

Märkustega arvestamise tabel jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu juurde

Esitaja	§ või koht eelnõus	Ettepanek/arvamus	Kliimaministeeriumi arvamus ja uued sõnastused
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium		Eelnõu § 25 lõike 93 järgi teostab Põllumajandus- ja Toiduamet (edaspidi PTA) järelevalvet jäätmeseaduse (edaspidi JäätS) §-s 228 sätestatud toidu annetamise koostöölepingu ettepaneku tegemise kohustuse täitmise üle. Toidu ümberjagajale sisulise lepingu ettepaneku tegemine on üks osa toidujäätmete tekke vältimise tegevuskavast, mis saab tulevikus olema üheks osaks. Kohustuse laiem eesmärk on kasutada toidu tootmiseks kulunud ressursse võimalikult säästlikult ning vähendada seeläbi keskkonna- ja kliimamõju. Kohustuse allikaks on jäätmete raamdirektiiv ja selle ülevõtmine on kavandatud JäätSi. Seega, kuna kavandatud kohustus on seotud toidujäätmete tekke vähendamise meetmetega ja puudutab koostöölepingu ettepaneku tegemise fakti, mitte annetatavat toitu, siis peaks ka JäätS §-s 228 sätestatud kohustuse täitmise üle tegema järelevalvet Keskkonnaamet. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ei pea põhjendatuks nimetatud nõude kontrollimise ülesande panemist PTA-le, kuna tegemist ei ole PTA eriteadmisi või -oskusi nõudva järelevalveülesandega. PTA pädevus ja järelevalve on suunatud toiduohutuse ning toidu	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud.

		käitlemise nõuete täitmise kontrollimisele, et kaitsta inimeste elu ja tervist. Keskkonnaameti pädevus ja järelevalve on aga suunatud keskkonnakaitsele, mille osaks on ka toidujäätmete tekke vältimine või vähendamine, ja seega peaks ka asjakohast järelevalvet tegema vastava põhieesmärgiga asutus, et saada oma valdkonna tervikpildist ülevaade ning sellest lähtuvalt valdkonna järelevalvet juhtida. Lisaks ei saa nõustuda ka eelnõu seletuskirjas esitatud hinnanguga, et kavandatud järelevalvelahendus ei suurenda järelevalveasutuste koormust ega kulusid. Kui JäätS § 228 kohustuse täitmise üle hakkaks järelevalvet tegema PTA, siis oleks see PTA-le täiendav ülesanne, mis eeldab tööaja, pädevuse ja menetlusressursi kasutamist väljaspool PTA põhijärelevalve fookust. PTA-le seadustega pandud ja põhimääruses nimetatud järelevalveülesanded on otseselt seotud toiduohutuse tagamisega igas toidukäitlemise etapis, sealhulgas toidu ümberjagamisel. Leiame, et ei ole põhjendatud PTA pädevuse ja eesmärkide laiendamine jäätmete valdkonnale. Asjaolu, et toidujäätmete tekkekohti valdavad toidukäitlejad on PTA järelevalve objektiks, ei ole selleks piisav alus. PTA tehtava järelevalve eesmärk peab olema seotud otseselt asutuse eesmärgiga – tagada toiduohutuse nõuete täitmine. Eelnõus kavandatud järelevalve jaotamine kahe asutuse vahel toob kaasa halduskoormuse kasvu nii ettevõtjatele kui ka riigiasutustele. Arvamus, et PTA juba kontrollib toidukäitlejaid ja võiks seetõttu kontrollida ka toidu ümberjagajale sisulise lepingu ettepaneku tegemist, ei	
--	--	--	--

		ole põhjendatud. PTA on korrakaitseorgan, kes tegutseb eelkõige ohuproгноosi põhjal – lähtudes toiduga kaasnevast võimalikust ohust inimese elule ja tervisele. Sisulise lepingu ettepaneku tegemisega ei kaasne ohtu inimese elule ja tervisele, seega ei saa see tegevus kõrget riskiskoori ja sellest lähtuvalt oleks kontrolli teostamise sagedus väike. Lisaks tooks JäätSi nõuete täitmise järelevalve jaotamine kahe järelevalveasutuse vahel toidukäitlejale juurde põhjendamatult halduskoormuse, kuna selle raames kontrollib käitlejaid mitu asutust, mis omakorda toob kaasa kontrollide arvu suurenemise käitleja jaoks ja tõenäoline on ka olukorra teke, kus sama dokumenti või muud materjali hindavad mitu erinevat asutust. Eespool toodust tulenevalt ei saa pidada põhjendatuks toidu annetamise koostöölepingu ettepaneku tegemise kohustuse täitmise järelevalve kohustuse panemist PTA-le.	
		Eelnõu § 227 lõike 3 kohaselt peab toidukäitleja pidama tegevuskoha põhjal arvestust kalendriaasta jooksul oma tegevuses tekkinud toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis. Eelnõu seletuskirjast ei nähtu, millistel põhjustel tuleb toidukäitlejatel pidada arvestust annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis. Teeme ettepaneku asendada mõiste „toidukäitlemise etapp“ mõne muu asjakohasema mõistega, näiteks „potentsiaalne jäätmetekkekoht“. Kõik toidukäitlemise etapid ei pruugi olla jäätmetekkekohad ja jäätmed võivad tekkida ka olukorras või kohas, mis ei ole käsitatavad toidukäitlemise etapina, näiteks toitlustuses taldrikule	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Eelnõus § 22⁷ lg 3 sõnastusest on „igas toidukäitlemise etapis“ välja jäetud. Arvestust tuleb pidada oma tegevuses tekkivate toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle, seega kohustus puudutab toidujäätmete teket ja toiduannetamist asjakohastes etappides. Mugavuspoe mõiste seletuskirjas asendatud sõnaga „pisipood“, lähtudes EKI keelenõuandest: EKI keelenõuanne

		järele jäänud toit. Eelnõu seletuskirja § 227 lõike 3 selgitustes leheküljel 9 on märgitud, et arvestuse pidamise kohustus hõlmab peamiselt Eestis tegutsevaid suuremaid ja võimekamaid jaekette ning tarbijate ühistuid, keda on hinnanguliselt 20–25, ning kõiki nende kauplusi. Palume selguse huvides eelnõu seletuskirjas täpsustada, millistele andmetele tugineb selline hinnang. Lisaks tuleks selgitustes välja tuua ka hõlmatud kaupluste arv, et oleks mõistetavam kohustuse tegelik ulatus. Praegu on viidatud üksnes eelnõu seletuskirja VI osas „Seaduse mõjud“, et hõlmatud võib olla enam kui 700 kauplust. Lisaks on eelnõu seletuskirja selgitustes arvestuse pidamise kohustuse alt välja jäävate ettevõtete näitena nimetatud mugavuspoodide ja pimepoodide. Kuna pimepoe mõistet on eelnõu seletuskirjas selgitatud, siis teeme ettepaneku selgitada sarnaselt ka mugavuspoe mõistet. Mõiste „mugavuspood“ ei ole üheselt piiritletud mõiste ja võib praktikas tähendada erinevaid müügikohti.	
		Eelnõu § 227 lõike 4 järgi ei loeta toidukäitlejaks ettevõtjat, kelle tegevusala või tegevusalad on üksnes alkoholiseaduse § 2 lõike 1 tähenduses alkoholi tootmine, alkoholi jae- või hulgimüük või jookide serveerimine. Palume täpsustada, kas kavandatu kohaselt tuleb näiteks suurematel alkoholimüüjatel, kelle tegevus ei piirdu üksnes alkoholiga, pidada arvestust toidujäätmete üle, arvestades, et paljud alkoholi jaemüüjad ja jookide serveerijad pakuvad lisaks alkoholile ka toitu ning alkoholivabasid jooke. Lisaks oleks asjakohane ka eelnõu seletuskirja leheküljel 10	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Erand seotakse põhitegevusalaga, seega kui põhitegevusala on seotud alkoholiga, ei laiene kohustused.

		täpsustada, kui paljusid ettevõtteid puudutab ainult alkoholiga seotud tegevusalade erand. See on vajalik sätte tegeliku mõju hindamiseks, kuna paljud alkoholi jae- või hulgimüüjad ning jookide serveerijad ei piirdu praktikas üksnes alkoholiga, vaid pakuvad ka toitu ja alkoholivabasid jooke.	
		Eelnõu § 227 lõike 6 kohaselt tuleb jaemüügiettevõttel, kellel on vähemalt üks füüsiline toidukauplus müügipinnaga vähemalt 400 m ² ja toidutööstusettevõttel, kelle eelmise kalendriaasta käive ületas 2 miljonit eurot, avalikustada annetatud toidu osakaal mahakantud toidu massist, välja arvatud alkoholist. Leiame, et toidujäätmete tekke vähendamise seisukohalt oleks mõjusam avalikustada andmed toidujäätmete tekke kohta tervikuna, mitte üksnes annetatud toidu osakaal. Annetatud toidu osakaalu andmed ei anna piisavat ülevaadet sellest, kui palju toitu jääb kasutamata või muutub toidujäätmeteks. Toidujäätmete tekke andmete avalikustamine suurendaks läbipaistvust, looks ettevõtjatele stiimuli oma tegevust analüüsida ning võimaldaks võrrelda eri tegevusalade ja ettevõtjate praktikaid. Samuti aitaks see hinnata toidujäätmete vähendamise meetmete tulemuslikkust. Seetõttu teeme ettepaneku kaaluda avalikustamise kohustuse laiendamist ka tekkinud toidujäätmete andmetele.	Mittearvestatud. Kuigi nõustume, et eelnõu eesmärk on eelkõige vältida ja vähendada toidujäätmete teket, on kavandatud avalikustamise kohustus vaid annetamise osakaalule. Võrreldes annetatud toidu osakaalu avalikustamisega kujutaks toidujäätmete tekkekoguste avalikustamine endast ettevõtjate jaoks oluliselt intensiivsemat riivet. Eelnõuga luuakse esmalt kohustus pidada toidujäätmete üle arvestust. See võimaldab edaspidi hinnata kogutavate andmete kvaliteeti, võrreldavust ja praktilist kasutatavust. Nende kogemuste põhjal on võimalik edaspidi hinnata, kas toidujäätmete tekkekoguste avalikustamise kohustuse kehtestamine oleks põhjendatud ja proportsionaalne.
		Eelnõu § 227 lõige 8 sätestab miinimumnõuded toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava sisu kohta. Eelnõu seletuskirjas aga märgitakse, et täpsed valdkonnad ja teemad valib iga ettevõtte ise ning kui	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud.

		mõni nimetatust ei ole asjakohane, siis neid teemasid ei kajastata. Seetõttu jääb tegevuskava sisu osas ebaselgeks, millised tegevuskava osad on kohustuslikud ja millised sõltuvad ettevõtte tegevuse eripärast. Teeme ettepaneku selguse huvides täpsustada eelnõu ja seletuskirja ning eristada kohustuslikud elemendid teemadest, mida tuleb käsitleda üksnes juhul, kui need on konkreetse ettevõtte tegevuse puhul asjakohased.	
		Eelnõu § 228 lõige 4 sätestab, et toidu annetamisele ja toidu muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamisele kohaldatakse toidu käitlemist reguleerivaid õigusakte. Teeme ettepaneku eelnimetatud säte eelnõust välja jätta. Leiame, et selline säte ei ole vajalik, kuna toidu käitlemist reguleerivad õigusaktid kohalduvad ka neile viitamata.	Mittearvestatud. Toidu käitlemist reguleerivad õigusaktid kohalduvad küll ka neile viitamata, kuid kuna jäätmeseadus tegeleb jäätmetega, mitte toiduga ja jäätmeseadus hakkab osaliselt reguleerima toidu annetamist ja ümberjaotamist ehk toidu liikumist, siis võib tekkida ekslik arusaam, et tegemist on jäätmekäitluse erikorraga või lihtsustatud toidu käitlemisega ja kehtivad leebemad nõuded. Lg 4 annab selge signaali - annetamine ei vabasta toiduohutuse nõuete täitmisest. Ehk sätte lisamise eesmärk on õigusselgus - kohustatud isik saab info ühest seadusest, ühemõtteliselt, ning see eemaldab vaidluse, kas toit liigub mingil hetkel jäätmeid või toitu reguleeriva õiguse alla. Selline lähenemine on paljudes seadustes, kus viidatakse muude valdkondade nõuetele.
		Eelnõu punktis 4 ja seletuskirjas tuleb läbivalt üle kontrollida ja täpsustada terminite ettevõtja ja ettevõtte kasutamine. Seletuskirjas on õigesti märgitud, et	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud.

		„Toidukäitlejat käsitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002 artikli 3 lõike 3 tähenduses ehk füüsiline või juriidiline isik, kelle ülesanne on tagada toidualaste õigusnormide nõuete täitmine tema kontrollitavas toidukäitlemisettevõttes.“ Majandustegevuse seadustiku § 5 lõike 1 kohaselt on ettevõtja majandustegevust alustav või seda teostav füüsiline või juriidiline isik. Ettevõtte on aga tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 661 kohaselt majandusüksus, mille kaudu isik tegutseb. Seega on põhitegevusalad, nagu jaemüük või hulgimüük, ja füüsiline toidukauplus ettevõtjatel, mitte ettevõtetel ja vaid ettevõtjad saavad tagada teabe olemasolu enda veebilehel ja täita muid eelnõuga kavandatavaid kohustusi. Teeme ettepaneku eelnõu ja seletuskiri nende õigusaktidega kooskõlla viia.	
		Eelnõu seletuskirja § 119 lõigete 93 ja 94 selgitustes leheküljel 36 on märgitud, et JäätS § 228 sätestab toidukäitlemise ja toidu annetamise korralduse. Juhime tähelepanu, et eelnõu kohaselt reguleerib JäätS § 228 siiski toidu annetamist ja muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamist ning toidukäitlemise korraldust reguleerivad toiduohutuse valdkonna õigusaktid. Seetõttu palume seletuskirja vastavalt muuta.	Arvestatud. Seletuskiri muudetud.
		Eelnõu seletuskirja VI osa „Seaduse mõjud“ leheküljel 50 käsitletakse toidujäätmete tekke vähendamise riiklikke sihtarvuseid. Teeme ettepaneku täiendada mõjude kirjeldust selgitusega, et millised on võimalikud tagajärjed juhul, kui toidujäätmete vähendamise sihtarve ei saavutata. See aitaks paremini hinnata sihtarvude	Arvestatud. Seletuskiri muudetud.

		tähendust ja regulatsiooni praktilist mõju. Praegu jääb ebaselgeks, kas sihtarvud on üksnes riiklikud mõõdikud edusammude jälgimiseks või kaasneb nende täitmata jätmisega ka vajadus täiendavate meetmete, aruandluse või regulatiivsete muudatuste järele.	
		Eelnõus ja seletuskirjas kasutatakse toidu iseloomustamisel läbivalt sõna „inimtarbimiseks“. Kuna toit on oma olemuselt mõeldud inimesele tarbimiseks, siis ei ole selline täpsustus vajalik. Toidu valdkonna õigusaktides ei kasutata eelnimetatud sõna. Teeme ettepaneku mõistete valdkondadeülese selguse ja ühtsuse tagamiseks eelnõust ning seletuskirjast välja jätta sõna „inimtarbimiseks“.	Mittearvestatud. Direktiivi eesmärk on rõhutada hierarhilist lähenemist ja seda, et toit peab jääma inimestele tarbimiseks. Seega direktiiv eristab toidu kasutamist inimtarbimiseks selgelt näiteks loomadele söödaks suunamisest või muude toodete tootmiseks suunamisest. See ei ole toidu iseloomustav termin, vaid tähistab toidu edasist kasutusviisi. See on vajalik, kuna pärast toidu eemaldamist müügil võib seda kasutada erinevatel viisidel ja selle vältimiseks kasutataksegi sõna „inimtarbimiseks“. Selle sõna eemaldamisel ei ole direktiiv täielikult üle võetud.
		Eelnõus ja seletuskirjas kasutatakse paralleelselt termineid „annetamine“ ja „ümberjaotamine“. Kahe termini paralleelne kasutamine võib tekitada tõlgendusküsimusi, kui ei ole selge, kas annetamine on ümberjaotamise üks vorm või eraldi tegevus. Samuti võib jääda ebaselgeks, kas ja millises ulatuses kohalduvad nendele tegevustele erinevad nõuded. Teeme ettepaneku kaaluda, kas mõlema termini kasutamine eelnõus ja seletuskirjas on vajalik või need määratleda ning selgitada, kuidas annetamine ja muul viisil ümberjaotamine teineteisest erinevad. Toidu valdkonna õigusaktides, nii Euroopa Liidu kui ka Eesti õigusaktides, kasutatakse üldiselt toidu tasu eest või	Osaliselt arvestatud. Seletuskiri täiendatud. Kahe mõiste kasutamine tuleneb jätmete raamdirektiivi muudatusest, kus kasutatakse mõlemat mõistet. Direktiivi ülevõtmiseks on vajalik kasutada mõlemaid mõisteid. Eelnõus ei käsitata annetamist ja ümberjaotamist teineteisest täielikult eraldiseisvate tegevustena. Annetamine on üks võimalus, mille kaudu toimub toidu ümberjaotamine inimtarbimiseks. Seetõttu kasutatakse eelnõus sõnastust „toidu annetamine ja muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamine“, et hõlmata nii annetamise vormis toimuvat üleandmist kui ka muid

		tasuta üleandmist, mis on toidu turuleviimise osaks, aga ka terminit „annetamine“, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erireeglid ning komisjoni teatises (2020/C 199/01), milles esitatakse toiduohutuse juhtimise süsteeme käsitlevad suunised toidu jaemüügi, sealhulgas toidu annetamise kohta.	võimalikke lahendusi, mille kaudu tarbimiseks kõlblik toit jõuab inimesteni. Selgitame seletuskirjas, et annetamine on toidu ümberjaotamise üks vorm ning mõiste „ümberjaotamine“ hõlmab laiemalt kõiki tegevusi, mille eesmärk on suunata muidu raisku minev tarbimiseks kõlblik toit inimtarbimisse.
		Eelnõu seletuskirjas jääb ebaselgeks, kas eesmärk on eelkõige toidujäätmete vähendamine või annetatud toidu koguste suurendamine. Need eesmärgid on seotud, kuid mitte samad. Annetamise soodustamine on oluline meede juba tekkinud ülejääkide puhul, kuid jäätmehierarhia järgi peaks eelnõu esmane eesmärk olema toidujäätmete tekke vältimine. Praegune rõhuasetus annetatud toidu kogustele ja nende avalikustamisele võib jätta mulje, et peamine mõõdik on annetamise kasv, mitte toidujäätmete tegelik vähenemine. Teeme ettepaneku eelnõu seletuskirjas läbivalt selgemalt eristada, et eelnõu esmane eesmärk on toidujäätmete tekke vältimine ja vähendamine ning annetamise soodustamine on toetav meede olukorras, kus tarbimiseks kõlblik toit on juba üle jäänud.	Arvestatud. Seletuskiri muudetud.
Rahandusministeerium		Eelnõuga JäätS lisatavas §-s 26²² nähakse ette ülesanded Maksu- ja Tolliametile (MTA), mille alusel võib jääda ekslikult mulje, et MTA peaks hakkama kontrollima riikidevahelises kaubaveos toimuva korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiili-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete riikidevahelise veo korral saadetisi, mille puhul on põhjendatud kahtlus, et	Osaliselt arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Eelnõuga ei anta Maksu- ja Tolliametile jäätmestaatuse ega korduskasutuskõlblikkuse sisulise hindamise pädevust. Maksu- ja Tolliameti roll on oma tavapärase tollikontrolli käigus riskisaadetiste tuvastamine ning saadetiste ja

	need kujutavad endast jäätmeid. MTA roll selliste saadetiste puhul saab olla dokumentide esmane kontroll ning pärast võimaliku puuduse ilmnemist (nt dokumentatsioonis on puudujääke) peatatakse saadeti edasiseks kontrolliks ning võetakse ühendust korraldusasutuse Keskkonnaametiga (KeA), kes on pädev hindama, kas tegemist on korduskasutuskõlblike tekstiili- või jalatsitoodetega või jäätmetega ning samuti vajadusel viima läbi menetluse. KeA teavitab tolli esimesel võimalusel, mis saab kaubast ja kuidas sellega edasi toimida. Seega igasuguse kahtluse korral, kas tegemist on korduskasutuskõlblike tekstiilitoodetega või jäätmetega, peab olema tollil võimalus ühendust võtta vastutava ametkonnaga, kellel on jäätimestaatus sisulise hindamise pädevus. Selliste kaupade korral, mille tollivormistusega on seotud eritingimus (nt veterinaarkontrolli vajavad kaubad), kutsutakse tollikontrolli käigus kohale ekspert, kes annab hinnangu ja viib läbi oma ametkondliku menetluse. Vajadusel toimetatakse menetlusalune kaup sorteerimislattu. Kõikide eritingimustega kaupadega toimitakse samasuguse metoodika alusel, seega ei vaja see lahti kirjutamist seadusesätna või tuleks säte kirjutada ümber selliselt, et oleks arusaadav, et MTA vaid teavitab menetlusasutust. Sanktsioneerimist puudutavas sättes tuleks teostajaks märkida menetlust läbiviiv asutus. Kuna eelnõus ongi määratletud kaks järelevalveasutust, tuleks eelnõu tervikuna üle vaadata, et oleks erinevate järelevalvet teostavate asutuste ülesanded ja pädevus	nendega seotud dokumentide kontrollimine. Jäätimestaatus ning korduskasutuskõlblikkuse nõuetele vastavuse sisuline hindamine kuulub jätkuvalt Keskkonnaameti pädevusse. Samasugune tööjaotus toimib ka praegu jäätmesaadetiste kontrollimisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1157 kohaldamisel, kus tolliasutused osalevad kontrollis, kuid jäätmeõiguslikud sisulised hinnangud annab pädev keskkonnaasutus. Kontrollifunktsioon on jagatud Keskkonnaameti ja Maksu- ning Tolliameti vahel, kuna jäätmedirektiivi artikli 22d lõigetes 7-10 ette nähtud kontrollimehhanismi tõhus toimimine eeldab kontrolli võimalikkust kohtades, kus saadetised tegelikult liiguvad. Maksu- ja Tolliametil on piiripunktides, sadamates, tolliterminalides ja teistes asjakohastes kohtades püsiv kohalolek ning olemasolev pädevus ja praktiline võimekus riskisaadetiste tuvastamiseks ja kontrollimiseks. Ilma Maksu- ja Tolliameti osaluseta oleks direktiivis ette nähtud kontrollikohustuste tõhus täitmine oluliselt raskendatud. Samuti ei ole põhjendatud järeldus, et Maksu- ja Tolliamet ei saaks olla kohtuväline menetleja §-s 120⁸ sätestatud väärteo puhul. Kehtiva jäätmeseaduse kohaselt on Maksu- ja Tolliamet juba praegu kohtuväline menetleja muu hulgas §-des 120⁴ ja 120⁵ sätestatud väärtegude puhul, mis käsitlevad jäätmete vedamist ning jäätmete riikidevahelise veo nõuete rikkumist. Ka nende väärtegude menetlemisel võib tekkida vajadus Keskkonnaameti eriteadmiste kasutamiseks, kuid see ei välista Maksu- ja Tolliameti menetluspädevust tema pädevuse piires. Sama põhimõte
--	---	--

	selgelt eristatud, sh tuleb tagada ka selge eristamine kauba liikumise suuna osas (sh kas kontrolli aluseks on eksporditav või imporditav kaup). Soovitame ka kaaluda võimalust asendada MTA-le antud järelevalvepädevus esmase kontrolli õigusega, mis näeb ette dokumentide nõudmise ja pädeva asutuse kaasamise õiguse, sh pidades silmas, et MTA ei saa täita kohtuvälise menetleja rolli jäätmeseadusest tulenevate kohustuste osas. Eelnõu kohaselt on MTA korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiili-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete riikidevahelise veo nõuete rikkumise korral kohtuväliseks menetlejaks (eelnõu punkt 30). MTA-l ei ole pädevust viia läbi sisulist hindamist, kas tegemist on korduskasutuskõlblike tekstiilitoodete või jäätmetega, vaid pädevus selleks on KeA-l. Eeltoodust tulenevalt ei saa MTA olla kohtuväliseks menetlejaks §-s 1208 sätestatud väärteo puhul (eelnõu punkt 27).	on kohaldatav ka käesoleva eelnõuga lisatava väärteokoosseisu puhul. Samas peame põhjendatuks Maksu- ja Tolliameti ning Keskkonnaameti rollijaotuse täpsemat selgitamist. Seetõttu arvestame märkusega osaliselt ning täpsustame eelnõu ja seletuskirja selliselt, et oleks üheselt arusaadav, et Maksu- ja Tolliameti ülesanne on kontrollida saadetisi ja nendega seotud dokumentatsiooni oma pädevuse piires ning tuvastada võimalikud riskijuhtumid, samal ajal kui jäätmesaatuse ning korduskasutuskõlblikkuse nõuetele vastavuse sisuline hindamine jääb Keskkonnaameti pädevusse. Eelnõu muudatus „§ 26²². Korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete riikidevahelised saadetised (1) Riikidevahelises kaubaveos toimuva korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiili-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete (edaspidi <i>korduskasutuskõlblikud tekstiilitooted</i>) riikidevahelise veo korral võib Keskkonnaamet ja Maksu- ja Tolliamet <u>oma pädevuse piires</u> kontrollida kõiki saadetisi, mille puhul on põhjendatud kahtlus, et need kujutavad endast jäätmeid. Kontrolli eesmärk on veenduda, et saadetised vastavad käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud miinimumnõuetele. Seletuskirja täiendamine Maksu- ja Tolliamet teostab oma pädevuse piires saadetiste ja nendega seotud dokumentide kontrolli, sealhulgas kontrollib dokumentide olemasolu ja nende vastavust
--	---	---

			saadetisele. Kahtluse korral kaasatakse Keskkonnaamet, kes hindab saadetise jäätmestaatust ning vastavust korduskasutuskõlblikkuse nõuetele ja annab vajaduse korral vastava eksperthinnangu. Eelnõu muudatus § 26²². lõikest 5 – eemaldatakse Maksu- ja Tolliamet, jäetakse vaid Keskkonnaamet.
		Eelnõuga lisanduvad täiendavad ülesanded nii Keskkonnaagentuurile, Keskkonnaametile, Maksu- ja Tolliametile, kohaliku omavalitsuse üksustele (KOV-d). Sellega seoses tõusetuvad järgmised küsimused: Mitu täiendavat ametikohta on vaja iga asutuse kohta või korraldatakse asutuste töö niimoodi ümber, et lisatöökohti ei teki? Kui suur on iga asutuse lisakulu? Kas kulud kaetakse olemasolevatest vahenditest või on vaja lisaraha (kelle eelarvest ja kui palju)? Kas järelevalveks vajalik IT-arendus, registrite arendus ja andmehaldus on täies mahus rahastusega kaetud (milline riigi eelarvestrateegia) või vajab lisaraha? Milliseks kujunevad uute süsteemide jooksvad halduskulud? Palume seletuskirja kulude peatükis välja tuua, et täiendavad järelevalvekohustused kaetakse asutuste olemasolevate eelarvete piires. Lisaks on vajalik välja tuua, kuidas kaetakse väljatoodud sortimisuuringu kulu. Juhul kui on kavas taotleda lisavahendeid, tuleb lisada lause "Täiendava kulu vajadust menetletakse riigieelarve ja riigi eelarvestrateegia protsessis. Juhul, kui täiendavaid vahendeid ei eraldata, katab	Arvestatud. Seletuskirja peatükki 7 (kulud) lisatakse: Keskkonnaagentuur. Tootjavastutusregistri arendamisel on juba arvestatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete lisandumisega tootjavastutussüsteemi ning täiendavat registriarenduse kulu eelnõuga ei kaasne. Eelnõuga ei kaasne täiendavate infosüsteemide loomist ning tootjavastutusregistri haldamine toimub olemasolevate vahendite raames. Seetõttu ei prognoosita eelnõust tulenevaid täiendavaid jooksvaid halduskulusid tootjavastutusregistri arendamiseks. Sortimisuuringule, mis viiakse läbi järgmisena aastatel 2028/2029 on rahastus olemas muudest vahenditest. Alates aastast 2033/2034 korraldatavatele sortimisuuringutele on vaja Keskkonnaagentuurile eraldada iga viie aasta tagant riigieelarvest või muudest vahenditest sortimisuuringu läbiviimiseks vahendid. Viimane sortimisuuring maksis 184 000 eurot, millele lisandub käibemaks. Võime eeldada,

		Kliimaministeerium kulud oma olemasolevast eelarvest".	et aastatel 2033/2034 läbiviidav sortimisuuring maksab umbes 200 000 eurot. Praeguse info põhjal on muudatuste rakendamiseks vajalik vähemalt 1 täiendav FTE, et tagada uute nõuetega lisanduv töökoormus. Täiendava FTE kulu on hinnanguliselt 62 800 eurot aastas (iga-aastane suurenemine 3%) ning vastav lisakulu tekib alates 2030 aastast. Keskkonnaamet. Muudatustega kaasneb Keskkonnaametile täiendav järelevalvekoormus tekstiiltoodete tootjavastutuse nõuete täitmise ning toidujäätmete valdkonnas. Tekstiiltoodete puhul lisanduvad tootjate ühenduse iga-aastased kontrollid, kogumisvõrgustiku ja jäätmekäitluse hindamine ning jäätmekäitluspartnerite ja tootjate kontrollid. Samuti võib suureneda järelevalvevajadus korduskasutuse valdkonnas. Tootjavastutuse järelevalves suureneb vajadus kontrollida kaugmüüjaid, digiplatvorme ja välismaiseid ettevõtjaid ning teha senisest enam riikidevahelist koostööd. Toidujäätmete valdkonnas rakendub arvestuse pidamise, tegevuskava koostamise ja annetamise koostöölepingute ettepanekute kohustus hinnanguliselt 300 ettevõtjale, millega kaasneb riskipõhine järelevalve. Uued ülesanded lisanduvad olemasolevatele kohustustele ning seniste ülesannete maht ei vähene. Seetõttu ei ole täiendavat töökoormust võimalik katta olemasolevate ressursside arvelt. Kuna mitmed rakendamisega seotud asjaolud, sealhulgas tootjate ühenduste arv ja korraldusmudel, ei ole veel lõplikult selged, on täpset töömahtu keeruline hinnata. Praeguse info põhjal on muudatuste rakendamiseks vajalik
--	--	---	---

			vähemalt 1 täiendav FTE, et tagada uute nõuete tõhus järelvalve ning katta ka peainspektori lisanduv töökoormus. Täiendava FTE kulu on hinnanguliselt 65 000 eurot aastas (iga-aastane suurenemine 3%) ning vastav lisakulu tekib alates 2028. aastast. Riigi kanda jäävate kulude rahastamine otsustatakse riigieelarve ja riigi eelarvestrateegia protsessis. Kohalikud omavalitsused. Tekstiilidele tootjavastutuse rakendamisega väheneb kohalike omavalitsuste rahaline koormus tekstiilijäätmete kogumisel ja käitlemisel. Tootjavastutuse põhimõtte kohaselt lähevad teatud tekstiilide kogumise, veo ja käitlemisega seotud kulud tootjate kanda, mistõttu ei pea kohalikud omavalitsused neid kulusid enam oma eelarvest katma. See aitab vähendada jäätmehooldusega seotud kohalike omavalitsuste kulusid ning tagab, et tekstiilijäätmete käitlemise kulud kannavad senisest suuremas ulatuses need ettevõtjad, kes tekstiiltooted turule lasevad. Riigi tuludesse laekub iga viie aasta järel asjaomaste probleemtoodete tootjate tasutav uuringutasu. Konkreetse probleemtoote fraktsiooni kohta laekub riigieelarvesse uuringutasuna ligikaudu 15 000 eurot.
--	--	--	---

		Eelnõuga nähakse ette riiklik jäätmete sortimise uuring. Palume seletuskirjas selgitada, miks jäätmete sortimisuuring peab olema riiklik ning esitada põhjendused sellise sortimisuuringu riikliku korraldamise ja riigieelarve kuludest rahastamise otstarbekuse kohta, arvestades, et jäätmekäitlus on erasektoris delegeeritud. Kas planeeritav tootjate makstav tasu katab ainult sortimisuuringu läbiviimise või ka sellega seotud kulude kasvu?	Mittearvestatud. Seletuskirjas on selgitatud sortimisuuringu riikliku korraldamise vajadust ja eesmärki. Nimelt, sortimisuuringu tulemusi ei kasutata üksnes jäätmekäitlustoimingute korraldamiseks, vaid eelkõige riiklike jäätmealaste eesmärkide täitmise hindamiseks, laiendatud tootjavastutuse kohustuste arvutamiseks, jäätmepoliitika kujundamiseks ning Euroopa Liidust tulenevate aruandluskohustuste täitmiseks. Tegemist on ülesandega, mille tulemusi kasutatakse avaliku võimu ülesannete täitmisel ning mis peab tagama kogu riigi kohta võrreldava, sõltumatu ja usaldusväärse andmestiku. Seletuskirjas on samuti selgitatud, et sortimisuuringu korraldamine ei ole uus ülesanne. Keskkonnaagentuur on korraldanud segaolmejäätmete sortimisuuringuid ka varem. Jäätmete raamdirektiivi artikli 22d lõikest 6 tuleneb liikmesriigile kohustus teha vähemalt kord viie aasta jooksul segaolmejäätmete koostise uuring. Asjaolu, et jäätmekäitlus toimub osaliselt erasektori osalusel, ei muuda uuringu olemust. Sortimisuuringu eesmärk ei ole hinnata üksiku jäätmekäitleja tegevust, vaid saada täielik ülevaade Eestis tekkivatest jäätmevoogudest tervikuna. Sellist ülesannet ei ole võimalik usaldusväärselt täita üksikute ettevõtjate eraldiseisvate uuringute põhjal. Sortimisuuringu rahastamisel rakendatakse põhimõtet, et kulud kannavad osaliselt ka need tootjad või tootjate
--	--	--	--

			ühendused, kelle suhtes tuleneb Euroopa Liidu õigusest kohustus uuringu rahastamises osaleda. Tootja või tootjate ühenduse makstav sortimisuuringu tasu on seotud sortimisuuringu tegemise kuludega ning ei ole mõeldud Keskkonnaagentuuri üldiste tegevuskulude või muude jäätmehoolduse kulude katmiseks.
		Eelnõuga lisatava JäätS § 25⁴ lõikes 5 on reguleeritud, millistele tingimustele peab vastama tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate makstav tasu tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitootjate ühendusele. Palume täiendada seletuskirja, et tegemist on ettevõtjate vahelise tasuga ning tegemist ei ole avalik-õigusliku tasuga. Ühtlasi palume täiendada seletuskirja ettevõtjate arvamusega süsteemi rakendatavuse kohta.	Mittearvestatud. Seletuskirjas eraldi kinnitamine, et tegemist ei ole avalik-õigusliku tasuga, ei ole vajalik, kuna regulatsiooni õiguslik konstruktsioon seda küsimust üldse ei tekita. Laiendatud tootjavastutuse süsteem kujutab endast jäätmete raamdirektiivi 2008/98/EÜ artiklites 8 ja 8a sätestatud põhimõtte rakendamist ning Euroopa Liidu keskkonnaõiguse aluspõhimõtte „saastaja maksab“ väljendust. Selle kohaselt ei lõppe tootja kohustused toote turule laskmisega, vaid hõlmavad ka tootest tekkivate jäätmete kogumise ja käitlemise etappi. Tootja peab tagama tema turule lastud toodetest tekkivate jäätmete käitlemise rahastamise ning vajaduse korral ka selle korraldamise. Käesoleva eelnõuga laiendatakse tootja laiendatud vastutuse süsteemi tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele. Sellest tulenevalt peavad nimetatud toodete tootjad kandma nende toodete jäätmete kogumise, käitlemise, korduskasutuseks ettevalmistamise, ringlussevõtu, teavitamise, andmekogumise ning muude

			tootjavastutuse kohustuste täitmisega seotud kulud. Märgitud tootja peab liituma tootjate ühendusega, kes tema eest need kohustused täidab. Paragrahvi 25⁴ lõikes 5 sätestatud tasu on tootja laiendatud vastutuse süsteemi rahaline sissemakse tootjate ühendusele, mille eesmärk on rahastada tootja laiendatud vastutuse kohustuste täitmist. Tegemist ei ole käesoleva eelnõuga loodava uue tasuliigi või regulatsiooniga, vaid tootjavastutuse süsteemi tavapärase osaga, mida on probleemtoodete puhul jäätmeseaduses rakendatud juba alates 2004. aastast. Jäätmete raamdirektiivi artikli 8a kohaselt peavad tootjate rahalised sissemaksed olema kulupõhised, läbipaistvad ja proportsionaalsed ning võimaldama tootjavastutusorganisatsioonil täita talle pandud kohustusi. Seetõttu on § 25⁴ lõikes 5 sätestatud põhimõtete eesmärk tagada tootjavastutuse kohustuste täitmiseks piisav rahaline kate ning tootjate võrdne kohtlemine. Neil asjaoludel ei pea me vajalikuks seletuskirjas eraldi rõhutada, et tegemist ei ole avalik-õigusliku maksu, lõivu või muu riigile makstava tasuga. Eelnõuga reguleeritakse tootjate ja tootjate ühenduse vahelisi rahalisi arveldusi ning riik ega KOV ei ole selles õigussuhtes makse saaja ega määra konkreetse makse suurust. Seaduses sätestatakse üksnes tingimused, mida tootjate ühendus peab tootjatelt maksete küsimisel arvestama, et tagada laiendatud
--	--	--	---

			tootjavastutuse nõuete täitmine. Need tingimused tulenevad omakorda direktiivist.
		Palume seletuskirjas täpsustada 2030. aasta toidujäätmete vähendamise sihtarvude (10% ja 30%) kujunemist ning tuua näiteid võimalike meetmete kohta, millega sihtarvude saavutamise suunas liikuda.	Arvestatud. Seletuskiri muudetud.
		Eelnõuga JäätS lisatava § 136 ³ lõike 7 kohaselt on kodumajapidamistel kohustus vähendada 2030. aasta lõpuks toidujäätmete teket 30%. Seletuskirjas on selgitatud, et toidujäätmete statistika kohaselt on suurim toidujäätmete (sealhulgas välditavate toidujäätmete) teke kodumajapidamistes (selgitus JäätS § 22 ⁷ juures). Samas ei ole eelnõus ega seletuskirjas lahendust, kuidas seda vähendada ja sihttasemeteni jõuda. Paradoksaalselt võivad abivajavad inimesed olla annetatud toidu saajana kõige suuremad toidujäätmete tekitajad, kui toitu jaotatakse ümber selliselt, et nad ise ei saa vaja minevat toiduabi ega selle kogust valida. Kui toiduabi sisaldab valmis pakitud ja sama päeva säilivustähtajaga „kõlblik kuni“ tooteid, võib toit olla osaliselt kättesaamise hetkeks riknenud. Seega ei teki toidujäätmeid toidukäitlejatel ega toidu ümberjaotamise organisatsioonil, kuid need tekivad abivajajatel saades	Mittearvestatud. Praktikas ei ole toidu annetajal ega toidu ümberjaotamise organisatsioonil võimalik objektiivselt hinnata iga abivajaja tegelikku toidu vajadust või toidu tarbimisvõimekust. Lisaks sõltuvad leibkonna vajadused ajas muutuvatest asjaoludest ning toidu kasutamine või jagamine leibkonna sees on inimese enda otsustada. Sellise tingimuse lisamine looks õiguslikult ebaselge kohustuse, mille täitmist oleks keeruline hinnata ja kontrollida.

		annetuse „tarbimiseks kõlblikust realiseerimata toidust“ (JäätS § 22⁸). Arvestades ülaltoodut teeme ettepaneku JäätS § 22⁷ lõiget 2 täiendada pärast sõnu „eelkõige abivajajatele“ sõnadega „sellises mahus, mida nad vajavad ja suudavad ära tarbida.“.	
		Eelnõuga tehtav JäätS § 31 lõike 3 täiendus kohustab KOV-e välja panema riidekonteinereid. Kas need konteinerid hakkavad kõrvuti väljas olema lisaks tootjavastutusorganisatsiooni omadele? Kuna tootjavastutusorganisatsioonil on vanade riiete (tekstiilijäätmete) voog äri osa, siis kuidas tagatakse neile endine tekstiilijäätmete voog? Kas on analüüsitud, mis turul konkreetselt toimuma hakkab ja kas KOV-de, TVO-de ja töötlejate vahel on sõlmitud või sõlmimisel kokkulepped, kuidas tekstiilijäätmed KOV-delt TVO-dele või töötlejatele liikuma hakkavad. Kui sellist analüüsi tehtud ei ole, tuleks see enne uue süsteemi rakendamist läbi analüüsida.	Eelnõu § 31 lõike 3 muudatuse eesmärk ei ole kohustada kohaliku omavalitsuse üksusi paigaldama tootjate ühenduse kogumiskonteinerite kõrvale täiendavaid tekstiilikonteinereid. Vastupidi, muudatusega jäetakse kohaliku omavalitsuse korraldatava tekstiilijäätmete liigiti kogumise kohustusest välja laiendatud tootjavastutusega hõlmatud kasutatud ja jäätmeiks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted. Nendest toodetest tekkinud jäätmete kogumise korraldamise kohustus läheb üle tootjatele ja tootjate ühendustele. KOV-i kogumiskohustus säilib üksnes selliste tekstiilijäätmete osas, mis ei kuulu jäätmete raamdirektiivi IVc lisas loetletud toodete hulka. Arvestades IVc lisa laia kohaldamisala, on KOV-i kogumiskohustuse alla jääv tekstiilijäätmete osa edaspidi väga piiratud. Kuid kogumissüsteemi korraldamisel ei saa lähtuda eeldusest, et lõppkasutaja eristab IVc lisaga hõlmatud ja hõlmamata tekstiiltooteid. Kuivõrd valdav osa tavapärasest olmetekstiilist kuulub tootjavastutuse alla, korraldab selle kogumise tootjate ühendus. Jäätmete raamdirektiiv näeb ette võimaluse korraldada kogumisvõrgustik koostöös KOV-idega ja teiste kogumises osalejatega. IVc lisaga hõlmamata tekstiili kogumise võib seetõttu ühendada tootjate ühenduse kogumissüsteemiga viisil, et see ei

			eelda lõppkasutajalt toodete õigusliku kuuluvuse eristamist. Jäätmete raamdirektiivi artikli 22c kohaselt peavad tootjate ühendused looma laiendatud tootjavastutusega hõlmatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete liigiti kogumise süsteemi. Kogumissüsteem peab hõlmama kogu riigi territooriumi ning selle kogumispunktid luuakse koostöös muu hulgas kohalike omavalitsuste, sotsiaalmajanduse üksuste, jaemüüjate ja teiste kogumises osalejatega (vt § 25⁵). Seega ei näe regulatsioon ette KOV-i ja tootjate ühenduse paralleelsete kogumissüsteemide loomist, vaid võimaldab KOV-i kogumispunktide kaasamist tootjate ühenduse kogumissüsteemi. Sellest tulenevalt ei ole põhjendatud lähtuda eeldusest, et tootjate ühendusele tuleb kuidagi tagada KOV-i senine tekstiiljäätmete voog. Laiendatud tootjavastutusega hõlmatud toodetest tekkinud jäätmete kogumise korraldamine on uues süsteemis tootjate ühenduse ülesanne. Jäätmete raamdirektiivi põhjenduspunkt 34 järgi tootjad vastutavad kogumissüsteemi loomise eest ning võrgustik tuleb korraldada koostöös teiste jäätmekäitlus- ja korduskasutussektori osaliste, sealhulgas KOV-idega. Eesmärk ei ole olemasoleva jäätmevoo „üleandmine“ tootjate ühendusele, vaid üleriigilise kogumisvõrgustiku loomine, kasutades ja kaasates ka olemasolevaid kogumisstruktuure ja KOVe.
		Eelnõuga lisatakse JäätS 12. peatükki väga kõrged karistused. Eriti kõrged on karistused, kus nähakse ette 6% kogu kontserni ülemaailmsest käibest. Palume	Arvestatud.

		eelnõu täpsustada, kuidas toimub karistusmäärade rahvusvaheline rakendamine ning riikide vaheline vastutuse jaotus. Juhime ka tähelepanu, et maksimaalsed karistusmäärad ei pruugi olla kooskõlas teo kahjulikkusega ühiskonnale ja keskkonnale. Palume hinnata plaanitavate karistusmäärade proportsionaalsust teiste kehtivate samaväärsete karistusmääradega või selgitada täiendavalt määrade kujunemise aluseid.	Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Karistusmäärade suuruse määramisel on lähtutud laiendatud tootjavastutusele rakendatavatest üldistest karistusmääradest. Eelnõuga ei laiendata Eesti karistusõiguslikku pädevust teistes riikides toime pandud tegudele ega kehtestata erireegleid riikidevahelise vastutuse jaotuse kohta. JäätS-is sätestatud väärteovastutust saab kohaldada juhul, kui rikkumine kuulub Eesti karistusõiguse kohaldamisalasse. JäätS § 120⁸ karistusmäärade kujundamisel on lähtutud jäätmete riikidevahelise veo nõuete rikkumise eest kehtivas jäätmeseaduses ette nähtud karistusmääradest. Korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiili riikidevahelise veo nõuete rikkumisega võib kaasneda oluline majanduslik kasu ja keskkonnamõju, kuna nõuete rikkumisega võib kaasneda jäätmesaadetistele kohaldatavate nõuete vältimine. Seetõttu on põhjendatud käsitada sellist rikkumist võrreldava raskusastmega teona nagu jäätmete riikidevahelise veo nõuete rikkumist ning näha ette sellega võrreldav karistuse ülemmäär. Lisaks tuleb arvestada, et JäätS § 120⁸ karistusmäärad on kujundatud analoogselt jäätmete riikidevahelise veo nõuete rikkumise eest juba kehtivate sanktsioonidega. Korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiili riikidevahelise veo nõuete rikkumisega võib kaasneda
--	--	--	---

			oluline majanduslik kasu ning keskkonnamõju, kuna rikkumise eesmärk võib olla jäätmesaadetistele kohaldatavate nõuete vältimine. Seetõttu on põhjendatud käsitada sellist rikkumist võrreldava raskusastmega teona nagu jäätmete ebaseaduslikku riikidevahelist vedu. Tegemist on väärteotrahvi ülemmääradega, mitte kohustuslikult kohaldatavate karistumääradega. Menetlejal säilib igal üksikjuhul kaalutusõigus määrata rikkumise asjaoludele vastav proportsionaalne karistus.
		Eelnõus kirjeldatakse mõjusid suures osas kvalitatiivselt, kuid puudub terviklik kvantitatiivne hinnang kuludele ja majanduslikule mõjule. See tekitab ebakindlust nii ettevõtjatele kui otsustajatele. Soovitav on täiendada seletuskirja kvantitatiivse mõjuanalüüsiga, mis hõlmaks kulude hinnangut sektorite lõikes, mõju tarbijahindadele ning mõju erineva suurusega ettevõtjatele. Eelnõu eeldab ulatusliku kogumis- ja ringlussevõtusüsteemi loomist, kuigi turu tehnoloogiline ja logistiline valmisolek võib olla piiratud. Tuleks kaaluda etapiviisilist rakendamist ning siduda kohustused turu valmisolekuga. Lisada tuleks selge rakenduskava, mis käsitleb vaheetappidena taristu arendamist, hinnangut turuvõimekusele ning riigi rolli süsteemi käivitamisel.	Mittearvestatud. Seletuskiri sisaldab mõjude kvantitatiivseks hindamiseks olemasolevat teavet ulatuses, mis on käesoleval hetkel võimalik. Mõjude kirjeldamisel on tuginetud Euroopa Komisjoni mõjuhinnangule ning seal esitatud andmetele tekstiilitoodete tootjavastutuse süsteemi rakendamise kulude, tulude ja majanduslike mõjude kohta. Täiendava kvantitatiivse mõjuanalüüsi koostamine Eesti ettevõtjate, sektorite ja ettevõtte suurusklasside lõikes ei ole käesoleval ajal võimalik, kuna tootjavastutuse süsteemi rakendamise seisukohalt olulised lähteandmed puuduvad. Eestis ei ole veel loodud tekstiilitoodete tootjate ühendust ega kujunenud välja süsteemi tegelikke kulusid, kogumismahte, logistikakorraldust, kogumisvõrgustikku, sortimisvõimekust ega tasumudelit. Samuti ei ole

			võimalik usaldusväärselt prognoosida, millises ulatuses kanduvad tootjatele tekkivad kulud edasi toodete lõpphinda, kuna see sõltub ettevõtjate ärimudelitest, hinnakujundusest ja konkurentsiolukorrast. Seletuskirjas on siiski välja toodud Euroopa Komisjoni mõjuhinnangus esitatud kvantitatiivsed hinnangud, sealhulgas tootjavastutuse süsteemist tulenevad keskmised kulud toodetele ning hinnangulised majanduslikud ja keskkonnavalased mõjud. Samuti ei pea me põhjendatuks siduda tootjavastutuse süsteemi rakendamist täiendavate riigisiseste valmisolekukriteeriumide või turuvõimekuse eeltingimustega. Tekstiilitoodete tootjavastutuse süsteemi kehtestamine tuleneb jäätmete raamdirektiivist (EL) 2025/1892 ning liikmesriikidel lasub kohustus tagada süsteemi rakendamine direktiivis sätestatud tähtajaks. Jäätmete raamdirektiiv ei näe ette võimalust lükata tootjavastutuse süsteemi rakendamist edasi sõltuvalt turu valmisolekust. Lisaks ei ole laiendatud tootjavastutuse süsteem Eesti õiguses uus regulatiivne lahendus. Probleemtoodete tootjavastutuse süsteem on Eestis kehtinud juba alates 2004. aastal jõustunud jäätmeseadusest ning seda on järjepidevalt täiendatud ja laiendatud erinevatele
--	--	--	--

			probleemtoodetele. Käesoleva eelnõuga ei looda uut tootjavastutuse mudelit, vaid laiendatakse olemasoleva tootjavastutuse süsteemi kohaldamist tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele. Seletuskiri sisaldab ülevaadet tootjate ühenduse loomise, kogumissüsteemi väljaarendamise, logistika, käitlusvõimekuse, järelevalve ning muude rakendamisega seotud tegevuste kohta. Nimetatud tegevused kujutavad endast sisuliselt rakenduskava kirjeldust ulatuses, mis on eelnõu koostamise ajal võimalik. Tootjavastutuse süsteemi täpsem korraldus, sealhulgas kogumisvõrgustiku ülesehitus, teenusepakujate kaasamine ning turu kohanemine, kujuneb välja tootjate ühenduse tegevuse käigus pärast regulatsiooni jõustumist. Ühtlasi tuleb arvestada, et tootjavastutuse süsteemi eesmärk ongi luua vajalikud majanduslikud stiimulid kogumis-, sortimis- ja ringlussevõtutaristu arendamiseks. Taristu ja turuvõimekuse areng on tootjavastutuse süsteemi rakendamise tulemus, mitte selle eeltingimus.
		Eelnõu näeb ette mitu uut aruandlus- ja kontrollikohustust nii tootjatele kui ka ühendustele. Liigne regulatiivne koormus võib vähendada Eesti ettevõtjate konkurentsivõimet. Seletuskirjas ei ole analüüsitud, kas ja kuidas planeeritud nõuded vähendavad Eesti tootjate konkurentsivõimet Euroopas	Selgitame: Eelnõuga kehtestatavate kohustuste eesmärk on tagada EL õigusest tulenevate toidujäätmete vähendamise kohustuste, sealhulgas sihtarvude saavutamine. Toidujäätmete teket tuleb vähendada ja vältida kogu toidutarneahelas, vähenemise mõõdikutena on seatud sihtarvud teatud sektoritele. Toidujäätmete

	ja maailmas. Arvestades sektori kriitiliselt madalat kasumimarginaali, siis võib eeldada, et osad ettevõtjad lõpetavad täiendavate kohustiste lisandumisel oma tegevuse. Piirduda tuleks minimaalselt vajalike kohustustega ning vältida dubleerivat aruandlust (k.a. aruandluse kogumine seal, kus seda juba ettevõtjalt kogutakse (Statistikaamet, EMTA vms)). Riigikogu otsusega (21.02.2018) kehtestatud Riigireformi ja hea halduse põhialused nõuab, et riik ei kehtesta ebavajalikku halduskoormust ning kohustused peavad olema proportsionaalsed. Antud eelnõuga luuakse uued kohustused nii ettevõtjatele, ühendustele kui riigile. Näiteks nähakse ette toidujäätmete arvestuse kohustus ja tegevuskavade koostamise kohustus, suuremate toidukäitlejate kohustus pidada tegevuskoha põhjal arvestust kalendriaasta jooksul oma tegevuses tekkinud toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis (§ 227), andmete säilitamine kuni 3 aastat, annetatud toidukoguste avaldamine kodulehel või toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamise kohustus. Arusaamatu on sellise kohustuste eesmärk ning kas see kaalub üles ettevõtjatele tekkiva halduskoormuse ning täidab eesmärgi. Suuremate ettevõtjate puhul tähendab see mitme inimese töökoormuse lisandumist. Sellised nõuded võivad viia n-ö optimeerimiseni, kus kohustusest eemale hoidmiseks tegutsetakse väiksemate ühingute kaudu või endale seatavaid meetmeid ei võeta toidujäätmete vähendamise eesmärgil, vaid nõ punktide	vähendamist ei ole võimalik tõhusalt juhtida ilma teadmiseta, kus, millises mahus ja mis põhjustel jäätmed tekivad. Seetõttu on arvestuse pidamise ja tegevuskavade koostamise kohustused suunatud eelkõige suurematele ettevõtjatele, kelle tegevusel on suurim mõju toidujäätmete tekkekogustele. Eelnõu ei loo ettevõtjatele täiesti uusi tegevusi, vaid aitab suurel määral süsteemsemaks muuta juba täna kasutatavaid praktikaid. Ka ettevõtjate esindajad on eelnõu ettevalmistamisel korduvalt välja toonud, et toidujäätmete mõõtmine, jäätmetekke vähendamise meetmete rakendamine ning annetamine toimuvad paljudes suuremates ettevõtetes juba praegu. Eelnõu loob ühtse raamistiku nende tegevuste süsteemsemaks muutmiseks. Kohustused on piiratud üksnes suuremate ettevõtjatega ning tegevuskava võib olla ka olemasoleva kvaliteedi-, keskkonna- või arengudokumendi osa, vältides eraldi dokumentide loomise vajadust. Väide, et ettevõtjad võiksid hakata antud eelnõus sisalduvate kohustuste vältimiseks tegutsema väiksemate üksuste kaudu, on pigem hüpoteetiline ning selline lähenemine tekitaks ettevõtjale juurde ebavajalikku lisakoormust. Eelnõu lävendid on kehtestatud eesmärgiga suunata kohustused ettevõtjatele, kelle tegevusel on suurim mõju ja kelle jaoks nõuete täitmine on proportsionaalsem. Annetatud toidu osakaalu avalikustamise eesmärk ei ole maksimeerida annetamise kogust sõltumata toidu kasutatavusest, vaid suurendada läbipaistvust ning toetada toidujäätmete tekke vältimist. Näide toidu
--	--	--

		kirja saamise pärast. Näiteks eelnõus JäätS § 22⁷ lõikes 6 pakutud annetatud toidu avalikustamise meetme täitmiseks ujutatakse mõni toidu ümberjaotamise organisatsioon üle koorma kohe-kohe käärima minevate apelsinidega. Kas see on eesmärk? Palume analüüsida võimalike soovimatute kõrvalmõjude tekkimise võimalust ning nende maandamise meetmeid.	ümberjaotamise organisatsiooni „üleujutamisest“ kohe riiknemas oleva kaubaga ei ole kooskõlas meetme eesmärgi ega tegeliku praktikaga. Toidu ümberjaotamise organisatsioonid võtavad juba täna vastu üksnes sellist toitu, mida on võimalik ohutult ja mõistliku aja jooksul edasi jagada. Lisaks peab annetamine toimuma kooskõlas toiduohutuse nõuetega ning eelnõu ei vabasta ettevõtjaid vastutusest nende nõuete järgimisel. Võimalikke soovimatuid kõrvalmõjusid on eelnõu koostamisel arvestatud. Seetõttu ei ole näiteks annetamise osakaalu avalikustamise kohustus kehtestatud kõikidele sektoritele, vaid üksnes neile, kus annetamine on üks paremini mõõdetavaid toidujäätmete vältimise meetmeid. Eesmärk ei ole luua täiendavat aruandlust aruandluse enda pärast, vaid toetada andmepõhist juhtimist.
		Palume seletuskirjas selgitada, kuidas tagatakse, et luuakse tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendused arvestades turu väiksust ja tootjate vähesust (Liikmed - ERTL). Eelnõu kohaselt on tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootjatel kohustus liituda tootjate ühendusega, mida aga eelnõu koostamise ajaks ei olnud veel loodud aga milliseid hinnanguliselt kujuneb välja 1–2. Küsitav on selliste organisatsioonide tekkimise motivatsioon. Kui näiteks tekstiilitootjatel on kohustus liituda tootjate ühendusega, siis vastavat kohustust patarei- ja akutootjatel (ligikaudu 40) ei ole, kuigi juba praegu tegutseb Eestis kaks patarei- ja akutootjate ühendust. On kaheldav, kas õige on järeldus, et ühenduste tekkimisel	Mittearvestatud. Kohustuslik kollektiivne täitmine tuleneb otse jäätmete raamdirektiivi artikli 22c lõikest 1. Ehk see ei ole eelnõu koostaja valitud lahendus ning tootjate ühendusega liitumine ei sõltu tootjate motivatsioonist vaid see on õigusaktist tulenev kohustus. Samuti ei ole asjakohane väide, et nõuetekohane tootjate ühendus peab olema olemas juba eelnõu koostamise ajal. Eelnõuga nähakse tootjavastutussüsteemi rakendamiseks ette üleminekuaeg. Eelnõu on kavandatud jõustuma 17.06.2027 ja tootjavastutuse süsteem peab rakenduma 17.04.2028 või 17.04.2029 (vt. § 136³⁰), seega on pärast seaduse jõustumist aega 10 kuud süsteemi ülesehitamiseks. Lisaks teavad ettevõtjad kohustusest juba eelnõu menetlemise ajal. Samuti ei ole tootjate ühenduste loomine ja nende

		on halduskoormus ettevõtjatel väiksem, kuigi neid ühendusi peavad ülal pidama needsamad tootjad ning andmeid esitavad ettevõtjad.	kaudu tootjavastutuskohustuste täitmine Eestis uus lahendus, vaid seda mudelit kasutatakse juba teiste probleemtoodete tootjavastutussüsteemides, ehk eelnõuga ei looda uut süsteemi ega tundmatut lahendust. Lisaks on faktiliselt vale väide, et patarei-ja akutootjatel vastav kohustus puudub. Kehtiva JäätS § 25¹ lg 6 järgi on muu hulgas kantavate patareide ja akude, kergtranspordivahendite akude, elektrisõidukiakude ning tööstuslike patareide ja akude tootjad kohustatud sõlmima kirjaliku lepingu tootjate ühendusega. Säte kehtib sellises sõnastuses alates 1.01.2026. Suuremate tekstiili tootjatega on kohutud juba 2025 aasta kevadest, et neid võimalikult varakult kaasata protsessi. Lisaks on loodud suuremate tekstiili tootjate töögrupp, mida veab Eesti Kaupmeeste Liit. Tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootjate ühenduse loomise osas on tootjate poolt kavatsus ühendus luua käesoleva aasta lõpus või järgmise aasta alguses. Seega on tootjate ühenduse loomine kavandatud oluliselt enne eelnõuga ette nähtud kohustuste rakendumist.
		Eelnõuga kaasnevad riskid nagu kulude ülekandumine tarbijatele, väikeste ettevõtjate suurem koormus ning süsteemi alakasutus. Sellest tulenevalt tuleks täiendada seletuskirja riskianalüüsiga ning kirjeldada riskide maandamise meetmeid. Nii näiteks nähakse ette tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjale kulude kandmise kohustus, mille suurus on etteaimamatu ja kogukuludele ja mõjule ettevõtjatele ei ole tehtud analüüsi.	Mittearvestatud. Tekstiilitoodete tootja laiendatud vastutuse süsteem ei ole käesoleva eelnõuga loodav uus regulatiivne mudel, vaid Euroopa Liidu jäätmealasest õigusest tulenev tootja laiendatud vastutuse süsteem, mille eesmärk on rakendada põhimõtet „saastaja maksab“. Selle kohaselt ei jää toodetest tekkivate jäätmete käitlemise kulud kohalike omavalitsuste ega maksumaksjate kanda, vaid neid kannavad tootjad, kes asjaomased tooted turule lasevad.

		Tasud peavad olema ettevõtjale ettenähtavad ja selged. Eelnõuga kohustatakse katma näiteks uuringu kulusid, registrikulu, või teadus- ja arendustegevuse kulusid. Probleemtooteregister on riiklik register, mille kulud peavad olema selged. Seadus kohustab tootjal kokku leppima teadus- ja arendustegevuse korraldajaga vastavad kulud. Sisuliselt on JäätS § 25³ kulude näol tegemist avalik õigusliku koormatistega, mille kehtestamise alused ei ole selged ning samuti ei ole selge, et millised on tagajärjed kui näiteks ei saavutata kokkulepet teadus- ja arendustegevuse korraldajaga.	Eelnõuga sätestatud kulude liigid tulenevad otseselt jäätmete raamdirektiivist (EL) 2025/1892 ning jäätmete raamdirektiivi artiklist 8a, mille kohaselt peavad tootjate rahalised sissemaksed katma tootjavastutuse süsteemi toimimiseks vajalikud kulud, sealhulgas kogumise, veo, sortimise, korduskasutuseks ettevalmistamise, ringlussevõtu, teavitamise, andmekogumise, aruandluse ning muud süsteemi toimimiseks vajalikud kulud. Seetõttu ei ole § 25³ nimetatud kulude puhul tegemist uute avalik-õiguslike koormatiste loomisega, vaid tootja laiendatud vastutuse süsteemist tulenevate kulukategooriate määratlemisega. Tootjate rahalised sissemaksed on tootjavastutuse süsteemi olemuslik osa ning selliseid kohustusi on Eestis probleemtoodete puhul rakendatud juba alates 2004. aastal jõustunud jäätmeseadusest. Samuti ei nõustu väitega, et kulude kandmise ulatus oleks määratlemata. Eelnõu sätestab kululiigid, mille katmine on tootjavastutuse süsteemi eesmärkide saavutamiseks vajalik. Konkreetne kulu sõltub tootjate poolt turule lastavate toodete kogusest, tootjate ühenduse tegevuskuludest ning süsteemi tegelikest kuludest. Jäätmete raamdirektiivi artikli 8a kohaselt peavad tootjate rahalised sissemaksed olema kulupõhised, läbipaistvad ja proportsionaalsed. Tootjavastutuse süsteemi rahaliste sissemaksete täpset suurust ei ole võimalik seaduse tasandil ette määrata samal
--	--	---	---

			põhjusel, nagu ei ole võimalik ette määrata kõigi tulevaste jäätmekäitlus-, logistika-, sortimis- või ringlussevõtukulude suurust. Seadus sätestab kulude katmise ulatuse ja kujundamise põhimõtted, konkreetne kulude tase kujuneb süsteemi tegelike kulude alusel. Teadus- ja arendustegevuse kulude näol on samuti tegemist ühe võimaliku tootjavastutuse süsteemi kulukategooriaga ning kokkuleppe mittesaavutamine ei muuda seadusest tulenevat kulude kandmise kohustust. Riskid ning nende võimalikud mõjud ettevõtjatele, tarbijatele, kohalikele omavalitsustele, jäätmekäitlejatele ja riigiasutustele on seletuskirja mõjude peatükis juba käsitletud. Muuhulgas on kirjeldatud kulude võimalikku ülekandumist tarbijatele, ettevõtjatele kaasnevaid kulusid ja halduskoormust, tootjate ühenduse loomisega seotud väljakutseid ning järelevalvega seotud riske.
		Eelnõuga luuakse mitu uut terminit. Direktiivis toodud mõisteid ei pea üks-ühele üle võtma Eesti seadusandlusse kui vastavad mõisted juba eksisteerivad. Uute terminite kasutusele võtul peaks need haakuma olemasoleva õigusruumiga. 13.1. Nii jääb arusaamatuks „Sotsiaalmajanduse üksuse“ mõiste loomise vajalikkus sellisel kujul. Definitsiooni tuleks lisada täpsustus, millist eraõiguslikku üksust silmas peetakse. Kas tegemist on	Osaliselt arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja täiendatud. Kokkuvõtvalt: Sotsiaalmajanduse üksuse termin kasutuselevõtt on vajalik jäätmete raamdirektiivi ülevõtmiseks. Jäätmete raamdirektiiv annab sotsiaalmajanduse üksustele tekstiili- ja toidujäätmete valdkonnas konkreetsed õigused ja kohustused, mistõttu peab ka Eesti õiguses olema selge, milliseid organisatsioone nende sätete all mõeldakse. Eesti õiguses

	mis tahes olemasoleva eraõigusliku juriidilise või füüsilise isikuga, kelle tegevusala on teatud tunnustega? Kas see peaks olema mittetulundusühing, mille põhitegevuseks või eesmärgiks ei ole majandustegevuse kaudu tulu saamine – mittetulundusühingute seaduse § 1 lõige 1 (eelnõus sotsiaalmajanduse üksuse definitsiooni punktid 1 ja 2). Või äriühing, kes pakub tasu eest kaupu või teenuseid – äriseadustiku § 1 ettevõtja mõiste (eelnõus sotsiaalmajanduse üksuse definitsiooni sissejuhatav lauseosa). Kui oleks arusaadav, millist Eesti õigusruumis tuntud ühingut või isikut mõeldakse, oleks võimalik sellele eesmärgipõhise liite lisamise kaudu saavutada loodetud eesmärk ja ei oleks vaja tingimata uut isikutüüpi luua. Vajab selgitust, kes ja millise menetluse kaudu otsustab, milline organisatsioon tingimustele vastab ja kas selline menetlus hakkab taas riigile täiendavat töökoormust ja eelarvekulu lisama. Jääb ebaselgeks, et kui sotsiaalmajanduse üksuses ei ole demokraatlik või kaasav juhtimine (3 tingimus) või kui ta näiteks ei investeerimise mingil aastal keskkonnanalastesse eesmärkidesse, et kas ta siis ei ole sotsiaalmajanduse üksus. Erinevates sätetes, kus on mõistet „sotsiaalmajanduse üksus“ kasutatud, on tegemist kas lahtise loeteluga või on loetelu oluliselt täiendatud lisaks sotsiaalmajandusüksusele (...või muu osaleja). Juhu kui soovitakse defineerida laiemat ringi isikuid, kes	puudub olemasolev termin, mis hõlmaks kõiki jäätmete raamdirektiivis nimetatud tunnustele vastavaid organisatsioone sõltumata nende õiguslikust vormist. Uue terminiga ei looda uut juriidilise isiku liiki ega eraldi tunnustamismenetlust, vaid määratletakse jäätmete raamdirektiivist tulenevate õiguste ja kohustuste adreassaadid. Põhjalikum selgitus: Sättega määratletakse „sotsiaalmajanduse üksus“ kui eraõiguslik juriidiline isik, kelle tegevuse keskmes on ühiskondliku kasu loomine ning kelle toimimine lähtub kolmest põhialusest: inimeste ning sotsiaalse või keskkonnakasu eelistamisest kasumile, kasumi valdavas osas reinvesteeringust ühiskondliku väärtuse kasvatamiseks ning demokraatlikust või kaasavast juhtimisest. Sellega võetakse üle jäätmete raamdirektiivi artikli 3 punkt 4i. Sotsiaalmajanduse üksuse peamine eesmärk ei ole kasumi maksimeerimine, vaid ühiskondliku või keskkonnakasu loomine. Kasum võib olla vajalik organisatsiooni tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks, kuid seda kasutatakse valdavas osas organisatsiooni sotsiaalsete või keskkonnanalaste eesmärkide saavutamiseks. Samuti peab organisatsiooni juhtimine olema demokraatlik või kaasav. Tegemist on kumulatiivsete tunnustega, mistõttu peab sotsiaalmajanduse üksus vastama kõigile seaduses sätestatud põhimõtetele.
--	--	--

	tegutsevad teatud valdkonnas, on võimalik viidata üldiselt mistahes juriidilise isikule, kelle tegevusala on vastavalt määratletud, mitte luua uut üksuse mõistet. 13.2. Eelnõuga lisatakse JäätS § 10³, millega avatakse digiplatvormi mõiste läbi viite EL määrusele. Samas jääb viide EL määrusele JäätS § 23 lõikesse 7 alles. Kui JäätS-s kasutatakse digiplatvormi mõistet seadust läbivalt samas tähenduses, mis § 10³, siis ei ole vaja enam seda viiteliselt defineerida. Pealegi on mõlemas sättes sama viide. 13.3. Eelnõus kasutatav termin „abivajaja“ ei ole Eestis defineeritud. Lastekaitseseaduses on „abivajav laps“, sotsiaalhoolekande seaduses kasutatakse mõistet „abi vajav isik“. Palume täpsustada, keda mõeldakse antud sätte tähenduses abivajaja all ja mõistete kasutus ühtlustada kehtiva õigusega. 13.4. Ka „tarbija“ mõistet on mitmes Eesti seaduses defineeritud (tarbijakaitse seaduse § 2 lõike 1 punkt 1 ja võlaõigusseaduse § 1 lõige 5), kuid saame aru, et seda tuleb JäätS-s uuesti teha, kuna ülevõetavas direktiivis ei peeta ilmselt kaubandust majanduse osaks ega ametialast tegevust kutsetegevuse osaks.	Jäätmete raamdirektiiv kasutab erinevates sätetes terminit „sotsiaalmajanduse üksus“ kui iseseisvat osalist, kellele on ette nähtud konkreetsed õigused ja kohustused. Nii on sotsiaalmajanduse üksusel tekstiiltoodete tootjavastutuse süsteemis osalemise õigus (art 22a lg 7 p f), tekstiiltoodete kogumissüsteemis osalemise õigus (art 22a lg 10), õigus hoida oma tekstiiltoodete kogumispunkte (art 22a lg 11), õigus jääda kogutud tekstiiltoodete valdajaks (art 22c lg 11), aruandluskohustus/sellest vabastus (art 22a lg 12/13) ning toidujäätmete vältimise meetmete raames toetuse ja koolitusvõimaluste saamise õigus (art 9a lg 1 p d). Seetõttu peab Eesti õiguses olema võimalik määratleda, kes on nende normide adressaadid. Jäätmete raamdirektiiv ei seo sotsiaalmajanduse üksuse mõistet ühe kindla organisatsioonivormiga, vaid lähtub üksuse tegevuse eesmärgist ja toimimispõhimõtetest. Ehk neid üksusi ühendavad seaduses sätestatud sisulised tunnused, mitte ühine õiguslik vorm. Jäätmete raamdirektiivi kohaselt hõlmab sotsiaalmajandus muu hulgas ühistuid, vastastikuse abi ühinguid, ühendusi, heategevusorganisatsioone, sihtasutusi, usuorganisatsioone ja sotsiaalseid ettevõtteid. Eesti õiguskorras võivad sotsiaalmajanduse põhimõtete järgi tegutseda mittetulundusühingud, sihtasutused, tulundusühistud ning teatud juhtudel ka äriühingud. Samas puudub Eesti õiguses üldtermin, mis hõlmaks korraga kõiki selliseid organisatsioone, kes tegutsevad sotsiaalmajanduse põhimõtete järgi, kuid direktiiv annab just sellele isikute ringile konkreetsed õigused ja kohustused. Seetõttu on jäätmete raamdirektiivist
--	--	--

			tulenevate õiguste ja kohustuste adressaatide määratlemiseks vajalik kasutada ühist terminit „sotsiaalmajanduse üksus“. Sotsiaalmajanduse üksuse termini kasutuselevõtuga ei looda uut juriidilise isiku liiki, äriühingu vormi ega eraldiseisevat organisatsioonivormi Eesti õiguses. Tegemist on jäätmeseaduses kasutatava funktsionaalse mõistega, mis hõlmab erinevates õiguslikes vormides tegutsevaid eraõiguslikke juriidilisi isikuid, kes vastavad JäätS § 10⁶ sätestatud tunnustele. Sotsiaalmajanduse üksuse mõiste on üle võetud jäätmete raamdirektiivi artikli 3 punktist 4i. Tegemist on definitsiooniga, mille kohaselt peab sotsiaalmajanduse üksus tegutsema kooskõlas kõigi seaduses sätestatud põhimõtetega. Seetõttu ei ole tegemist alternatiivsete ega soovituslike tunnustega. Eelnõuga ei looda sotsiaalmajanduse üksuste jaoks eraldi registreerimise või muud riikliku tunnustamismenetlust. Ka jäätmete raamdirektiiv ei eelda sotsiaalmajanduse üksuste eelnevat riiklikku tunnustamist, vaid nende määratlemist sisuliste tunnuste alusel. Organisatsiooni vastavust JäätS § 10⁶ sätestatud tunnustele hinnatakse vajaduse korral konkreetse õigusnormi kohaldamisel, näiteks juhul, kui organisatsioon soovib osaleda sotsiaalmajanduse üksusena tekstiilitoodete kogumissüsteemis või kasutada muid seadusest tulenevaid õigusi. Pelgalt organisatsiooni enesemääratlusest sotsiaalmajanduse üksusena ei piisa. Vastavust saab hinnata organisatsiooni asutamisdokumentide, juhtimiskorralduse, tegevuse ja
--	--	--	--

			majandustegevust kajastavate dokumentide põhjal. Eelkõige võib vastavus tuleneda: 1. põhikirjast või muudest tegevusdokumentidest, millest nähtub organisatsiooni eesmärk, sealhulgas inimeste ning sotsiaalse või keskkonnakasu eelistamine kasumile; 2. majandusaasta aruandest ja tegevusaruandest, millest nähtub kasumi või ülejäägi kasutamine ning selle reinvesteeringu organisatsiooni sotsiaalsete või keskkonnavalaste eesmärkide saavutamiseks; 3. organisatsiooni juhtimiskorraldusest, sealhulgas liikmete või sidusrühmade kaasamise põhimõtetest, juhtorganite moodustamisest ja otsustusprotsessidest, mille alusel on võimalik hinnata demokraatliku või kaasava juhtimise põhimõtte järgimist. Seega hinnatakse sotsiaalmajanduse üksuse tunnustele vastavust olemasolevate dokumentide ja organisatsiooni tegeliku tegevuse põhjal. Samas ei hinnata nendele tunnustele vastavust üksiku otsuse või ühe majandusaasta põhjal, vaid organisatsiooni tegevust ja toimimist tervikuna. Näiteks ei tähenda see automaatselt, et organisatsioon lakkab olemast sotsiaalmajanduse üksus üksnes põhjusel, et konkreetset aastat ei teinud täiendavaid investeeringuid keskkonnavalastesse eesmärkidesse. Oluline on, kas organisatsiooni tegevus tervikuna vastab seaduses sätestatud põhimõtetele, sealhulgas kasumit kasutatakse valdavalt sotsiaalsete või keskkonnavalaste eesmärkide saavutamiseks ning kas organisatsiooni juhtimine on oma olemuselt demokraatlik või kaasav. Jäätmete raamdirektiivis kasutatud sotsiaalmajanduse üksuse alla võivad Eestis kuuluda näiteks
--	--	--	---

			mittetulundusühingud (sh Uuskasutuskeskuse MTÜ, Eesti Punane Rist, Toidupank ja muud kogukondlikud MTÜ-d), sihtasutused, tulundusühistud ning teatud sotsiaalsed ettevõtted, keda ühendab inimeste ning sotsiaalse või keskkonnakasu eelistamine kasumile, kasumi valdavas osas reinvesteeringimine ühiskondliku väärtuse loomisse ning demokraatlik või kaasav juhtimine. Sotsiaalmajanduse üksuseks võib olla ka kasumit teeniv äriühing. Näiteks võib sotsiaalmajanduse üksuseks kvalifitseeruda tekstiilide korduskasutusega tegelev äriühing, kelle põhieesmärk on sotsiaalse või keskkonnakasu loomine ja kes reinvesteering valdava osa kasumist selle eesmärgi saavutamisse, tingimusel et täidetud on ka demokraatliku või kaasava juhtimise nõue. Seevastu äriühing, mille eesmärk on omanikele kasumi teenimine ja dividendide maksmine, ei kvalifitseeruks sotsiaalmajanduse üksuseks isegi siis, kui ta teeb aeg-ajalt heategevust või keskkonnaprojekte. JäätS § 23 lõige 7 muudetud vastavalt märkusele. „Abivajaja“ mõiste sisu määratlemine ei ole vajalik, lisaks on eelnõukohane JäätS § 22⁷ lg 2 muudetud ja viide abivajajatele eemaldatud. Eelnõu ei loo abivajajatele teistega võrreldes suuremat õigust saada toiduabi, sest ka teised sihtrühmad võivad saada toitu. Ka varasem sõnastus ei teinud sellist erisust. Praktikast jagavad organisatsioonid abi erinevate kriteeriumide alusel ning need võivad organisatsiooniti erineda.
--	--	--	---

		Eelnõus ja seletuskirjas on läbisegi kasutatud termineid „ettevõtja“ ja „ettevõte“ nii lihtsõnana kui ka liitsõnana. Kehtivas JäätS-s on see enamasti „ettevõtja“. Palume terminid ühtlustada, arvestades seda, et Eesti õiguses on ettevõtja füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus (FIE) ning äriseadustikus sätestatud äriühing (ÄS § 1, st aktsiaselts, osaühing jt) ja ettevõtte on majandusüksus, mille kaudu isik tegutseb (TsÜS § 66¹).	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri parandatud.
		Palume eelnõu saata arvamuse avaldamiseks ka Eesti Lasterikaste Perede Liidule, keda eelnõu samuti puudutab, kuna tema liikmesorganisatsioonid on toidu ümberjaotamise organisatsioonid.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri edastatud Eesti Lasterikaste Perede Liidule arvamuse avaldamiseks, märkuseid liit ei esitanud.
Justiits- ja Digiministeerium		Eelnõu § 1 punkt 4 – "toidu ümberjaotamise organisatsiooni" terminimääratlus § 228 lõikes 3 on ebaselge. Ühelt poolt öeldakse, et selleks on teatud tegevust viljelev juriidiline isik, ent teises lauses laiendatakse määratlust ebaselge staatusega subjektidega: "heategevuslikud toidupangad", "sotsiaalmajanduse üksused" ning "muud samalaadsed toidu ümberjaotamisega tegelevad üksused". Kas nimetatud "pangad" ja "üksused" peavad olema samuti juriidilised isikud? Või miks on selline täpsustus sättes tehtud? Kui see tuleneb direktiivist, siis seda ei tohiks Eesti õigusesse lihtsalt sõna-sõnalt üle "tõsta", vaid tuleb hinnata, millised terminid ka Eesti õiguses käibel on ning milliste terminite kasutamisel võib õiguskäibes tekkida asjatut segadust. Eesti õiguses nimetatud	Osaliselt arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri täiendatud, asendades termin „ettevõte“ ning selgitades annetamise koostöölepingute ettepaneku kohustuse täitmist. Eelnõu eesmärk on määratleda toidu ümberjaotamise organisatsioon juriidilise isikuna, kes kogub, võtab vastu või vahendab tarbimiseks kõlblikku annetatud toitu mittetulunduslikul eesmärgil. Teises lauses toodud näited (toidupangad, sotsiaalmajanduse üksused ja muud samalaadsed üksused) on selgitav loetelu, mis on esitatud mõiste sisustamiseks. Eelnõu kohaselt on toidukäitleja kohustatud tegema vähemalt ühele toidu ümberjaotamise organisatsioonile ettepaneku koostöölepingu sõlmimiseks. Eelnõu ei kohusta osapooli koostöölepingut sõlmima. Lepingu sõlmimine eeldab mõlema poole nõusolekut ning sõltub

	subjektid kui "üksused" ei ole käibel. Soovitame defineerida "toidu ümberjaotamise organisatsiooni" juriidilise isikuna, kes tegeleb seaduses loetletud tegevustega. Sama paragrahvi lõikes 1 on kasutatud terminit "ettevõte". Juhime tähelepanu, et "ettevõte" ei ole õiguslikult juriidiline isik, sealhulgas ka mitte ettevõtja (mida on ilmselt sättes silmas peetud), vaid vastavalt tsiviilseadustiku üldosa seaduse §-le 661 on ettevõte majandusüksus, mille kaudu isik tegutseb. Seoses sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustusega, mille kohaselt on toidukäitleja kohustatud toidujäätmete tekke vähendamiseks tegema vähemalt ühele toidu ümberjaotamise organisatsioonile ettepaneku koostöölepingu sõlmimiseks, palume seletuskirja täiendada selgitustega selle kohta, milline õiguslik tagajärg on sellel, kui toidukäitleja nimetatud kohustust ei täida või kui pakkumus tehaksegi, koostöölepingu sõlmimiseni ei jõuta. Märgime siinjuures, et meie hinnangul ei ole lepingu sõlmimise sund parim lahendus suunamaks ettevõtjad direktiivi 2025/1892 eesmärkide saavutamisele. Olgugi, et direktiivi artikkel 9a (1) viimane lause annetamislepingu ettepanekute tegemisele viitab, ei tohiks see olla meie hinnangul ultimatiivne lahendus, tagamaks, et tõepoolest toitu ka soovitud koguses, ajal, viisil annetama hakataks. Siin võiks jätta ettevõtjatele piisavalt paindlikkust ise otsustada, millises juriidilises vormis annetamine toimub ning see ei peaks üksnes koostöölepingu sõlmimise sundi hõlmama. Teisisõnu,	muu hulgas annetatava toidu olemusest, kogustest, logistilistest võimalustest ja organisatsiooni võimekusest annetusi vastu võtta. Kohustus loetakse täidetuks ettepaneku tegemisega. Kui lepingu sõlmimiseni ei jõuta, ei too see iseenesest kaasa õiguslikke tagajärgi tingimusel, et toidukäitleja on ettepaneku tegemise kohustuse nõuetekohaselt täitnud. Lepingu sõlmimise sundi ei ole. Ettevõtja saab valida, kuidas koostöösuhteid toidu ümberjaotamise organisatsioonidega korraldada ning millise sisuga leping sõlmitakse. Koostöölepingute ettepanekute tegemise kohustus tuleneb jätmete raamdirektiivist.
--	--	---

		regulatsioon võiks olla paindlikum – ettevõtja ise valib viisid, kuidas koostöösuhteid ümberjaotamise organisatsioonidega reguleerida, koostöölepingu sõlmimine oleks siis üks võimalikest viisidest. Palume eelnõu koostajal sellega arvestada.	
		Eelnõu § 1 p 17 – kavandata § 26 ²³ näeb ette digiplatvormi pakkuja teabenõude kohustuse ja tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja teabe esitamise kohustuse. Palume loobuda teabenõude termini kasutamisest, kuna sellel on konkreetne sisu avaliku teabe seaduse tähenduses, mis ei kattu käesoleva eelnõuga kavandatava sisuga. Sõnastusettepanek kajastub käesoleva kirja lisas esitatud seletuskirja failis.	Arvestatud. Eelnõu muudetud. Eelnõu § 26 ²³ muudetud järgmiselt: § 26 ²³ . Digiplatvormi pakkuja teabe küsimise kohustus ja tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja teabe esitamise kohustus
		Eelnõu § 1 punkt 28 – paragrahvides 124 ⁷ –124 ⁹ kavandatakse karistusmääraks juriidilisele isikule kuni kuus protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest. Paragrahvis 124 ⁹ on ka füüsilise isiku rahatrahvi arvestamise aluseks mitte trahviühikud, vaid protsent eelmise kalendriaasta sissetulekust. Selliseid karistusmäärasid võib küll karistusseadustiku (KarS) § 1 kohaselt kavandada, kuid selle erandi kasutamine tuleb ka seletuskirjas välja tuua, viidata KarS §-st 1 tulenevale õigusele ning seejärel lahti seletada, miks erandi kasutamine on konkreetset juhul põhjendatud ja vajalik. Palume seletuskirja täiendada.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Eelnõust on eemaldatud käibepõhine karistusmäär. Karistusmäärade suuruse määramisel on lähtutud laiendatud tootjavastutusele rakendatavatest üldistest karistusmääradest.
		Juhul kui füüsilist isikut soovitakse hakata karistama erinevate määradega võrreldes üldiste põhimõtetega (karmim karistus kuni 300 trahviühikut), siis seda rahatrahvi ei saa asendada arestiga vastavalt KarS §-le	Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Eelnõust eemaldati füüsilisele isikule üldisest põhimõttest erineva trahvimäära kohaldamine.

		72. Selline asendamise mittekohaldamine tuleb ka seletuskirjas selgelt välja tuua.	Karistusmäärade suuruse määramisel on lähtutud laiendatud tootjavastutusele rakendatavatest üldistest karistusmääradest.
		Palume seadusesse kindlasti lisada ka sätte, kuidas seda juriidilise isiku eelmise aasta majandusaasta ülemaailmset aastast kogukäivet arvestatakse. Näiteks sisaldub väärtpaberituru seaduses see §-s 2621. Isikute jaoks on oluline, et sarnaseid karistusi menetletakse võimalikult ühtemoodi. Muidu tekib olukord, kus üks kohtuväline menetleja või kohus arvutab kogukäivet ühtemoodi, teine teistmoodi. Ja sama juriidiline isik peab kogu aeg arvestama, milline menetleja teda parajasti menetleb, milliseid arvestamise aluseid kasutab. Palume eelnõu täiendada.	Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Karistusmäärade suuruse määramisel on lähtutud laiendatud tootjavastutusele rakendatavatest üldistest karistusmääradest. Eelnõust on eemaldatud juriidilise isiku käibest lähtuv karistusmäär, mistõttu ei ole vastava arvestuskorra sätestamine enam vajalik.
		Eelnõu § 1 punkt 28 – eelnõusse kavandatavate §-de 124 ⁷ –124 ⁹ osas puuduvad seletuskirjas viited sätetele, kus konkreetsed nõuded on kehtestatud, mille rikkumise korral väärteovastutus järgneb. Palume need viited lisada.	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud.
		Kehtiva JäätS § 119 ³ (sunniraha määr) kohaselt on ettekirjutuse täitmata jätmise korral asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 32 000 eurot. Kui isikuid soovitakse hakata edaspidi karistama rahatrahviga kuni kuus protsenti (või üks protsent) tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest käibest, peab ilmselt sunniraha suurus riikliku järelevalve käigus olema ka selline, mis paneb isikuid nõudeid täitma ning	Eelnõu ja seletuskirja muudetud. Eelnõust on eemaldatud käibepõhine karistusmäär, mistõttu ei ole märkuses tõstatatud küsimus enam asjakohane. Karistusmäärade suuruse määramisel on lähtutud laiendatud tootjavastutusele rakendatavatest üldistest karistusmääradest.

		vältima võimalikku väärteovastutust. Palume eelnõu koostajal sellega arvestada.	
		Seletuskirjas (lk 38) märgitakse, et digiteenuste ühtset turgu puudutavast määrusest (DSA määrusest) tulenev füüsilise isiku rahatrahvi maksimummäär on üldjuhul madalam kui KarS-is sätestatud maksimaalne väärteotrahv (300 trahviühikut ehk 1200 eurot KarS § 47 lg 1 kohaselt). Juhime tähelepanu, et KarS § 47 lõike 1 kohane rahatrahv 300 trahviühikut on 2400 eurot. Trahviühiku suurus sealjuures 8 eurot. Palume seletuskirja korrigeerida.	Seletuskirjast on vastav käsitlus eemaldatud, mistõttu ei ole märkuses tõstatatud küsimus enam asjakohane.
		Kehtivas JäätS-is torkab teiste hulgas silma üks paragrahv, kus füüsilise ja juriidilise isiku karistused ei ole proportsioonis – § 120⁷ (kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduseeskirja nõuete rikkumine). Füüsilisele isikule on ettenähtud rahatrahvi määr kuni 200 trahviühikut, juriidilisele isikule aga kuni 20 000 eurot. Kui vaadata läbivalt vastutuse peatüki karistused, siis reeglina on 200 trahviühikuga karistatav tegu juriidilise isiku osas karistatav vähemalt kuni 100 000 euro suuruse rahatrahviga. Oleme arvamusel, et rikkumise eest ettenähtud karistus ei peegelda adekvaatselt rikkumise raskust ja ei võimalda määrata igal juhtumil tõhusat karistust nii füüsilisele kui ka juriidilisele isikule. Ei ole selge, mille järgi on valitud füüsilise ja juriidilise isiku karistuste proportsioonid.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.

		Justiits- ja Digiministeeriumi vaatest peaks sama teo eest ettenähtud füüsilise ja juriidilise isiku karistused olema üldjuhul samas proportsioonis KarS üldosas ettenähtud karistusraamiga. See tähendab, et kui füüsilist isikut saab karistada kuni sanktsiooni maksimumiga (300 trahviühikuga), peaks sama teo eest olema võimalik karistada ka juriidilist isikut sanktsiooni maksimumiga (400 000 eurot). Kui füüsilise isiku karistusmäär on madalam kui maksimaalne määr, siis tuleb vastavalt ja proportsionaalselt ette näha ka juriidilise isiku karistusmäär. Põhjendatud juhtudel võib sellest üldreeglist kõrvale kalduda, kuid vastavaid valikuid peab sellisel juhul seletuskirjas põhjendama. Juriidilise isiku karistusmäärade korrigeerimise vajadusele juhtis justiits- ja digiminister Riigikogu tähelepanu mh 5.05.2026 ettekandes „„Kriminaalpoliitika põhialused aastani 2030“ elluviimisest“1.	
		Palume seletuskirjas selgitada eelnõu § 1 punkti 2 osas, kes digiplatvormi arendab. Kui Euroopa Liit (EL) teeb keskse platvormi, siis mida peavad liikmesriigid tegema ja kas sellest tekivad riikidele ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kulud. Juurde tuleks lisada, mille arvelt sellised kulud on plaanitud katta. Eelnõu mõjuanalüüsis tuleks hinnata mõju infotehnoloogiale ja e-riigile. Seletuskirjas (lk 43) on põgusalt mainitud, et tuleb kasutusele võtta infotehnoloogilised (IT) lahendused, samas ei ole selgitatud, kas ja kuidas seda teha tuleb. Palume	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud.

		selgitada, millised IT tegevused, arendused, kulud ja väärtus sellega kaasnevad. Hea oleks selgitada ka seda, miks on vajalik uus EL süsteem ning vanemad ja olemasolevad süsteemid sealjuures ei sobi. Seletuskirja 7. osasse tuleks lisada ka IKT vajadused ja nende allikad.	
		Ei ole otseselt selge, kas vanglat loetakse eelnõu mõistes tootjaks. Kui vanglat loetakse tootjaks, siis justkui peaks vangla osalema loodavas süsteemis, mille kaudu tekstiiltoodete kogumine, sorteerimine ja käitlemine rahastatakse ja korraldatakse. Palume seletuskirjas selgitada, kas vangla kuulub „tootja“ alla ning kui kuulub, siis mida see rahaliselt (riigieelarve vaatest) tähendaks.	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud. Vanglateenistuse tegevuse suhtes kohalduvad eelnõust tulenevad tootjavastutuse kohustused juhul, kui tegevus vastab tekstiiltoodete tootja määratlusele. Eelkõige võib see puudutada olukorda, kui ta valmistab või laseb valmistada jäätmete raamdirektiivi IVc lisas CN-koodide järgi loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid ning tarnib need esimest korda Eestis oma nime või kaubamärgi all (jäätmete raamdirektiivi artikli 3 punkti 4b alapunkt a ja punkt 4c). Tarnimine peab toimuma äritegevuse käigus turustamiseks või kasutamiseks, kas tasu eest või tasuta. Tootja määratlusest on välja jäetud korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud toodete ning sellistest kasutatud või jäätmeteks muutunud toodetest või nende osadest saadud toodete tarnimine. Eraldi tuleb hinnata riigi omatarbeks valmistatud tooteid. Kui tooted valmistatakse riigi enda ülesannete täitmiseks ja antakse selleks ühelt riigiasutuselt teisele, on põhjendatud

			käsitada seda sama õigussubjekti sisese omatarbena, mitte turul kättesaadavaks tegemisena. Sellest üleandmisest tootjavastutuse kohustusi ei teki. Tegemist on turul kättesaadavaks tegemise mõiste tõlgendusega, mitte direktiivis sõnaselgelt sätestatud riigiasutuste erandiga. Riigi osalusega äriühingule või riigi asutatud sihtasutusele tarnimine ei ole samal alusel omatarve, sest need on riigist eraldi juriidilised isikud. Juhul, kui vanglateenistust tuleb käsitleda tootjana tekivad tal eelnõust tulenevad laiendatud tootjavastutuse kohustused ning ta peab osalema loodavas tootjavastutuse süsteemis, sh liituma tootjate ühendusega, mille kaudu korraldatakse ja rahastatakse tekstiiltoodete kogumist, sorteerimist ja käitlemist. See ei tähenda siiski, et tootjavastutusest tulenevad kulud peaksid jääma riigieelarve püsikuluks. Tootjavastutuse süsteemi kulud kajastuvad üldjuhul tootja poolt turule lastavate toodete hinnas. Seega lisatakse tootjavastutusest tulenevad kulud toote omahinda või müügihinda ning need kannab lõppkokkuvõttes toote ostja ehk tarbija läbi tootehinna. Vanglateenistuse puhul tähendab see, et kui tekstiiltooteid toodetakse ja müüakse turule, tuleb tootjavastutuse kuluga arvestada toodete hinna kujundamisel. Riigieelarveline mõju võib seega tekkida eelkõige juhul, kui vanglateenistus ei kata tootjavastutuse kulu toodete müügist saadava tuluga või kui tooteid antakse üle või
--	--	--	---

			kasutatakse viisil, mille puhul tootjavastutuse kulu ei ole võimalik toote hinnas edasi kanda. Tavapärase turule müügi korral on eesmärk, et tootjavastutuse kulu sisalduks toote hinnas ja selle kannaks lõppastmes tarbija. Seega, kui vanglateenistus toodab tekstiiltooteid ja laseb need ise turule, käsitatakse teda eelnõu mõistes tootjana ning tema suhtes kohalduvad tootjavastutuse kohustused. Nende kohustuste täitmise kulu ei ole aga olemuslikult riigieelarvest kaetav kulu, vaid tootjavastutuse põhimõtte kohaselt kaetakse see turule lastavate toodete hinna kaudu.
		Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud.
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium		Jäätmete raamdirektiivi muudatuste ülevõtmiseks täiendab eelnõu JäätS-i uue §-ga 2623, mille lõikes 1 sätestatakse digiplatvormi pakkuja kohustus nõuda tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjalt teatud teavet enne oma teenuse kasutamise lubamist. Digiplatvormide kohustuse täitmise tagamiseks täiendab eelnõu JäätS-i vastutussättega § 1247 näol, määrates väärtegade kohtuväliseks menetlejaks Keskkonnaameti (eelnõu § 1 p 29). Vastutus riikliku järelevalve takistamise eest määratletakse eelnõu §-s 1249. Sellega seoses juhime tähelepanu, et direktiivi nõude näol ei ole tegemist uue eraldiseisva regulatsiooniga digiplatvormidele, vaid direktiivis täpsustatakse	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja on muudetud. JäätS §-s 26²³ sätestatud nõuete täitmise üle teeb järelevalvet TTJA infoühiskonna teenuse seaduses sätestatud korras. Digiplatvormi pakkuja suhtes kavandatud eraldiseisvad vastutussätted on eelnõust välja jäetud. JäätS § 119 lõike 9³ seletuskirja on täiendatud, selgitades §-s 26²³ sätestatud nõuete seost DSA määruse artikliga 30, TTJA järelevalvepädevuse aluseid ning TTJA ja Keskkonnaameti pädevuste jaotust, koostööd ja teabevahetust.

		digiplatvormi pakkujate kohustusi EL digiteenuste määruse (EL) 2022/2065 (DSA) artikli 30 lõike 1 punktides d ja e toodud nõuete järgimiseks. See tähendab, et ka direktiivi nõude täitmise ja jõustamise raamistik tuleneb DSA-st. Eesti õiguses on DSA järelevalveasutus ja nõuete jõustamismeetmed sätestatud infoühiskonna teenuse seaduses (InfoTS). InfoTS §-i 12 lõike 4 kohaselt teeb Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet Eestis järelevalvet DSA nõuete täitmise üle ning vahendusteenuse osutajate vastutus kohustuste täitmata jätmise korral on sätestatud InfoTS-i §-i 14 lõikes 2 ja §-des 153-5. Sellest lähtuvalt ei ole MKM-i arvamusel JäätS-is digiplatvormidele täiendavate vastutussätete kehtestamine vajalik ega õigustatud, sest vastutus on juba reguleeritud InfoTS-is. DSA nõuete jõustamiseks määravad liikmesriigid pädevad asutused, kellest tuleb Komisjoni teavitada ja kellele kohalduvad DSA-st tulenevad koostöö- jm nõuded (DSA artikkel 49). Uue pädeva asutuse määramiseks tuleks vastavalt täiendada ka InfoTS-i. Arvestades, et TTJA juba teeb järelevalvet DSA nõuete, sealhulgas artiklist 30 tulenevate kauplejatega seonduvate teabenõuete täitmise üle, teeme ettepaneku, et ka JäätS § 2623 nõuete järelevalveasutus võiks olla TTJA. JäätS-i muudatusega täpsustatakse DSA nõudeid pigem piiratud määral, seega me ei pea asjakohaseks määrata DSA mõistes uut pädevat asutust. Kuna Keskkonnaamet teeb järelevalvet tootjate nõuete täitmise üle, siis võib praktikas esineda vajadust asutuste vaheliseks koostööks ja teabe andmiseks. Sellest	
--	--	---	--

		tulenevalt teeme ettepaneku selgitada sellise koostöö korraldust täpsemalt seletuskirjas.	
Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus MTÜ		Sortimisuuringu tasu puudutav regulatsioon vajab täpsustamist Eelnõust ja selle seletuskirjast nähtuvalt soovitakse kehtestada riikliku jäätmete sortimise uuringu regulatsiooni, mis oleks kohaldatav mistahes probleemtoodetele, mille tootjatele on kehtestatud sortimisuuringu rahastamise kohustus. See eesmärk on iseenesest mõistlik, ent eelnõus sisalduv lahendus ei ole kõigis aspektides õnnestunud. Esiteks võib sortimisuuringu rahastamise kohustus erinevate probleemtoodete osas olla erineva sisuga. Sealjuures võib osade probleemtoodete sortimisuuringu rahastamise kohustus olla kehtestatud otsekohalduva EL määrusega, mille suhtes JäätS mistahes erisuste kehtestamine ei ole lubatud. Nii on määruse 2023/1542 artikliga 56(4)(b) ja artikliga 69(5) kehtestatud patareide ja akude tootjate kohustus kanda kogutud segaolmejäätmete koostise uuringu korraldamise kulud, mis on seotud selles jäätmevoos kantavate patareide ja akude jäätmete ning kergtranspordivahendite akude jäätmete osakaalu kindlakstegemisega. On ebaselge, kuidas mõjutab seda kohustust eelnõuga kavandatav JäätS § 59³ lg 1.	Osaliselt arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja on täpsustatud. Paragrahvi 59³ lõiget 1 on täpsustatud, sätestades, et sortimisuuringu kulude katmises osaleb probleemtoote tootja või tootjate ühendus, kellel on asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist tulenev sortimisuuringu rahastamise kohustus. Seega kohaldatakse §-s 59³ sätestatud tasu arvutamise ja tasumise regulatsiooni üksnes nende probleemtoodete tootjate või tootjate ühenduste suhtes, kellel selline rahastamiskohustus asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatava õigusnormi alusel on. Paragrahvi 59³ lõiget 1 on täiendatud, sätestades, et probleemtoote tootja või tootjate ühendus kannab üksnes selle osa sortimisuuringu kuludest, mis on seotud asjaomase probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega segaolmejäätmetes. Sellega on täpsustatud tootja või tootjate ühenduse kanda jäävate kulude ulatust. Asjaolu, et eri probleemtoodete puhul võib sortimisuuringu rahastamise kohustus tuleneda erinevatest õigusaktidest, ei takista §-s 59³ sätestatud ühtse tasu arvutamise ja tasumise korra kohaldamist. Regulatsioon hõlmab üksnes neid probleemtoote tootjaid või tootjate ühendusi, kellel on asjaomase probleemtoote suhtes

	Teiseks on tootjate rahastamiskohustusele kavandatavas JäätS § 59³ lõigetes 2 ja 3 viidatud viisil, mis jätab mulje, nagu neist tulenekski kõigi probleemtoodete tootjate või tootjate ühenduste rahastamiskohustus. Samuti jätab see avatuks võimaluse, et isegi kui rahastamiskohustus ei tulene antud sätetest, siis tuleneb see näiteks üldisest tootjavastutuse põhimõttest vastava probleemtoote osas. Seletuskirjast nähtuvalt ei ole see regulatsiooni mõtteks, ent sellise järelduse välistamiseks võiks lõike 2 sõnastust täpsustada. Kolmandaks on JäätS § 59³ lõikes 3 sisalduv hinnavalem puudulik. See võib toimida juhul, kui uuringut teostatakse vaid ühe probleemtoote liigi osas, ent mitte juhul, kui see hõlmab samaaegselt mitmeid probleemtooteid või ka mitmeid muid jäätmeid. Sellisel juhul puudub valemist see, kuidas uuringu kogumaksumuselt jõutakse asjaomase probleemtoote tootjate vastutusel oleva summani. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku JäätS § 59³ lõigete 1-3 sõnastamiseks järgmiselt: (1) Sortimisuuringu kulud kaetakse riigieelarvest või muudest vahenditest, sealhulgas seaduses sätestatud ulatuses probleemtoote tootja või tootjate ühenduse poolt, kellel on sortimisuuringu rahastamise kohustus. (2) Probleemtoote tootjal või tootjate ühendusel on sortimisuuringu rahastamise kohustus seaduses sõnaselgelt sätestatud juhul.	kohaldatavast õigusnormist tulenev kohustus katta sellise sortimisuuringu kulusid, millega tehakse kindlaks asjaomase probleemtoote jäätmete osakaal segaolmejäätmetes, ning üksnes selle osakaalu kindlaksmääramisega seotud kulude ulatuses. Seetõttu ei ole tasu arvutamise seisukohalt määrav, kas rahastamiskohustus tuleneb vahetult kohaldatavast Euroopa Liidu määrusest või riigisisest õigusnormist. Paragrahvis 59³ sätestatud kord lähtub mõlemal juhul samast põhimõttest: asjaomase probleemtoote tootjate või tootjate ühenduste vahel jaotatakse üksnes selle probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega seotud uuringukulud. Paragrahvi 59³ lõiget 3 on täpsustatud selliselt, et see kohaldub lõikes 2 nimetatud probleemtoote tootja või tootjate ühenduse makstava sortimisuuringu tasu arvutamisele. Paragrahvi 59³ lõikes 3 sätestatud hinnavalemit on täpsustatud. Valemis tähistab K asjaomase probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega seotud sortimisuuringu kogumaksumust, mitte kogu riikliku sortimisuuringu maksumust. Kui sortimisuuring hõlmab mitut probleemtoodet või muid jäätmeliike, piiritletakse seega asjaomase probleemtoote tootjate või tootjate ühenduste kanda jääv kulu juba K kaudu. See kulu jaotatakse tasu maksjate vahel proportsionaalselt nende turuosaga, mida väljendab valemis T ja ΣT suhe.
--	---	--

	(3) Rahastamise kohustust omava probleemtoote tootja või tootjate ühenduse makstava sortimisuuringu tasu suuruse arvutatab Keskkonnaagentuur järgmise hinnavalemi järgi: $S = K \times AP \times (T / \Sigma T), \text{ kus}$ S – sortimisuuringu maksumus ühe probleemtoote tootja kohta eurodes; K – sortimisuuringu kogumaksumus eurodes; AP – asjaomase probleemtoote tootjate vastutusel olev protsent sortimisuuringu kogumaksumusest; T – tootja poolt vastaval perioodil turule lastud vastava probleemtoote kogus tonnides; ΣT – kõigi sortimisuuringu kulude katmises osalevate tootjate samal perioodil turule lastud sama probleemtoote kogus kokku tonnides. Selgituseks märgime, et sõna «seadus» on lõigetes 1 ja 2 kasutatud selle laias tähenduses, s.t. kõiki kehtivaid õigustloovaid akte hõlmavana, ning lõikes 3 mainitud «protsenti» väljendatakse viisil $80\% = 0,8$. Hinnavalem mõistagi ei saa vastata küsimusele, milline on AP väärtus, sest see sõltub mitmetest asjaoludest, muuhulgas sellest, millise vastutuse näeb asjaomaste probleemtoodete osas ette seadus, milliseid jäätmeid sortimisuuring puudutab ja mis on sortimisuuringu eesmärk. Näiteks on võimalik, et ühe ja sama olmejäätmeid puudutava sortimisuuringuga tuvastatakse mitme erineva probleemtoote olmejäätmetes sisaldumise	Ettepanekut lisada valemisse AP-tegurit ei arvestata. Pakutud AP eesmärk on eristada kogu sortimisuuringu maksumusest asjaomase probleemtoote tootjate kanda jääv osa. Eelnõus saavutatakse sama eesmärk K määratluse kaudu, mistõttu täiendava AP-teguri lisamine valemisse ei ole vajalik.
--	---	---

		määr, ent lisaks mõõdetakse veel mingisuguseid olmejäätmete parameetreid. Sellisel juhul saab asjaomase probleemtoote tootjate vastutusel olla maksimaalselt vaid see osa uuringu kogukulust, mis on seotud asjaomaste probleemtoodete väljasortimise ja hindamisega.	
		Sortimisuuringu tasu määramise ja tasumise tähtajad tuleks sätestada kalendripäevades Kavandatava JäätS § 594 järgi on nii tasu määramise kui selle tasumise tähtajad sätestatud tööpäevades. See on sedavõrd pikkade, 60-tööpäevaste perioodide puhul selgelt ebamõistlik, halduskoormust suurendav, vaidlusi tekitav ning asjaomaste haldusaktide adressaatide õiguste realiseerimist takistav. Tööpäeva arvutamine on tülikas, tekitab tarbetut lisakoormust ning võimaldab vigu. Kui eelnõu autorid leiavad, et just 60 tööpäeva on õige pikkus, siis võiks sama eesmärgi palju selgemal viisil saavutada kalendripäevades tähtajaga, millesse keskmiselt mahub ca 60 tööpäeva. Ilma riigipühadeta saab 60 tööpäeva keskmiselt täis 84 kalendripäevaga, riigipühade puhul võib selleks kuluda mõni päev enam.	Mittearvestatud. Tööpäevades arvestatud tähtaeg tagab piisava aja nii Keskkonnaagentuuril haldusakti koostamiseks ja teatavaks tegemiseks kui ka tootjal või tootjate ühendusel tasu suuruse ja arvutuskäigu kontrollimiseks, makse planeerimiseks ning kohustuse täitmiseks. Kalendripäevadele üleminek lühendaks tegelikku tähtaega ligikaudu kolme kuni nelja nädala võrra. Seetõttu on põhjendatud säilitada 60 tööpäeva pikkune tähtaeg.
		PROTO põhimääruse § 7 p 28 peaks kohalduma üksnes tekstiili- ja jalatsitoodetele Kavandatava PROTO põhimääruse § 7 p-ga 28 soovitakse tootjale sätestada kohustus esitada registrile andmeid korduskasutuskõlblikuks hinnatud probleemtoodete massi, eraldi eksporditud koguse	Mittearvestatud. Esitatud märkus puudutab rakendusakti kavandit, mis ei ole käesoleva kooskõlastamise/arvamuse avaldamise esemeks. Käesolevas kooskõlastamisringis on kooskõlastamisel seaduse eelnõu. Rakendusaktide

		kohta. Sellise üldise kohustuse kehtestamine eeldab, et kõigi probleemtoodete tootjate suhtes on kehtestatud kohustus teha kindlaks korduskasutuseks kõlblike probleemtoodete mass. Sellist kohustust aga kehtivas õiguses pole ning seda ei kavandata ka kõnealuse eelnõuga. Tegelikult kavandatakse kõnealuse eelnõuga sellise kohustuse kehtestamist vaid tekstiili- ja jalatsitoodete osas. Seega tuleks ka kavandatava PROTO põhimääruse § 7 p 28 sõnastust täpsustada selliselt, et see kohalduks vaid tekstiili-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjatele.	eelnõud esitatakse eraldi kooskõlastamiseks aasta lõpus või järgmise aasta alguses.
Eesti Põllumajandus - Kaubanduskoda		Toidujäätmete tekke vähendamise eesmärk Eelnõuga lisatakse jäätmeseadusesse § 22⁷, millega võetakse üle Euroopa Liidu jäätmedirektiivis sätestatud riiklikud toidujäätmete vähendamise eesmärgid. Nende kohaselt tuleb 2030. aastaks vähendada toidujäätmete teket toidutööstustes 10%. Juhime tähelepanu asjaolule, et EPKK esitas põhjendatud argumendid VV seisukohtade kujundamisel läbirääkimisteks jäätmedirektiivi üle (Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja seisukoht jäätmedirektiivi muudatustepaneku kohta, 27.09.2023 nr 1-3/112), milles märkis juba siis, et toidujäätmete vähendamise 10% sihtmäära kehtestamine toidutööstustele, on liialt optimistlik. Toona tõime välja, et enne sihttasemete kehtestamist tuleb hinnata, kui suur osa toidutööstuses tekkivatest toidujäätmetest on tegelikult välditavad ja kui suur osa moodustub	Osaliselt arvestatud. Seletuskiri täiendatud.

		tootmisprotsessist paratamatult tekkivatest kõrvalsaadustest või vältimatutest tootmisjääkidest. Ka käesoleva eelnõu seletuskiri ei sisalda analüüsi, mis võimaldaks hinnata seatud eesmärgi realistlikkust. Toidujäätmete vähendamise eesmärkide seadmisel tuleb senisest selgemalt eristada vältitavad toidujäätmed vältimatutest tootmisjääkidest ja kõrvalsaadustest, mida ei ole võimalik ega otstarbekas inimtoiduks kasutada ning mis on seetõttu mõttekam suunata loomasöödaks, biogaasi tootmiseks või väärindada muul viisil. Ilma sellise eristusega ei ole võimalik objektiivselt hinnata, kas seatud sihttase on ettevõtjatele saavutatav. Lisaks märgime, et kuigi vähendamise eesmärk on seatud riigile, tuleb sihtmäära saavutamiseks vajalikud tegevused ellu viia ettevõtjatel. Eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, milliste meetmetega kavatses riik ettevõtjaid eesmärgi saavutamisel toetada või milline on riigi roll seatud sihttasemete saavutamisel. Seepärast tuleb EPKK hinnangul täiendada eelnõu seletuskirja analüüsiga vältitavate ja vältimatute toidujäätmete osakaalu kohta ning hinnata uuesti seatud sihttaseme realistlikkust ja siduda selle saavutamine riiklike toetusmeetmetega.	
		Uued kohustused suurendavad ettevõtjate halduskoormust § 22⁷ kohaselt lisanduvad suurematele toidutööstusettevõtetele kohustused pidada arvestust toidujäätmete ja annetatud toidu üle, koostada	Arvestatud. Seletuskiri täiendatud. Juhendmaterjalid on oluline osa seadusemuudatuste rakendamisest ning toidujäätmete üle arvestuse pidamise kohta on võimalik juhendmaterjalid koostada.

		toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava ning teha koostööd toidu ümberjaotamise organisatsioonidega. EPKK juhib tähelepanu, et biojäätmel ei ole automaatselt toidujäätmel, tehnoloogiline kadu ei ole tingimata toidujääde ja kõik toidutööstuse jäätmed ei ole inimtoiduks sobivad. Toidu tootmise käigus tekib palju vahe- ja kõrvalsaadusi, mille liigitamine on keeruline isegi vastava valdkonna eksperdile. Seetõttu ei ole ettevõtjatel võimalik ilma ühtse metoodikata üheselt määratleda, millised tootmisprotsessis tekkivad materjalid tuleb lugeda toidujäätmeteks ning millised kõrvalsaadusteks või vältimatuteks tootmisjääkideks. EPKK hinnangul tuleb enne nõuete rakendamist selgelt määratleda, millise metoodika alusel hakatakse ettevõtete panust hindama, millise detailsusega tuleb andmeid koguda ja esitada ning kuidas hinnatakse tegevuskavade täitmist ja millistel juhtudel loetakse nõuded täidetuks. Vastasel juhul suureneb ettevõtjate halduskoormus ilma, et see aitaks sisuliselt kaasa toidujäätmete vähenemisele. Seetõttu teeb EPKK ettepaneku, et enne arvestuse pidamise kohustuse jõustumist tuleb töötada välja ühtne metoodika toidujäätmete määratlemiseks, mõõtmiseks ja aruandluseks ning täpsustada tegevuskava koostamise ja hindamise põhimõtted.	
		Puudub riiklik toetusmeetmete pakett Seletuskirjas märgitakse, et ettevõtted peavad arvestama toidujäätmete vähendamise oma investeerimisotsustes. Samas puudub analüüs selle	Mittearvestatud. Eelnõu eesmärk on luua raamistik toidujäätmete tekke vähendamiseks. Toidujäätmete vähendamine ei sõltu üksnes uutest investeeringutest, vaid ka ettevõttesisestest

	kohta, milliseid investeeringuid eesmärkide saavutamine tegelikult eeldab ning kuidas riik plaanib ettevõtteid nende tegemisel toetada. EPKK hinnangul ei ole võimalik üksnes arvestuse pidamise ja tegevuskavade koostamise kohustusega saavutada seatud toidujäätmete vähendamise eesmäärke. Kui riik soovib saavutada 10% vähendamise eesmärgi, peab sellega kaasnema ettevõtjatele suunatud toetusmeetmete pakett, mis hõlmab muu hulgas investeeringutoetusi uute tehnoloogiate ja seadmete kasutuselevõtuks, toetusi kõrvalsaaduste väärimise ja ümbertöötlemisvõimekuse arendamiseks, teadus- ja arendustegevuse ning tootearenduse toetamist ning pilootprojektide ja tööstussümbioosi lahenduste arendamist. Lisaks võivad vajalikuks osutuda investeeringud toodete sorteerimise, pakendamise ja annetamise korraldamisele. Paljudel juhtudel ei ole tootmises tekkivate kõrvalsaaduste või tootmispraagi ümbertöötlemine võimalik olemasolevates tootmisüksustes, kuna sellega kaasnevad täiendavad toiduohutuse riskid ning vajadus eraldiseisvate tootmislahenduste järele. Samuti ei käsitleta üldse näiteks uute toodete arendamist kõrvalsaadustest; ümbertöötlemisvõimekuse loomist; uute töötlemisliinide rajamist; säilivusaja pikendamise tehnoloogiad; külmutamis- või kuivatamislahendusi ega digilahendusi prognoosimise parandamiseks. EPKK rõhutab tungivalt, et riikliku toidujäätmete vähendamise eesmärgiga peab kaasnema ettevõtjatele suunatud toetusmeetmete pakett, mis hõlmab	juhtimisotsustest, tootmise ja varude paremast planeerimisest ning muudest organisatsioonilistest meetmetest. Ei saa nõustuda väitega, et ettevõtjatele suunatud toetusmeetmed hetkel puuduvad. Ettevõtjatele on juba praegu kättesaadavad erinevad riiklikud ja Euroopa Liidu rahastatavad meetmed, sealhulgas ringmajanduse, innovatsiooni, teadus- ja arendustegevuse ning investeeringute toetuseks. Samuti on Euroopa Komisjon avanud täiendava toetusvooru toidujäätmete vältimise projektide toetamiseks. Vajalikud meetmed sõltuvad ettevõtja tegevusalast, suurusest ja olemasolevatest protsessidest. Eelnõu eesmärk ei ole eeldada kõigilt ettevõtjalt ulatuslikke uusi investeeringuid, vaid toetada toidujäätmete vähendamise süsteemset ja andmepõhist juhtimist.
--	---	---

		investeeringutoetusi uute tehnoloogiate kasutuselevõtuks, kõrvalsaaduste väärindamiseks, tootearenduseks, teadus- ja arenduskoostööks ning ringmajanduslahenduste arendamiseks.	
		Toidu annetamine ja inimtarbimiseks ümberjaotamine § 22⁸ kohustab suuremaid toidukäitlejaid tegema koostööettepaneku vähemalt ühele toidu ümberjaotamise organisatsioonile. EPKK hinnangul keskendub säte üksnes inimtarbimiseks sobiva toidu annetamisele ega käsitle tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamist uute toidutoodete valmistamiseks. Just kõrvalsaaduste kõrgema lisandväärtusega väärindamine võiks anda suurima panuse toidujäätmete vähendamisse ja ringmajanduse edendamisse, mille puhul saame tuua Eesti kontekstis ka positiivseid näiteid. Nii on piimatööstuse kunagine kõrvalsaadus vadak tänaseks kujunenud väärtuslikuks ekspordiartiklik. Samuti on ajalooliselt kasutatud pagaritööstuse realiseerimata leiba leivakalja tootmiseks ning juustutootmise jääke sulatatud juustu valmistamisel. Tänapäeva toidutööstust iseloomustab lai ja mitmekesine toodete sortiment. Ühesuguse koostise ja kvaliteediga tootmisjääke tekib väikestes kogustes, mistõttu nende väärindamine eeldab sageli eraldiseisvat tootmisettevõtet või spetsialiseerunud väärindajat. Selliste ringmajanduslahenduste arendamine nõuab märkimisväärsed investeeringuid, teadus- ja	Mittearvestatud. Tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine uuteks toodeteks on oluline lahendus vähendamaks jäätmeteket ja loomaks suuremat lisandväärtust. Sellised tegevused on kooskõlas jäätmehierarhiaga ja ka toidujäätmete vähendamise hierarhiaga. Eelnõukohase JäätS § 22⁸ eesmärk on aga erinev. Kõnealuse sättega võetakse üle jäätmete raamdirektiivist tulenev nõue soodustada tarbimiseks kõlbliku realiseerimata toidu annetamist ja muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamist. Toidu annetamise koostöölepingu ettepaneku tegemise kohustus on suunatud inimtarbimiseks sobiva toidu päästmisele olukordades, kus see võiks muidu muutuda jäätmeteks. Kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine uuteks toidutoodeteks, tootearendus ning muud ringmajanduse lahendused on olemuselt teistsugused tegevused ning neid ei saa käsitada toidu annetamise või ümberjaotamisena kõnealuse sätte tähenduses. Seetõttu ei ole põhjendatud laiendada toidu ümberjaotamise organisatsiooni mõistet sellistele ettevõtjatele. Toidujäätmete hierarhias on kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärindamine toidujäätmete tekke vältimise eesmärgil eelistatum kui toiduannetamine ja muul viisil ümberjaotamine.

		arendustegevust ning koostööd erinevate ettevõtjate vahel. Eelnõu ei käsitle seejuures olulisi küsimusi - kes investeerib kõrvalsaaduste väärimise võimekusse, kes kannab tootearenduse ja turule toomise riski, kuidas tagatakse toiduohutus ega milliste meetmetega toetab riik selliste lahenduste loomist. EPKK juhtis nende probleemidele tähelepanu juba oma 2023. aasta seisukohas jäätmedirektiivi kohta, kuid kahjuks peame tõdema, et kolm aastat hiljem, on need küsimused endiselt lahendamata. Seepärast teeb EPKK ettepaneku laiendada § 22⁸ tähenduses kasutatavat "toidu ümberjaotamise organisatsiooni" mõistet või täiendada regulatsiooni selliselt, et see hõlmaks lisaks toidu annetamisele ka ettevõtjaid ja organisatsioone, kelle tegevuseks on tootmises tekkivate kõrvalsaaduste ja tootmisjääkide väärimine uuteks toidutoodeteks. Selline lähenemine toetaks oluliselt enam ringmajanduse eesmärke, looks kõrgemat lisandväärtust ning aitaks vähendada toidujäätmeid innovatsiooni ja tootearenduse kaudu, mitte üksnes annetamise teel.	Toidu annetamise koostöölepingu ettepaneku kohustus ei vähenda ega välista jäätmehierarhias kõrgemal tasemel paiknevate meetmete olulisust, sealhulgas kõrvalsaaduste väärimist muudeks toidutoodeteks ja innovatsioonil põhinevaid lahendusi. Need tegevused jäävad jätkuvalt oluliseks toidujäätmete tekke vältimisel.
		Vastutus Eelnõuga täiendatakse jäätmeseaduse § 120 selliselt, et karistatavaks muutub ka toidujäätmete tekke vältimise nõuete rikkumine. Selle eest võib füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 200 trahviühikut (kuni 1600 eurot) ning juriidilist isikut rahatrahviga kuni 100 000 eurot.	Selgitame: Eelnõuga ei looda uut vääriteokosseisu toidujäätmete tekke vältimise nõuete rikkumise eest. Juba kehtiva jäätmeseaduse § 120 kohaselt on jäätmete tekke vältimise nõuete rikkumine karistatav samade karistumäärade alusel. Muudatusega täpsustatakse üksnes, et see hõlmab sõnaselgelt ka toidujäätmete tekke vältimise nõudeid. Toidujäätmete tekke vältimine ja

	Samas ei ole eelnõus piisavalt selgelt määratletud, millal loetakse ettevõtte nimetatud kohustust rikkunuks. Ebaselgeks jääb, kas rikkumiseks piisab tegevuskava puudumisest, hinnatakse selle tegelikku rakendamist või ettevõtte saavutatud tulemust. Samuti puudub kirjeldus järelevalve metoodika kohta. Arvestades, et sama rikkumise eest võib juriidilisele isikule määrata kuni 100 000 euro suuruse rahatrahvi, peab rikkumise koosseis olema selgelt ja üheselt määratletud. Praegusel kujul jätab regulatsioon ulatusliku tõlgendamisruumi ning võib kaasa tuua erineva halduspraktika sarnastes olukordades, mis ei ole kooskõlas õigusselguse ja õiguskindluse põhimõtetega. EPKK teeb ettepaneku, et enne karistusnormide jõustumist tuleb täpsustada, millised konkreetset tegevused või tegevusetus kujutavad endast § 120 rikkumist, kuidas hinnatakse tegevuskava täitmist, millise metoodika alusel viiakse läbi järelevalvet ning millised rikkumised on formaalsed ning millised sisulised. Kokkuvõtlikult saame märkida, et EPKK toetab toidujäätmete vähendamise eesmärki ning peab oluliseks ressursside tõhusamat kasutamist kogu toidutarneahelas. Samas leiame, et eelnõus seatud eesmärgid peavad põhinema realistlikul hinnangul välditavate toidujäätmete mahule, tuginema ühtsele metoodikale ning olema toetatud ettevõtjatele suunatud investeerimis- ja arendusmeetmetega. Ilma selliste meetmeteta suureneb eelkõige ettevõtjate	vähendamine ei ole uus kohustus vaid see on sätestatud juba kehtivas jäätmeseaduses (vt kehtiv JäätS § 21 lg 2 p 6 ning kehtiv § 120). Eelnõuga tunnistatakse JäätS § 21 lõike 2 punkt 6 kehtetuks ning toidujäätmete tekke vältimise nõuded sätestatakse edaspidi §-des 22⁷ ja 22⁸. Järelevalve keskendub eelkõige seaduses sätestatud konkreetsete kohustuste täitmise kontrollimisele, sh arvestuse pidamisele, andmete säilitamisele, tegevuskava olemasolule ja muude seadusest tulenevate kohustuste täitmisele. Eelnõuga ei kehtestata kohustust saavutada konkreetset tulemust üksiku ettevõtja tasandil. Samuti tuleb arvestada, et väärtetavastutus eeldab rikkumise tuvastamist vastavalt väärtetomenetluse üldpõhimõtetele ning järelevalveasutus hindab iga juhtumi asjaolusid eraldi. Vastutussätte eesmärk ei ole ettevõtjate sanktsioneerimine, vaid seadusest tulenevate kohustuste täitmise tagamine. Praktikast on peamine eesmärk toetada ettevõtjate teadlikkust ja nõuete täitmist ning kasutada sunnivahendeid üksnes juhul, kui selleks on alus.
--	--	---

		halduskoormus, kuid seatud eesmärkide saavutamine jääb küsitavaks.	
Eesti Tööand jate Keskliit		Tekstiiltoodete kogumisvõrgustiku nõuded peavad olema proportsionaalsed Rakendusakti kavandi § 3 lõike 4 kohaselt peab tootja rajama kasutatud ja jäätmeeks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumispunkti igasse Eesti jäätmejaama. Samal ajal näeb seaduseelnõu ette, et kogumisvõrgustiku kujundamisel tuleb arvestada elanike arvu ja asustustihedust. Ka seletuskirja kohaselt tuleb lähtuda muu hulgas eeldatavast jäätmevoost, kogumispunktide piisavusest ja nende kättesaadavusest. Iga jäätmejaama hõlmav absoluutne nõue ei pruugi olla kõigis piirkondades vajalik ega kulutõhus ning võib põhjustada tootjatele ebaproportsionaalse püsikulu sõltumata konkreetse punkti kasutusest või kogutavast jäätmekogusest. Teeme ettepaneku sõnastada nõue selliselt, et tootjate ühendus peab tagama üleriigilise, piisava ja kasutajale kättesaadava kogumisvõrgustiku, mille punktide arv ja paiknemine määratakse elanike arvu, asustustiheduse, vahemaade, eeldatava jäätmevoo ning olemasoleva taristu põhjal. Kogumispunkti rajamine igasse jäätmejaama ei peaks olema eesmärk omaette, kui samaväärne teenuse kättesaadavus on võimalik tagada tõhusamal viisil.	Mittearvestatud. Esitatud märkus puudutab rakendusakti kavandit, mis ei ole käesoleva kooskõlastamise/arvamuse avaldamise esemeks. Käesolevas kooskõlastamisringis on kooskõlastamisel seaduse elnõu. Rakendusaktide elnõud esitatakse eraldi kooskõlastamiseks aasta lõpus või järgmise aasta alguses.

	Tootja mõiste kohaldamine vajab praktilisi juhiseid Jäätmeseaduse § 23 kavandatav lõige 11⁵ määratleb tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootja laialt, hõlmates muu hulgas valmistajaid, oma kaubamärgi all müüjaid, importijaid ja piiriüleseid müüjaid. Ettevõtjatele ei ole siiski piisavalt selge, kuidas kohustused kohalduvad juhul, kui eelnõu kohaldamisalasse kuuluvad tooted moodustavad üksnes väikese osa ettevõtte sortimendist või kui kaupu ostetakse erinevate tarneahelate kaudu. Palume koostada enne kohustuste rakendumist ametlikud juhised koos näidetega, mis käsitlevad vähemalt: - segasortimendiga jaemüüjat; - oma kaubamärgi all turustatavat toodet; - importi teisest liikmesriigist ja kolmandast riigist; - Eesti tarnijalt ostetud toodet; - kontsernisiseseid tarneid; - e-kaubandust ja sidevahendi abil sõlmitavaid lepinguid; - kasutatud ja korduskasutuseks ettevalmistatud tooteid. Juhendis tuleb selgelt kinnitada, et ettevõtja tootjavastutuse kohustused tekivad üksnes nende toodete ja koguste suhtes, mille puhul ta vastab seaduses sätestatud tootja tunnustele.	Mittearvestatud. Eelnõuga kavandatava § 23 lõike 11⁵ kohaselt on sätestatud, millistel juhtudel käsitatakse isikut tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjana. Tootja termin hõlmab seejuures erinevaid turule laskmise viise ning tootjavastutuse kohustus tekib üksnes nende toodete ja koguste suhtes, mille puhul isik vastab seaduses sätestatud tootja tunnustele. Seaduses sätestatud tootja termin kohaldub sõltumata sellest, kui suur osa ettevõtja sortimendist moodustavad asjaomased tooted või millise tarneahela kaudu need tooted ettevõtjale jõuavad. Seetõttu ei ole eelnõu rakendamiseks vajalik koostada eraldi ametlikku juhendit, milles korratakse seaduses sätestatud tootja tunnuseid erinevate näidete kaudu. Vajaduse korral on võimalik seaduse rakendamisel anda ettevõtjatele täiendavaid selgitusi ja praktilisi näiteid, kuid see ei eelda eraldi juhendi koostamist.
	Käibepõhiste trahvide alus vajab täpsustamist	Osaliselt arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.

		Eelnõu §-des 124⁷ ja 124⁸ nähakse juriidilise isiku suhtes ette rahatrahv kuni kuus protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest käibest. Sellise suure ülemmääraga sanktsiooni puhul peab seadusest üheselt selguma, kas käibe all mõeldakse rikkumise toime pannud juriidilise isiku või kogu kontserni käivet ning millistel erandlikel asjaoludel võib kontserni käive olla asjakohane. Kontserni ülemaailmse käibe automaatne arvestamine ei ole põhjendatud, kui rikkumise on toime pannud üks konkreetne äriühing ning teised kontserni ettevõtted ei ole rikkumisega seotud. Teeme ettepaneku sätestada, et trahvi ülemmäära arvutamisel lähtutakse üldjuhul rikkumise toime pannud juriidilise isiku käibest. Samuti palume seaduses või seletuskirjas esitada selged sanktsiooni määramise kriteeriumid, sealhulgas rikkumise raskus ja kestus, tahtlus või hooletus, rikkumisest saadud majanduslik kasu, varasemad rikkumised, ettevõtja koostöö ning rikkumise kõrvaldamiseks rakendatud meetmed. Trahv peab igal üksikjuhul olema tõhus ja hoiatav, kuid samal ajal rikkumisega proportsionaalne.	
		„Maha kantud toidu“ mõiste tuleb seaduses määratleda Jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 6 kohaselt peavad suuremad jaemüügi- ja toidutööstusettevõtted avaldama annetatud toidu koguse osakaalu maha kantud toidu massist.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud.

	Eelnõus ei ole aga määratletud, mida käsitatakse maha kantud toiduna. Ebaselge on eelkõige see, kas maha kantud toidu hulka tuleb arvestada: tootmisprotsessis tekkivad vältimatud ja mittesöödavad jäägid, näiteks koored, kondid ja puhastusjäägid; tooraine või materjal, mida ei ole olnud võimalik inimtoiduks kasutada ega annetada; kõrvalsaadused; kvaliteedi- ja laboriproovid; tootmisvead ning tehnoloogilised jäägid; loomasöödaks või muul viisil väärindamiseks suunatud materjal. Kui nimetajasse arvestatakse ka materjal, mida ei ole oma olemuse tõttu võimalik annetada, ei kajasta avaldatav suhtarv ettevõtte tegelikku annetamise tulemuslikkust ning ettevõtete näitajad ei ole omavahel võrreldavad. Teeme ettepaneku määratleda maha kantud toit kui inimtoiduks turule viimiseks või kasutamiseks mõeldud toit, mis on ettevõtte arvestuses müügist või kasutusest kõrvaldatud. Näitaja arvutamisel tuleb välja jätta mittesöödavad osad, vältimatud töötlemisjäägid, kõrvalsaadused ja muu materjal, mida ei olnud võimalik inimtoiduks annetada. Lisaks palume kehtestada enne aruandluskohustuse rakendumist ühtne mõõtmis- ja arvestusmetoodika, mis eristab toidujäätmeid,	
--	---	--

		toidukadu, maha kantud toitu, annetatud toitu, tootmisjääke ja kõrvalsaadusi.	
		Uute kohustustega kaasnev haldus- ja kulukoormus vajab põhjalikumat hindamist Eelnõuga lisandub ettevõtjatele mitmeid uusi arvestus-, aruandlus-, avalikustamis-, korraldus- ja kulukohustusi. Kuigi seletuskirjas on viidatud halduskoormuse suurenemisele, ei ole meie hinnangul piisavalt hinnatud uute nõuete koosmõju ega nende rakendamisega kaasnevat tegelikku aja-, tööjõu-, investeeringu- ja kulukoormust erineva suuruse ning tegevusprofiiliga ettevõtjatele. Palume mõjuanalüüsi täiendada ning hinnata terviklikult: milline täiendav bürokraatia ja halduskoormus ettevõtjatele kaasneb; milliseid uusi tööprotsesse, infosüsteeme, andmekogumist ja aruandlust nõuete täitmine eeldab; millised on ettevõtjate otsesed ja kaudsed rakenduskulud; kas kohustused on proportsionaalsed ettevõtte suuruse, tegevusmahu ja tegeliku keskkonnamõjuga; milline on muudatuste mõju toodete ja teenuste hinnale ning ettevõtete konkurentsivõimele. Samuti palume hinnata, milliste meetmetega on võimalik vältida dubleerivat aruandlust, kasutada juba	Mittearvestatud. Seletuskiri sisaldab mõjude kvantitatiivseks hindamiseks olemasolevat teavet ulatuses, mis on käesoleval hetkel võimalik. Mõjude kirjeldamisel on tuginetud Euroopa Komisjoni mõjuhinnangule ning seal esitatud andmetele tekstiilitoodete tootjavastutuse süsteemi rakendamise kulude, tulude ja majanduslike mõjude kohta. Täiendava kvantitatiivse mõjuanalüüsi koostamine Eesti ettevõtjate, sektorite ja ettevõtte suurusklasside lõikes ei ole käesoleval ajal võimalik, kuna tootjavastutuse süsteemi rakendamise seisukohalt olulised lähteandmed puuduvad. Eestis ei ole veel loodud tekstiilitoodete tootjate ühendust ega kujunenud välja süsteemi tegelikke kulusid, kogumismahte, logistikakorraldust, kogumisvõrgustikku, sortimisvõimekust ega tasumodelit. Samuti ei ole võimalik usaldusväärselt prognoosida, millises ulatuses kanduvad tootjatele tekkivad kulud edasi toodete lõpphinda, kuna see sõltub ettevõtjate ärimudelitest, hinnakujundusest ja konkurentsiolukorrast. Seletuskirjas on siiski välja toodud Euroopa Komisjoni mõjuhinnangus esitatud kvantitatiivsed hinnangud, sealhulgas tootjavastutuse süsteemist tulenevad keskmised kulud toodetele ning hinnangulised majanduslikud ja keskkonnavalased mõjud. Tekstiilitoodete tootjavastutuse süsteemi kehtestamine tuleneb jäätmete raamdirektiivist (EL) 2025/1892 ning liikmesriikidel lasub kohustus tagada süsteemi rakendamine direktiivis sätestatud tähtjaks.

		olemasolevaid andmeid ning vähendada ettevõtjatele tekkivat halduskoormust.	Seletuskiri sisaldab ülevaadet tootjate ühenduse loomise, kogumissüsteemi väljaarendamise, logistika, käitlusvõimekuse, järelevalve ning muude rakendamisega seotud tegevuste kohta. Nimetatud tegevused kujutavad endast sisuliselt rakenduskava kirjeldust ulatuses, mis on eelnõu koostamise ajal võimalik. Tootjavastutuse süsteemi täpsem korraldus, sealhulgas kogumisvõrgustiku ülesehitus, teenusepakkujate kaasamine ning turu kohanemine, kujuneb välja tootjate ühenduse tegevuse käigus pärast regulatsiooni jõustumist. Ühtlasi tuleb arvestada, et tootjavastutuse süsteemi eesmärk ongi luua vajalikud majanduslikud stiimulid kogumis-, sortimis- ja ringlussevõtutaristu arendamiseks. Taristu ja turuvõimekuse areng on tootjavastutuse süsteemi rakendamise tulemus, mitte selle eeltingimus. Toidujäätmetega seotud kohustuste osas on mõjuanalüüsi täiendatud lisaselgitustega ettevõtjatele kaasneva halduskoormuse, rakenduskulude ning kohustuste proportsionaalsuse kohta. Mitmed eelnõus ette nähtud tegevused, näiteks toidujäätmete üle arvestuse pidamine ja toidu annetamine, toimuvad suuremates ettevõtetes juba täna. Samas ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata kõigi ettevõtjate individuaalseid rakenduskulusid ega võimalikku mõju toodete ja teenuste hinnale, kuna need sõltuvad ettevõtja suuruselt, tegevusalast, olemasolevatest protsessidest ja valitud lahendustest. Eelnõu koostamisel on arvestatud halduskoormuse vähendamise põhimõttega. Kohustused rakenduvad üksnes suurematele ettevõtjatele, tegevuskava võib olla osa olemasolevast juhtimisdokumendist ning andmete kogumisel on eesmärk
--	--	--	--

			vältida dubleerivat aruandlust ja kasutada võimalikult suures ulatuses juba olemasolevaid andmeid. Arvestuse pidamise meetodika saab ettevõtja valida ise, andmeid aruandluse raames esitama ei pea.
		Sortimisuuringu rahastamine peab olema läbipaistev ja kontrollitav Eelnõu kohaselt võivad probleemtoodete tootjad ja tootjate ühendused olla kohustatud rahastama sortimisuuringuid ning tasu jagatakse turule lastud toodete koguse järgi. Palume täpsustada, et tootjate kanda võib panna üksnes asjaomase probleemtoote kohta tehtava uuringu põhjendatud ja otseselt seostatava kulu. Enne uuringu tellimist või tasu määramist peavad ettevõtjatele olema teada uuringu eesmärk, ulatus, meetodika, eelarve ja kulude jaotamise põhimõtted.	Mittearvestatud. Eelnõus on kommentaaris nimetatud põhimõtted juba sätestatud. § 59² sätestab sortimisuuringu eesmärgi, ulatuse ja meetodilised põhimõtted ning § 59³ lõige 3 piirab tootja tasu asjaomase probleemtoote sortimisuuringu kogumaksumusega ja sätestab selle tootjate vahel jaotamise põhimõtte. Samuti on seletuskirjas põhjalikult selgitatud uuringu kogumaksumuse ja asjaomase probleemtoote uuringukulu kujunemist. Samuti on seletuskirjas põhjalikult selgitatud uuringu kogumaksumuse ja asjaomase probleemtoote uuringukulu kujunemist, sealhulgas toodud välja varasemate aastate sortimisuuringu kogumaksumus ning sellest asjaomase probleemtoote ehk jäätme fraktsiooni uuringule langev eeldatav maksumus. § 59⁴ lõike 1 kohaselt tehakse tootjale teatavaks ka tasu arvutamise alused ja arvutuskäik. Seetõttu ei pea vajalikuks kavandatud regulatsiooni selles osas täiendada. Uuringu lõplik maksumus kujuneb riigihanke tulemusena ning seda ei ole võimalik enne uuringu tellimist lõplikult kindlaks määrata.
		Tuleb tagada võrdsed konkurentsitingimused piiriülese e-kaubanduses	Mittearvestatud. Tootjavastutuse nõuete täitmise üle järelevalve tegemine ei ole Keskkonnaameti jaoks uus ülesanne.

	Toetame digiplatvormidele ja ekspediitorteenuse osutajatele pandavaid kohustusi, kuna ilma nende tegeliku jõustamiseta võivad Eesti ettevõtjad kanda tootjavastutuse süsteemi kulusid, samal ajal kui kolmandatest riikidest otse tarbijatele müüvad ettevõtjad kohustustest kõrvale jäävad. Palume seletuskirjas täpsemalt kirjeldada: kuidas kontrollitakse väljaspool Eestit asuvate tootjate registreerimist ja kohustuste täitmist; kuidas toimub koostöö digiplatvormide, tolli ja järelevalveasutuste vahel; millised on meetmed juhul, kui välismaine tootja jätab tasud maksmata; kuidas välditakse kulude kandumist nõudeid täitvatele Eesti ettevõtjatele. Tootjavastutuse süsteem saab olla toimiv üksnes juhul, kui selle rahastamisse panustavad kõik Eesti turule kaupu laskvad ettevõtjad sõltumata nende asukohast ja müügikanalist.	Keskkonnaamet on tootjavastutuse nõuete täitmist kontrollinud alates 2004. aastast, mil tootjavastutuse põhimõtted Eestis kehtestati. Aja jooksul on tootjavastutuse kohaldamisalasse lisandunud uusi tootegruppe ning koos sellega on Keskkonnaametil kujunenud välja järelevalve korraldamise ja riskipõhiste kontrollide läbiviimise praktika. Tekstiiltoodete tootjavastutuse rakendamisel kasutatakse olemasolevaid järelevalve põhimõtteid ja väljakujunenud töökorraldust. Seega ei ole tegemist Keskkonnaameti jaoks põhimõtteliselt uue järelevalveülesandega, vaid olemasoleva tootjavastutuse järelevalvesüsteemi laiendamisega uuele tootegrupile. Kontrollide kavandamisel ja läbiviimisel lähtutakse ka edaspidi riskipõhisest lähenemisest, mille puhul võetakse arvesse muu hulgas ettevõtja tegevust, turule lastavate toodete iseloomu ning varasemat nõuete täitmist. Väljaspool Eestit asuvate tootjate puhul rakendatakse samasuguseid tootjavastutuse põhimõtteid nagu teistele Eesti turule kaupu laskevatele ettevõtjatele. Tootjavastutuse kohustuste täitmise kontrollimisel saab Keskkonnaamet kasutada oma seniseid järelevalvemehhanisme ning teha vajaduse korral koostööd teiste asjaomaste asutuste ja turuosalistega. Digiplatvormi nõuete täitmise üle teeb järelevalvet Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet infoühiskonna teenuse seaduses sätestatud korras. Digiplatvormide ja muude vahendajate kaasamine tootjavastutuse süsteemi aitab omakorda vähendada olukordi, kus Eesti turule
--	--	---

			kaupu laskev välisriigi ettevõtja jääb tootjavastutuse kohustuste täitmisest kõrvale. Kui tootja ei täida talle kehtivaid tootjavastutuse kohustusi, on võimalik rakendada õigusaktides sätestatud järelevalve- ja sunnimehhanisme. Järelevalve eesmärk on tagada, et tootjavastutuse süsteemi panustaksid võrdselt kõik selle kohustuse alla kuuluvad ettevõtjad ning nõuete täitmine ei jääks üksnes Eesti ettevõtjate kanda. Seetõttu ei ole tekstiiltoodete lisandumisel tootjavastutuse süsteemi vaja luua Keskkonnaametile eraldiseisvat uut järelevalvesüsteemi. Olemasolevaid riskipõhise järelevalve põhimõtteid ja kontrollipraktikaid hakatakse kohaldama ka tekstiiltoodete suhtes.
		Juhendid ja tehnilised lahendused tuleb avaldada aegsasti Ettevõtjate ettevalmistamiseks tuleb kõik aruandlusvormid, mõõtmismetoodikad, registrilahendused ja rakendusjuhendid koostada koostöös mõjutatud sektoritega ning avaldada vähemalt 12 kuud enne vastava kohustuse rakendumist. Ettevõtjale ei tohiks kaasneda vastutust olukorras, kus riiklikud juhised, andmeväljad või tehnilised lahendused ei ole õigeaegselt kättesaadavad või nende tõlgendus muutub pärast kohustuse jõustumist.	Ettepanekuga arvestatakse võimalikult suures ulatuses.
		Turba- ja põllumajandustootmises kasutatavate kattekilede käitlus vajab eraldi lahendust	Mittearvestatud.

		Juhime täiendavalt oma liikmete tähelepanu turbatootmises aunade katmiseks kasutatavate kilede käitlusprobleemile. Tegemist on funktsioonilt põllumajanduses kasutatava silokilega sarnase materjaliga, kuid praktikas puudub turbatolmuga määratud kilele toimiv ja majanduslikult mõistlik kogumis- ning käitluslahendus. Ettevõtjal on kohustus jäätmed üle anda, kuid jäätmekäitlejad ei ole sageli valmis neid vastu võtma. Palume ministeeriumil eraldi analüüsida, kas turba- ja põllumajandustootmises kasutatavad kattekiled peaksid olema lisatud probleemtoodete registrisse kuuluvate toodete nimekirja. Regulatsioon peab vältima olukorda, kus ettevõtjale pannakse jäätmete üleandmise kohustus, kuid turul puudub tegelik võimalus seda mõistlikel tingimustel täita. Kokkuvõttes toetame eelnõu eesmärke, kuid peame vajalikuks täiendada eelnõu ja selle rakendusakte nii, et ettevõtjatele seatavad kohustused oleksid selged, kulud prognoositavad ning nõuded proportsionaalsed ettevõtte suuruse, turule lastud toodete koguse ja tegeliku keskkonnamõjuga.	Ettepanek ei ole seotud käesoleva eelnõu reguleerimisesemega. Turba- ja põllumajandustootmises kasutatavate kattekilede jäätmekäitluse korraldus ning nende toodete võimalik hõlmamine laiendatud tootjavastutusega on eraldiseisev küsimus, mida käesoleva eelnõu raames ei käsitleta. Eelnõu eesmärk on võtta üle jäätmete raamdirektiivi muudatused, mis käsitlevad toidujäätmeid ning tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete laiendatud tootjavastutust. Eelnõuga ei muudeta probleemtoodete hulka muude tooterühmade osas.
AS Ragn-Sells		Sortimisuuringuga seotud kohustused ja kulude hüvitamine Eelnõu kohaselt on kohalik omavalitsus, jäätmevedaja ja jäätmekäitleja kohustatud tagama sortimisuuringu tegemiseks juurdepääsu jäätmevoogudele, edastama nõutud teabe ning	Mittearvestatud. Paragrahvi 59² lõikes 7 sätestatakse kohaliku omavalitsuse üksuse, jäätmevedaja ja jäätmekäitleja kohustus tagada sortimisuuringu tegemiseks juurdepääs jäätmevoogudele, edastada vajalikku teavet ning

		võimaldama proovivõttu (§ 592 lg 7). Samas ei reguleeri eelnõu uuringus osalemisega kaasnevate lisakulude hüvitamist. Praktikad võivad tekkida kulud seoses koormate eraldamise, täiendava tööjõu kaasamise, platsipinna kasutamise, tööseisakute, erakorraliste kaalumiste ning täiendavate andmete väljavõtete koostamisega. Eelnõu ei tohiks panna avalikes huvides läbiviidava uuringu kulusid osaliselt jäätmevedajate või jäätmekäitlejate kanda. Palume täiendada § 592 lõikes 7 sätestatud sortimisuuringu regulatsiooni selliselt, et jäätmevedajale ja jäätmekäitlejale uuringu läbiviimise võimaldamisega kaasnevad põhjendatud ja tõendatud lisakulud hüvitatakse uuringu tellija või korraldaja poolt.	võimaldada proovivõttu. Tegemist on seadusest tuleneva kaasaaitamiskohustusega, mis on vajalik riikliku sortimisuuringu läbiviimiseks. Seadusest tuleneva kaasaaitamiskohustuse täitmisega ei kaasne iseenesest õigust nõuda selle täitmisega seotud kulude hüvitamist. Kui seadusandja näeb avalik-õigusliku kohustuse täitmisega seoses ette õiguse kulude hüvitamisele, tuleb selline õigus ning hüvitatavate kulude ulatus seaduses eraldi sätestada. Eelnõus ei ole põhjendatud sellise hüvitamisõiguse kehtestamine. Paragrahvi 59² lõikes 7 sätestatud kohustus on piiritletud sortimisuuringu läbiviimiseks vajaliku juurdepääsu tagamise, teabe edastamise ja proovivõtu võimaldamisega. Säte ei pane jäätmevedajale ega jäätmekäitlejale kohustust osutada uuringu korraldajale täiendavaid tasulisi teenuseid ega kannu neile üle sortimisuuringu korraldamise kohustust. Seetõttu ei ole põhjendatud siduda § 59² lõikes 7 sätestatud kaasaaitamiskohustusega üldist õigust nõuda uuringu korraldajalt selle täitmisega seotud kulude hüvitamist.
		Tekstiilijäätmete ja korduskasutusse suunatava tekstiili selge eristamine. Eelnõu § 26 lg-d 1–1¹ eristavad kasutatud tekstiili, jäätmeks muutunud tekstiili ja korduskasutuskõlblikuks hinnatud tekstiili, kuid praktikast ei nähtu, kuidas lõppkasutaja peab kogumiskohas aru saama, millisesse voogu ta eseme üle annab. Õiguselguse huvides peaks olema üheselt arusaadav, kas kogumisel käsitatakse üle antavat eset jäätmena või korduskasutuseks mõeldud	Mittearvestatud. Eelnõus on juba selgelt eristatud kasutatud tekstiil, jäätmeks muutunud tekstiil ja korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil. Eelnõu kohaselt käsitatakse liigiti kogutud kasutatud ja jäätmeks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid kogumisel jäätmetena, välja arvatud juhul, kui lõppkasutaja annab toote otse üle

		esemena. Palume vaadata eelnõu üle, et selgelt oleks tagatud, et tekstiili kogumispunktid ja kogumismahutid oleksid üheselt eristatavad vastavalt sellele, kas tegemist on: tekstiiljäätmete kogumispunktiga või korduskasutuseks sobivate tekstiilitoodete kogumispunktiga.	ning korduskasutusettevõtja või sotsiaalmajanduse üksus hindab selle kogumispunktis asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks. Seega on eelnõus sätestatud selge põhimõte, millal kogutud tekstiili käsitatakse jäätmena ja millal mitte. Kogumispunktide ja kogumismahutite tähistus ning nende praktiline korraldus on eelkõige jäätmekäitluse korraldamise küsimus. Lõppkasutajalt ei eeldata, et ta peab kogumisel eristama, kas üleantav ese on õiguslikult käsitatav jäätme või tootena. Lõppkasutaja jaoks on oluline, et kogumissüsteem annaks selged juhised, millised tekstiilid kogumispunkti või -mahutisse üle anda. See, kas üleantav ese on juriidiliselt jäätme muutenud või korduskasutuseks mõeldud toode, selgub vastavalt eelnõus sätestatud tingimustele kogumise ja korduskasutuskõlblikkuse hindamise käigus.
		„Korduskasutusettevõtja“ mõiste täpsustamine § 26 lg 1 kasutab mõistet „korduskasutusettevõtja“, kuid eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, millistele tingimustele selline ettevõtja peab vastama, kuidas ta erineb jäätmekäitlejast või sotsiaalmajanduse üksusest ning millised õigused ja kohustused talle kohalduvad. Kuna nimetatud isikul on õigus teha otsus, millest sõltub eseme käsitlemine jäätmena või mittejäätmena, peab tema õiguslik staatus olema üheselt selge. Palume lisada eelnõusse mõiste „korduskasutusettevõtja“ definitsioon.	Mittearvestatud. Jäätmete raamdirektiiv ei käsitle „korduskasutusettevõtjat“ eraldi õigusliku staatusena, mille saamiseks peab ettevõtja vastama kindlaksmääratud tunnustele. Artikli 22d lõikes 3 peetakse silmas korduskasutamisega tegelevaid ettevõtjaid, kes võtavad kogumispunktis kasutatud tooteid lõppkasutajatelt otse vastu ja hindavad nende korduskasutuskõlblikkust. Seda käsitlust toetab ka Euroopa Komisjoni selgitus, mille kohaselt on artikli 22d lõikes 3 sätestatud erandi eesmärk

			muu hulgas arvestada nende sotsiaalmajanduse üksuste ja korduskasutusettevõtjate tegevuspraktikaga, kes võtavad kasutatud tekstiili vastu oma tegevuskohas. Erandi eesmärk on võimaldada selliselt otse üle antud ja asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks hinnatud toodete korduskasutusse suunamist ilma, et neid käsitataks üksnes kogumise tõttu jäätmetena ja sellest tekiks näiteks vajadus jäätmekäitlusloa järele. Ehk see ei ole juhuslikult valitud ettevõtjate ring, vaid mõeldud konkreetse korduskasutuse tegevusmudeli jaoks. Jäätmete raamdirektiivi põhjenduspunkti 48 kohaselt ei jäeta kasutatud toote korduskasutuskõlblikkuse hindamist lõppkasutaja otsustada, vaid lõpliku hinnangu annab kogumispunktis kasutatud tooteid vastu võttev isik, kellele on nõuetekohase hindamise tagamiseks antud koostöö või suunised. Seega ei loo jäätmete raamdirektiiv „korduskasutusettevõtjast“ uut ettevõtjate liiki, vaid reguleerib korduskasutamisega tegeleva ettevõtja tegevust kogumispunktis ning eelkõige nõudeid seal tehtavale korduskasutuskõlblikkuse hindamisele. Eelnõus on neid hindamise nõudeid täpsustatud. Korduskasutusettevõtja ja jäätmekäitleja ei ole seejuures kaks teineteist välistavat ettevõtjate liiki. Ettevõtjale kohalduvad nõuded sõltuvad tema tegelikust tegevusest ja sellest, kas ese on jääde. Kui ettevõtja tegeleb jäätmete käitlemisega, sealhulgas korduskasutamiseks ettevalmistamisega, kohalduvad talle jäätmekäitluse
--	--	--	---

			nõuded. Sama ettevõtja võib seega tegeleda nii korduskasutamise kui ka jäätmekäitlusega. Eraldi definitsioon õigusselgust ei suurendaks. Kui määratleda korduskasutusettevõtja ettevõtjana, kes tegeleb korduskasutamisega, kordaks definitsioon sisuliselt juba määratletud korduskasutamise terminit. Kui aga lisada definitsiooni täiendavaid tunnuseid, kehtestatakse korduskasutusettevõtjale nõuded, mida jäätmete raamdirektiiv ette ei näe.
		„Asjatundliku hindamise“ ja pädeva isiku nõuete täpsustamine Näeme vajadust, et § 26 lg 1¹¹ vajab üle vaatamist ja täpsustamist, sest hetkel jääb ebaselgeks: millist koolitust loetakse asjakohaseks hindamiskoolituseks, kes võib sellist koolitust läbi viia, kuidas tõendatakse pädeva isiku kvalifikatsiooni, kas jäätmekäitlusettevõtjal on õigus kasutada enda töötajaid korduskasutuskõlblikkuse hindamiseks. Jäätmekäitlusettevõtte (või teised ettevõtted, kes koguvad tekstiiljäätmekokku ja ei ole pädevad tegema hindamist) ei saa jäätmekäitluse sotsiaalmajandusüksusele viia, sest sellisel juhul on tegemist juba jäätmetega. Praegune sõnastus jätab olulised rakendusküsimused lahtiseks. Kuna pädeva isiku hinnangust sõltub eseme käsitlemine jäätmena või mittejäätmena, peavad pädevusnõuded olema objektiivselt kontrollitavad ja üheselt rakendatavad. Tekstiiljäätmekonteinerisse paigutatud tekstiilesemad omandavad jäätmestaatuse.	Mittearvestatud. Jäätmete raamdirektiiv ei näe ette, et korduskasutuskõlblikkuse hindaja peab omama kindlat kutsekvalifikatsiooni või läbima kindla koolitusprogrammi. Jäätmete raamdirektiivi põhjenduspunkt 48 ütleb sisuliselt, miks asjatundlikku hindamist üldse vaja on: lõppkasutaja ise ei pruugi osata eristada korduskasutatavat ja ringlussevõetavat eset. Seetõttu peab lõpliku hinnangu korduskasutuskõlblikkusele andma kogumispunktis toodet vastu võttev isik, kellel on selleks teadmised ja ettevalmistus. Eesmärk ei ole luua eraldi kutset või sertifitseeritud hindajate süsteemi, vaid tagada, et kogumispunktis ei otsustaks toote korduskasutuskõlblikkuse üle ilma vajalike teadmiste ja ettevalmistuseta isik. Jäätmete raamdirektiivi artikli 22d lõikes 3 sätestatud erandit kohaldatakse korduskasutusettevõtja või

		Nende hilisem korduskasutusse suunamine eeldab dokumenteeritud sorteerimis- ja kontrolliprotsessi ning toimub jäätmekäitluse osana. Tekstiilijäätmete konteinerisse pandud tekstiiltoodete korduskasutusse suunamine on sarnane jäätme lakkamise (End of Waste) põhimõttega, mistõttu on vajalik eelnõusse lisada täpsustav regulatsioon tekstiilijäätme lakkamise protsessi, sellele kehtestatavate nõuete ning dokumenteerimise kohta.	sotsiaalmajanduse üksuse poolt kogumispunktis vastu võetud toodetele. Seejuures on määrav ettevõtja tegelik tegevus. Asjaolu, et ettevõtja tegeleb ka jäätmekäitlusega, ei välista, et ta tegutseb samal ajal korduskasutusettevõtjana. Kui jäätmekäitlusettevõtja võtab kogumispunktis lõppkasutajatelt otse vastu kasutatud tooteid nende korduskasutusse suunamiseks, võib ta selles osas tegutseda korduskasutusettevõtjana ning hindamise võib teha tema töötaja, kes vastab eelnõus hindajale sätestatud nõuetele. Euroopa Komisjoni selgituse kohaselt ei tähenda nõue, et toode tuleb kogumispunktis vahetult asjatundlikult hinnata, tingimata seda, et hindamine peab toimuma kohe toote üleandmise hetkel. Tingimus võib olla täidetud ka siis, kui lõppkasutajalt otse vastu võetud tooted jäävad kogumispunkti kuni nende asjatundliku hindamiseni. Hindamine peab siiski toimuma mõistliku aja jooksul ning viisil, mis väldib hindamata tekstiili ja jalatsite kuhjumist. Kui toode hinnatakse korduskasutuseks sobimatuks, käsitatakse seda jäätmena ning sellele kohalduvad jäätmekäitluse nõuded. Märkuses kirjeldatud tekstiilijäätmete konteinerisse kogumise puhul on olukord teine. Artikli 22d lõike 2 üldreegli kohaselt käsitatakse liigiti kogutud kasutatud tekstiili ning tekstiili- ja jalatsitoodete jäätmeid kogumisel jäätmetena. Artikli 22d lõikes 3 sätestatud erand saab kohalduda üksnes juhul, kui lõppkasutaja annab tooted otse üle korduskasutusettevõtjale või sotsiaalmajanduse
--	--	---	---

			üksusele ning nende korduskasutuskõlblikkust hinnatakse kogumispunktis asjatundlikult. Komisjoni selgituse kohaselt tähendab otsene üleandmine muu hulgas seda, et enne asjatundlikku hindamist ei anta tooteid üle ega veeta teisele ettevõtjale või teise tegevuskohta. Seega ei saa juba jäätmena kogutud tekstiili hilisema sortimise käigus käsitada artikli 22d lõikes 3 sätestatud erandi alusel tagasiulatuvalt tootena, mis ei olnud kogumisel jääde. Jäätmena kogutud tekstiili sortimine ja korduskasutamiseks ettevalmistamine toimub jäätmekäitluse raames ning selle võimalik jäätmestaatuse lakkamine toimub jäätmestaatuse lakkamise regulatsiooni kohaselt. Seetõttu ei ole artikli 22d lõikes 3 sätestatud erandi rakendamiseks põhjendatud kehtestada eelnõus eraldi tekstiilijäätmete jäätmestaatuse lakkamise menetlust.
		Sotsiaalmajanduse üksuste ja tootjavastutuse süsteemi vaheline kulude kandmise mehhanism Kuigi § 25³ lg 1 p 4 kohaselt peab tootja kandma ka nende jäätmete käitlemise kulud, mis tekivad sotsiaalmajanduse üksuse tegevuse tulemusena, ei nähtu eelnõust, millise praktilise korralduse kaudu toimub selliste jäätmete üleandmine, vedu ja käitlemise rahastamine. Selguse puudumine võib põhjustada vaidlusi süsteemis osalejate vahel ja välistatud ei ole pettused. Palume selgitada § 25³ lg 1 p 4 ja § 25⁶ lg 2 rakendamist olukorras, kus sotsiaalmajanduse üksus jätab endale korduskasutuskõlblikud esemed, kuid ülejäänud materjal muutub jäätmeks. Eelnõu ja	§ 25³ lg 1 p 4 ja § 25⁶ lg 2 rakendamisel lepitakse sotsiaalmajandusüksuse ning tootjate ühenduse vahelised praktilised korraldused kokku lepinguga. Lepingus määratakse muu hulgas kindlaks kogutud toodete ja jäätmete üleandmise, veo ning käitlemise korraldus ja sellega seotud kulude kandmine. Seega olukorras, kus sotsiaalmajandusüksus, kes on tootjate ühendusega vastavas lepingulises suhtes, jätab endale korduskasutuskõlblikud esemed ning tema tegevuse tulemusena tekib ülejäänud materjalist jäätmeid, saab jäätmete üleandmise ja edasise käitlemise korralduse kokku leppida lepingus. Tootjavastutuse süsteemi kaudu

		seletuskirja lugedes võib välja lugeda, et sotsiaalmajanduse üksused, mis on osa tootja loodud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete liigiti kogumissüsteemist, ei ole kohustatud andma kogutud kasutatud ja jäätmeiks muutunud tooteid tootjate ühendusele üle. Kes ikkagi maksab selliste jäätmete käitlemise, mis sotsiaalmajandusüksustel hakkab üle jääma.	kaetakse selliste jäätmete käitlemise kulud vastavalt tootjavastutuse süsteemis kokkulepitud tingimustele. Oluline on, et sotsiaalmajandusüksusele ei jääks tootjavastutuse süsteemi kuuluva tegevuse käigus tekkinud jäätmete käitlemise kulu üksnes seetõttu, et korduskasutuseks sobivad esemed eraldatakse enne jäätmete tekkimist. Praktiline lahendus – sealhulgas jäätmete kogumine sotsiaalmajandusüksuse juurest, vedu ja üleandmine tootjavastutuse süsteemi lepingupartnerile – lepatakse poolte vahel lepinguga kokku.
		Kogumisvõrgustiku osaliste loakohustuste täpsustamine Kogumisvõrgustikus võivad osaleda jäätmekäitlejad, sotsiaalmajanduse üksused, jaemüüjad, ametiasutused ja muud isikud. Eelnõust ei nähtu, kas neile kohalduvad samad või erinevad keskkonnavalused nõuded. Õigusselguse ja võrdse kohtlemise tagamiseks on vajalik täpsustada, millal käsitatakse tegevust jäätmekäitlusena ning millised loa- või registreerimiskohustused sellega kaasnevad. Palume täiendada eelnõu ja anda selgitused, millistel juhtudel vajavad § 25⁵ lg-s 4 nimetatud kogumisvõrgustiku osalised keskkonnavaluseluba, jäätmekäitleja registreeringut või muud tegevusõigust.	Mittearvestatud. Keskkonnavalusloa või registreeringu olemasolu nõue tuleneb jäätmeseaduse vastavatest sätetest.
		Tundliku teabe kaitse Kuigi eelnõu kohaselt tuleb avalikustamisel kaitsta äri- ja tööstussaladust (§ 25⁴ lg-d 8 ja 9), jääb ebaselgeks, kas avalikustamisele kuuluvad üksnes valikukriteeriumid ja menetluse üldpõhimõtted või ka	Valikumenetluse korraldamisel jäätmekäitleja valimiseks tuleb avalikustada menetluse ja teenuse kohta oluline info, et kõik huvitatud ettevõtted saaksid aru, millistele tingimustele nad peavad vastama ja kuidas pakkumusi hinnatakse. Avalikustada tuleb näiteks teenuse sisu,

		detailsemad andmed teenuste ülesehituse, hinnastamise või käideldavate mahtude kohta.	käideldavate jäätmete liigid ja mahud, teenuse osutamise piirkond, jäätmekäitlejale esitatavad nõuded, pakkumuse esitamise tähtaeg ning hindamiskriteeriumid. Samal ajal tuleb kaitsta ettevõtjate äri- ja tööstussaladust. Avalikustada ei tohi näiteks ettevõtte täpseid hinnakalkulatsioone, omahinda, konfidentsiaalseid tehnilisi lahendusi või muud äriliselt tundlikku teavet.
Eesti Väike- ja Keskmi ste Ettevõtj ate Assotsiatsioon		Toidujäätmete vähendamine ja toidu annetamine Direktiivi kohaselt võtavad liikmesriigid asjakohased meetmed, et vältida toidujäätmete teket kogu toidutarneahelas, esmatootmisel, töötlemisel ja valmistamisel ning toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, samuti restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes. Eelnõus sisuliselt toidujäätmete vältimist üldse ei puudutata. On ainult üks säte järgmises sõnastuses: „Iga tegevuse juures tuleb rakendada sobivaid toidujäätmete tekke vältimise ning toidu annetamise ja muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamise meetmeid, et vältida ja vähendada toidujäätmete teket kogu toidutarneahelas toidu esmatootmisest lõpptarbimiseni.“ Direktiivis nähakse ette, et liikmesriikides soodustatakse toidu annetamist ja toidu muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamist, tagades selle eelistamise, et toit jääb inimeste toiduks, mitte et see kasutatakse söödaks või töödeldakse toiduks mittekasutatavateks toodeteks. Soodustamise asemel sätestatakse eelnõus hoopis kohustus pidada arvestust annetatud toidu üle ja säilitada vastavaid andmeid seaduses ettenähtud ajajooksul ning avaldada neid ettevõtja veebilehel. Samuti tuleb	Osaliselt arvestatud. Eelnõukohane JäätS § 22⁷ on üles ehitatud toidujäätmete tekke vältimise loogikale, mitte annetamisele. Lisaks üldkohustusele nähakse ette toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamise kohustus, toidujäätmete tekke ja toidu annetamise üle arvestuse pidamine, annetamise koostöölepingu ettepanekute tegemine ning riikliku toidujäätmete tekke vältimise eriprogrammi (ehk toidujäätmete tekke vältimise kava) täiendamine. Nende meetmete eesmärk on toetada EL eesmärkide saavutamist kogu toidutarneahelas. Direktiivist tulenevaid koolituste, oskuste arendamise, innovatsiooni ja rahastamisvõimaluste soodustamise meetmeid jms käsitletakse toidujäätmete tekke vältimise kavas ning neid ei ole vajalik reguleerida eelnõuga ettevõtjatele suunatud kohustustena. Arvestuse pidamise kohustust on eelnõus täpsustatud. Arvestuse eesmärk on anda ettevõtjale ülevaade tema tegevuses tekkivatest toidujäätmetest ja annetatud toidu kogustest ning luua alus sobivate vähendamismeetmete kavandamiseks. Kui toidukäitleja tegeleb toidu käitlemisega erinevates tegevuskohtades, on asjakohane neis kõigis toidujäätmete tekke üle arvestust pidada.

	direktiivi kohaselt toetada koolitusi ja oskuste arendamist ning hõlbustada juurdepääsu rahastamisvõimalustele, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning sotsiaalmajanduse üksuste jaoks. Eelnõus aga ei ole sätestatud volitust vastavate meetmete väljatöötamiseks. Eelnõu järgi on toidukäitleja kohustatud pidama tegevuskoha põhjal arvestust kalendriaasta jooksul oma tegevuses tekkinud toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis, kui näiteks tegemist on jaemüügiga tegeleva ettevõttega, kelle põhitegevusala on toidukaupade jaemüük ning kellel on vähemalt üks füüsiline toidukauplus müügipinnaga vähemalt 400 m². Kui ettevõtja teised toidukauplused on väiksema müügipinnaga, siis miks ta peab nende kohta eraldi arvestust pidama. Sarnane küsimus tekib, kui tegemist on toitlustusettevõttega, kelle põhitegevusala on restoranitegevus või toitlustamine ning eelmise kalendriaasta käive ületas 2 miljonit eurot, siis miks ta peab arvestust pidama iga tegevuskoha kohta eraldi. Miks ei piisa arvestusest ettevõtja kogu vastava tegevuse kohta tervikuna? Direktiivis on sätestatud, et liikmesriigid võtavad pärast toidupankade ja muude toidu ümberjaotamise organisatsioonidega konsulteerimist, asjakohasel juhul olemasoleva riikliku toidu annetamise süsteemi alusel meetmeid tagamaks, et ettevõtjad, kellel on liikmesriikide hinnangul oluline roll toidujäätmete tekke vältimisel ja toidujäätmete tekkimisel, teevad toidupankadele ja teistele toidu ümberjaotamise organisatsioonidele annetamislepingute	Vastasel juhul ei saa toidukäitleja ülevaadet, millised on võimalused vähendada toidujäätmete teket ja ressursse tõhusamalt kasutada. Kui arvestust peetakse eri tegevuskohtades, siis saabki ettevõtja andmed oma tegevuses tervikuna tekkivatest toidujäätmetest. Eelnõu ettevalmistamisel on toimunud kohtumised ja arutelud Toidupanga ning teiste asjaomaste osapooltega ning nende sisendit on eelnõu ettevalmistamisel arvestatud. Toidu ümberjaotamise organisatsiooni mõiste osas ei ole eesmärk võimaldada annetamise kohustuse täitmist mis tahes äriühingu kaudu. Eelnõus on sätestatud, et tegemist on üksusega, kes tegutseb annetatud toidu kogumise, vastuvõtmise või vahendamise eesmärgil mittetulunduslikult. Kui näiteks ettevõtte müüb annetustena saadud toitu edasi, ei ole tegemist enam ümberjaotamise, vaid müügiga. Sotsiaalmajanduse üksuse mõiste tuleneb jäätmete raamdirektiivist, seletuskiri on täiendatud.
--	---	--

		ettepanekuid, et hõlbustada inimtarbimiseks ohutu müümata toidu annetamist, ettevõtjatele mõistlike kuludega. Ei oska hinnata, kas Eesti toidu annetamise süsteem vastab direktiivis nimetatud riiklikule süsteemile, aga eelnõu seletuskirjast ei nähtu, et oleks konsulteeritud toidupankade või muude toidu ümberjaotamise organisatsioonidega enne, kui seadusega kohustatakse ettevõtjaid nendega koostöölepingute sõlmimiseks läbirääkimisi alustama. Eelnõu sõnastust silmas pidades on võimalik toitu annetada või teha koostöölepingu sõlmimise ettepanek ka kasumit teenivale või taotlevale äriühingule, kelle üheks tegevuseks on koguda, võtta vastu või vahendada tarbimiseks kõlblikku annetatud toitu mittetulunduslikul eesmärgil. Kas selline tegevus on kooskõlas direktiivi ja seaduse mõttega? Samuti on eelnõus ebakvaliteetselt defineeritud sotsiaalmajanduse üksuse mõiste. Eelnõu kohaselt on see eraõiguslik üksus, mis pakub kaupu või osutab teenuseid ja tegutseb kooskõlas eelnõus nimetatud põhimõtetega. Kui see ei pea olema isik, siis see võib näiteks olla kas ettevõtte või seltsing ja sellisel juhul tekib küsimus, et kas selle üksuse tegevuse eest vastutav isik või isikud on kohustatud järgima eelnõus nimetatud põhimõtteid.	
		Tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele laiendatud tootjavastutus Tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele laiendatud tootjavastutuse rakendamine on ettevõtlusvabaduse ja omandipõhiõiguse seisukohast problemaatiline. Kui regulatsiooni eesmärgiks on vastavate jätmete	Mittearvestatud. Laiendatud tootjavastutuse süsteemi rakendamise kohustus tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele tuleneb Euroopa Liidu õigusest ning liikmesriigil puudub võimalus jätta nimetatud kohustus riigisisest rakendamata. Eelnõuga võetakse üle jätmete

		vähendamine tekstiilisektoris, siis laiendatud tootjavastutus ja ringmajanduse põhimõtete rakendamine ei ole tõhusad meetmed, mille abil seatud eesmärgi saavutada. Need meetmed peaksid tagama, et kogutud tekstiilmaterjalid suunatakse tegelikku korduskasutusse, korduskasutuseks ettevalmistamisse või ringlussevõttu ning välistatakse nende ladestamine prügilatesse või suunamine põletusse. On üldteada, et Eestis, samuti Euroopa Liidus laiemalt puuduvad tehnoloogiad, mille abil erinevaid tekstiilmaterjale tööstuslikus mastaabis ümber töödelda. Seega on nii eelnõus kui ka direktiivis sätestatud regulatsioon ettevõtjaid ülemääraselt koormav ja nende põhiõigusi ebaproportsionaalselt riivav nii Eesti kui ka EL tasemel. Vaja on kasutada vähemalt sama tõhusaid alternatiivseid meetmeid, mis koormaks ettevõtjaid vähem ega tooks kaasa ühiskonnas ebavajalikku jäätmete sorteerimist, kogumist ja transporti. Nii laiendatud tootjavastutuse süsteemi kui ka tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kui probleemtoodete tootjate ühenduse loomise asemel tuleb seada otsesema mõjuga ja reaalselt toimivad meetmed, mis tegelikult vähendaks turule lastud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete jäätmete teket.	raamdirektiivist tulenevad nõuded ning eelnõu ei loo selles osas ettevõtjatele jäätmete raamdirektiivis ettenähtust täiendavaid kohustusi.
Uuskasutuskeskus, Human a,		Korduskasutuseks kogumise kulude hüvitamine vajab selget mehhanismi (§ 25³) Eelnõus on positiivne, et tootjate kulukohustuse alla on arvatud kasutatud toodete kogumine korduskasutamiseks, nende transportimine, sortimine, korduskasutamiseks ettevalmistamine ning	1. Tootjate ühendus peab kandma § 25³ lg 1 nimetatud kulud. Hüvitamise praktiline korraldus, sealhulgas kulude arvestus ja tasumine, lahendatakse tootjate ühenduse ja vastava teenuse osutaja vahelises lepingus. Kuluhüvitis peab olema läbipaistev, põhjendatud ja kulutõhus.

Sõbralt Sõbrale	sotsiaalmajanduse üksuste või teiste kogumissüsteemi osaliste tegevuse tulemusena tekkinud jätmete kogumine, transportimine ja töötlemine. Samas ei ole piisavalt selge, kuidas sotsiaalmajanduse üksustele ja korduskasutusorganisatsioonidele nende ülesannete täitmisega seotud kulud praktikas hüvitatakse. Leiame, et üksnes põhimõtte, mille kohaselt kulud määratakse kindlaks läbipaistval viisil asjaomaste osalejate vahel, ei ole piisav. Kui kuluhüvitise mehhanism jääb ainult tootjavastutusorganisatsiooni ja korduskasutusorganisatsiooni lepinguliseks kokkuleppeks, võib tekkida olukord, kus tootjavastutusorganisatsioon tõlgendab hüvitatavaid kulusid kitsalt ning hüvitab ainult jäägi äraveo või konteineri tühjenduse, kuid mitte korduskasutusorganisatsiooni tegelikku tööd. Korduskasutuseks kogumisega seotud kulud ei piirdu jäägi äraveoga. Need hõlmavad muu hulgas annetuste vastuvõttu, esmast hindamist, sorteerimist, kvaliteedikontrolli, korduskasutuseks ettevalmistamist, puhastamist, parandamist, hoiustamist, andmekogumist, aruandlust, kommunikatsiooni ning korduskasutuseks mittedobiva jääkvoo eraldamist ja käitlusesse suunamist. Ilma täpsema regulatsioonita ei ole tagatud seaduse tegelik rakendumine. Palume täpsustada: 1. Millise konkreetse mehhanismi kaudu hüvitab tootjavastutusorganisatsioon sotsiaalmajanduse üksustele ja	Seejuures ei ole põhjendatud riigi sekkumine ega detailne reguleerimine kahe juriidilise isiku vaheliste lepinguliste suhete korraldamisse. Pooltel peab olema võimalik kokku leppida kulude arvestuse, hüvitamise ja tasumise tingimustes vastavalt oma vajadustele ja kokkuleppele. Riigi roll piirdub siinkohal üldiste nõuete ja põhimõtete kehtestamisega, mitte aga pooltevahelise lepingu sisu üksikasjaliku reguleerimisega. 2. Vt eelmine vastus. 3. Hüvitatavad on § 25³ lg 1 nimetatud tegevused ulatuses, milles need on vajalikud tootjavastutuse kohustuse täitmiseks. Need lepitakse kokku omavahelises lepingus. 4. Seaduses seda ei sätestata. Need lepitakse kokku omavahelises lepingus. 5. Olukordade vältimiseks, kus korduskasutusorganisatsioonide koguste kasutamise ja sellega seotud kulude hüvitamise osas tekib vaidlus, tuleks tootjavastutuse täitmisega seotud tingimused lepingus selgelt kokku leppida. Lepingus peaks olema üheselt sätestatud, milliseid korduskasutusorganisatsioonide koguseid võib tootjavastutuse täitmisel arvestada ning millise tasu või kuluhüvitise eest neid koguseid kasutatakse. Kui kokkulepitud koguste eest
----------------------------	--	--

		korduskasutusorganisatsioonidele korduskasutuseks kogumise ja sellega seotud tegevuste kulud? 2. Kas hüvitatavate kulude liigid ja kulude arvestamise meetoodika sätestatakse õigusaktis või rakendusaktis, mitte ainult tootjavastutusorganisatsiooni ja korduskasutusorganisatsiooni omavahelises lepingus? 3. Kas hüvitatavate kulude hulka kuuluvad lisaks jäägi ära veole ja käitlusele ka vastuvõtt, hindamine, sorteerimine, kvaliteedikontroll, korduskasutuseks ettevalmistamine, puhastus, parandus, hoiustamine, andmekogumine, aruandlus ja teavitustegevus? 4. Kas sotsiaalmajanduse üksuste kogumisvõrgustiku kaudu kogutud kaubale nähakse ette kulude hüvitamise määr, standardkulu või muu ühtne arvestusmudel? 5. Kuidas välditakse olukorda, kus tootjavastutusorganisatsioon saab korduskasutusorganisatsioonide kogutud kilogrammid ja tonnid oma arvestusse, kuid ei hüvita nende kogumise, hindamise ja sorteerimise tegelikke kulusid? Lõige 2 sätestab kulude katmise kohta kulutõhususe ja proportsionaalsuse põhimõtte, mille kohaselt ei tohi tootjatelt nõutavad kulud ületada taset, mis on vajalik lõikes 1 nimetatud teenuste tõhusaks osutamiseks. Mida tähendab see tänases seisus	ettenähtud kulusid ei hüvitata, võib tegemist olla lepingu rikkumisega. Kulutõhus tähendab seda, et teenus tuleb teha nii, et tootjate ühendus ei maksaks rohkem, kui selle teenuse vajalik ja mõistlikult tõhus osutamine maksab.
--	--	--	--

		korduskasutusorganisatsioonidele, kes tegutsevad juba kulutõhusalt? Kas seda, et neid justnimelt tulebki toetada või pigem seda, et neid pole vajalik toetada?	
		Sotsiaalmajanduse üksuste osalemine kogumisvõrgustikus vajab täpsustamist (§ 10⁶, § 25⁶ lg 4–5, § 25⁶ lg 1–2) Eelnõus on positiivne, et sotsiaalmajanduse üksustel on lubatud pidada ja käigus hoida oma tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete liigiti kogumise punkte ning et neid koheldakse kogumispunktide asukohas võrdselt või eelistatult. Samuti on oluline, et sotsiaalmajanduse üksused, kes on osa tootja või tootjate ühenduse kogumisvõrgustikust, ei pea kogutud kasutatud ja jäätmeiks muutunud tekstiiltooteid tootjate ühendusele üle andma. Samas jääb ebaselgeks, millistel tingimustel loetakse sotsiaalmajanduse üksus kogumisvõrgustiku osaks ning mida tähendab praktikas võrdne või eelistatud kohtlemine. Palume täpsustada: 6. Millistel tingimustel loetakse sotsiaalmajanduse üksus tootjavastutusorganisatsiooni kogumisvõrgustiku osaks? 7. Kas sotsiaalmajanduse üksuste olemasolevad kogumispunktid loetakse automaatselt kogumisvõrgustiku osaks või on selleks vajalik eraldi leping tootjavastutusorganisatsiooniga? 8. Kas tootjavastutusorganisatsioon võib keelduda sotsiaalmajanduse üksuse olemasolevate	6. Sotsiaalmajanduse üksus on kogumisvõrgustiku osa siis, kui ta osaleb tootja ühenduse kogumisvõrgustikus kokkulepitud tingimustel ehk nende vahel on sõlmitud leping. Sotsiaalmajanduse üksuse staatus üksi ei muuda kõiki tema kogumispunkte tootjate ühenduse kogumisvõrgustiku osaks. 7. Vt eelmine vastus. 8. Ei, vt 25⁵ lg 5. 9. Võrdne või eelistatud kohtlemine kogumispunktide asukoha määramisel tähendab, et sotsiaalmajanduse üksusi ei tohi kogumispunktide asukohtade kavandamisel ja kasutusse andmisel põhjendamatult ebasoodsamasse olukorda seada ning nende kogumispunktidega tuleb kogumisvõrgu kujundamisel arvestada. Eelistatud kohtlemine võib seisneda sotsiaalmajanduse üksuste kogumispunktide eelistamises sobivate asukohtade valikul, eelkõige juhul, kui see aitab suurendada korduskasutuseks sobivate tekstiili- ja jalatsitoodete kogumist. 10. Põhimõte võib olla asjakohane erinevates kogumiskohtades. Võrdne või eelistatud kohtlemine tähendab, et sotsiaalmajanduse üksusi ei tohi selliste kogumispunktide asukohtade valikul põhjendamatult halvemasse olukorda seada

		kogumispunktide arvestamisest kogumisvõrgustiku osana? 9. Mida tähendab praktikas sotsiaalmajanduse üksuste “võrdne või eelistatud kohtlemine” kogumispunktide asukohtades? 10. Kas see puudutab avalikku ruumi, kohalike omavalitsuste jäätmejaamu, ringlusruume, kaubanduskeskusi, kogumiskappe, kogumismaju ja muid kogumiskohti? 11. Kas tootjavastutusorganisatsioon võib seada kulude hüvitamise tingimuseks, et sotsiaalmajanduse üksus annab kogutud tekstiili või osa sellest tootjavastutusorganisatsioonile üle?	ning vajaduse korral tuleb neile anda eelis sobivate asukohtade kasutamisel. 11. Süsteemi kuuluval sotsiaalmajanduse üksusel ei ole eelnõu kohaselt kohustust kogu kogutud materjali tootjavastutusorganisatsioonile üle anda. Kulude hüvitamist ei peaks automaatselt siduma kogu kogutud voo üleandmisega.
		Korduskasutuseks kogutud tekstiili jäätimestaatuse küsimus (§ 25⁶ lg 15) Eelnõu järgi käsitatakse liigiti kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid kogumisel jäätmetena, välja arvatud juhul, kui lõppkasutajad annavad need otse üle ning korduskasutussevõtja või sotsiaalmajanduse üksus on need kogumispunktis otseselt asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks hinnanud. See säte vajab praktilise rakendamise vaates põhjalikku täpsustamist. Kui korduskasutuseks mõeldud konteinerisse, kogumiskappi või kogumismajja toodud ese muutub kogumisel automaatselt jäätmeks, muudab see korduskasutuseks eraldikogumise sisuliselt väga keeruliseks või kohati võimatuks. Sellisel juhul võib	12. Kui ese pannakse avalikku või muusse sellisesse kogumiskonteinerisse, -kappi või -majja ning lõppkasutaja ja vastuvõtva üksuse vahel ei toimu vahetut üleandmist koos võimalusega eset kogumise hetkel asjatundlikult hinnata, rakendub § 26 lõike 1⁸ üldreegel: liigiti kogutud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoode käsitatakse kogumisel jäätmena. Avalikku konteinerisse või muusse sarnasesse kogumiskohta paigutamist ei käsitata otsese üleandmisena, kui toodet ei ole võimalik üleandmise hetkel või vahetult kogumispunktis professionaalselt hinnata. Seega ei piisa üksnes sellest, et konteiner on märgistatud „korduskasutuseks“ või seda haldab sotsiaalmajanduse üksus. Määravaks on see, kas toimub direktiivi artikli 22d

	tekkida olukord, kus korduskasutuseks mõeldud konteinerisse võib hakata jõudma ka tekstiilijäätmeid ning konteineri tühjendaja peab omama jäätmeluba või tegutsema jäätmekäitlejana. See võib lõhkuda aastatega üles ehitatud korduskasutuseks kogumise süsteemi ning muuta olemasolevate korduskasutuskonteinerite, kogumiskappide ja kogumismajade kasutamise õiguslikult ja praktiliselt ebakindlaks. Leiame, et korduskasutuseks kogumise säilitamiseks tuleb leida lahendus, mille kohaselt sotsiaalmajanduse üksuste poolt korduskasutuse eesmärgil paigaldatud ja vastavalt tähistatud kogumiskonteineritesse, kogumiskappidesse või kogumismajadesse toodud esemed ei muutu automaatselt tekstiilijäätmeks. Lisaks pöörame eraldi tähelepanu ka kasutaja poolsele kavatsusele ja motiivile kogumiskonteineritesse annetamisele. Korduskasutuskonteinerisse annetamisel soovib loovutaja pikendada esemete kasutusiga, mitte vabaneda neist jäätmetena. Seetõttu ei tohiks kogumisviis dikteerida esemete staatust. Tekitades ühtlasi loovutajas segadust ja vastuolu, miks tema korduskasutuseks annetatud ese juriidiliselt jäätmeks muutub. Seetõttu pole mõistlik suunata tänaseid korduskasutusorganisatsioone, kes konteineritega koguvad, jäätmeluba taotlema. Kui seadus peaks tulevikus kõiki annetuskonteinerisse pandud esemeid automaatselt jäätmetena käsitlema, halvendab see olulist osa kogu korduskasutussüsteemist. Palume täpsustada:	lõike 3 tähenduses otsene üleandmine ning otsene asjatundlik hindamine. 13. Olemasolevat süsteemi saab jätkata eelkõige juhul, kui kogumiskonteiner, -kapp või -maja korraldatakse selliselt, et see vastab otsese üleandmise tingimustele. 14. Märgistus üksi ei määra eseme õiguslikku staatust. Erand põhineb otsesel üleandmisel ning otsesel ja asjatundlikul hindamisel. Seetõttu oleks „korduskasutuseks mõeldud konteineri“ põhine erand laiem kui praegu põhjendustes kirjeldatud jäätmete raamdirektiivi artikli 22d lõike 3 erand. 15. Tekstiili või jalatsite konteinerisse või muusse sarnasesse kogumiskohta panemist ei saa käsitada otsese üleandmisena, kui lõppkasutajal puudub vahetu kontakt vastuvõtva üksuse või operaatoriga ning puudub võimalus toodete üleandmise hetkel või vahetult kogumispunktis neid otse ja asjatundlikult kontrollida ning hinnata. Tegemist ei ole otsese üleandmisega olukorras, kus tooted paigutatakse avalikku konteinerisse või muusse sarnasesse kogumiskohta ning nende sobivust korduskasutuseks ei ole võimalik üleandmise käigus otseselt ja professionaalselt hinnata. Sellisel juhul tuleb tooteid käsitada jäätmetena. 16. Avalikku konteinerisse või muusse sarnasesse kogumiskohta paigutamist ei käsitata otsese üleandmisena, kui toodet ei ole võimalik üleandmise hetkel või vahetult kogumispunktis professionaalselt hinnata. 17. Kui lõppkasutaja annab eseme otse üle korduskasutusettevõtjale või sotsiaalmajanduse üksusele
--	--	---

		12. Kas korduskasutuseks mõeldud sotsiaalmajanduse üksuse kogumiskonteinerisse, kogumiskappi või kogumismajja pandud ese muutub eelnõu järgi automaatselt jäätmeks? 13. Kui jah, siis kuidas on võimalik jätkata korduskasutuseks eraldi kogumist olemasolevate konteinerite, kappide ja kogumismajade kaudu? 14. Kas ministeerium on valmis sätestama sotsiaalmajanduse üksustele erandi, mille kohaselt korduskasutuseks mõeldud ja vastavalt tähistatud kogumiskonteineritesse toodud esemed ei muutu automaatselt tekstiilijäätmeks? 15. Kas piisavaks võiks lugeda seda, kui sotsiaalmajanduse üksus või tema volitatud tühjendaja teeb konteineri tühjendamisel esmase eelhindamise, et eristada ilmselgelt korduskasutuseks sobimatud jäätmed korduskasutusse suunatavast voost? 16. Kas asjatundlik hindamine võib toimuda hiljem sotsiaalmajanduse üksuse sortimiskeskuses või kaupluses, ilma et kogu kogutud voog muutuks vahepeal jäätmeks? 17. Kas ringluspoes või korduskasutuspoes kohapeal vastu võetud kasutatud ese muutub jäätmeks või mitte, kui töötaja või vabatahtlik hindab selle korduskasutuseks sobivaks?	ning toodet vastu võttev isik hindab selle otseselt ja asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks, ei käsitata toodet kogumisel jäätmena. Samas ei piisa pelgalt sellest, et hindaja on töötaja või vabatahtlik. Tal peavad olema vajalikud teadmised ja oskused. 18. Vedajal peab olema jäätmete vedamiseks jäätmekäitleja registreering. 19. Kui tegemist on korduskasutuseks kogutavate toodetega, mida § 26 lõike 1⁸ alusel ei käsitata jäätmetena, ei kuulu nende kogumine jäätmerežiimi ning üksnes kogutava koguse tõttu ei teki registreeringu või keskkonnakaitseloa kohustust. Avalik tekstiilijäätmete kogumiskonteiner ise ei vaja eraldi registreeringut ega luba. 20. Eelnõu eesmärk ei ole korduskasutuseks kogumist piirata, vaid tagada, et korduskasutuseks suunatavad tooted eristatakse jäätmetest objektiivse ja asjatundliku hindamise alusel. See on vajalik ka jäätmete raamdirektiivi 2025/1892 eesmärkide saavutamiseks – eelkõige selleks, et vältida olukorda, kus jäätmeid käsitatakse toodetena ja saadetakse kolmandatesse riikidesse korduskasutuseks sobivate toodetena. Jäätmete raamdirektiiv näeb seetõttu ette, et liigiti kogutud tekstiile käsitatakse üldjuhul kogumisel jäätmetena, kuni need on nõuetekohaselt sorteeritud ja korduskasutuskõlblikuks hinnatud. Samas näeb jäätmete raamdirektiiv ette selge erandi: kui lõppkasutaja annab toote otse üle korduskasutusettevõtjale või sotsiaalmajanduse üksusele ning toode hinnatakse
--	--	--	---

		18. Kas korduskasutuseks kogumise konteinerite tühjendamiseks peab tühjendajal olema jäätmeluba, kui konteinerisse pandud esemed loetakse kogumisel jäätmeks? 19. Kui kogumiskohas kogutakse üle 5 tonni aastas, kas sotsiaalmajanduse üksus peab taotlema keskkonnaluba või jäätmeluba ka korduskasutuseks mõeldud kogumisel? 20. Kuidas välditakse olukorda, kus korduskasutuseks kogumine muutub jäätmelubade ja jäätmerežiimi tõttu praktikas teostamatuks?	otseselt ja asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks, ei käsitata seda kogumisel jäätmena. Eesmärk on seega ühildada korduskasutuse soodustamine ja jäätmete nõuetekohane käitlemine, mitte muuta korduskasutuseks kogumist ebamõistlikult koormavaks.
		Korduskasutuseks sobiva tekstiili ja tekstiilijäätmete kooskogumine ei ole mõistlik (§ 25⁵ lg 7) Oleme varem korduvalt rõhutanud ja peame oluliseks uuesti välja tuua, et kogumise efektiivsemaks muutmise nimel ei ole korduskasutuseks sobiva kauba ja tekstiilijäätmete kooskogumine mõistlik. Tekstiil on tundlik materjal. Märg, määrdunud või katkine tekstiil võib rikkuda ka muidu kasutuskõlbliku kauba. Kui kvaliteetne korduskasutuskõlblik ese pannakse samasse voogu tekstiilijäätmega, liigub see jäätmehierarhias kohe allapoole ning korduskasutusse suunamise võimalus väheneb. Palume täpsustada: 21. Kas korduskasutuseks sobiva tekstiili ja tekstiilijäätmete kooskogumine on eelnõu järgi lubatav? 22. Kes hindab, millal kooskogumine ei kahjusta korduskasutust?	§ 25⁵ lg 7 nimetatud "muu tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete" all on mõeldud neid tekstiilitooteid, millele tootjavastutus ei kehti, ehk mis ei ole nimetatud direktiivi lisas IVc. 21. Jah. 22. Korduskasutatava tekstiili ja tekstiilijäätmete kooskogumise kahjulikkust ei ole eelnõu kohaselt vajalik eraldi hinnata. 23. Vt vastus nr 22. 24. Korduskasutuseks sobivat tekstiili on mõistlik koguda eraldi väljaspool jäätmerežiimi, et vältida selle muutumist jäätmeks ning võimaldada tekstiili võimalikult kiiresti korduskasutusse suunata. 25. Tootjate ühenduse poolt läbiviidava teavituskampaania sisu loob tootjate ühendus. 26. Tootjavastutuse süsteemis liigiti kogutud tekstiilijäätmed tuleb jäätmekäitleja poolt sorteerida. Korduskasutuseks ettevalmistamiseks sobiv materjal valmistatakse ette – puhastatakse, vajadusel parandatakse

	23. Milliste kriteeriumide alusel hinnatakse kooskogumise mõju korduskasutusse suunatava materjali kvaliteedile ja kogusele? 24. Kas korduskasutuseks sobiva tekstiili puhul on eraldi kogumine vaikumisi eelistatud lahendus 25. Kas tootjavastutusorganisatsiooni teavituskampaaniates ja kogumissüsteemis peab olema selgelt eristatud: kasutuskõlblik ese korduskasutusse, kasutuskõlbmatu tekstiil tekstiilijäätmete kogumisse? 26. Kuidas toimub TVO poolt jäätmetena kogutud tekstiilide sorteerimine ja sealt korduskasutuskõlbliku välja sellekteerimine ning korduskasutuseks ettevalmistamine?	ja korrastatakse – ning suunatakse korduskasutusse. Ülejäänud tekstiil suunatakse võimalusel ringlussevõttu või muusse käitlusse.
	Tootjavastutusorganisatsioon ei tohi olemasolevaid korduskasutuskonteinereid üle võtta ega ümber suunata (§ 25⁵ lg 1–5, § § 25⁶ lg 1–2) Olemasolevad korduskasutuskonteinerid, kogumiskapid, kogumismajad ja korduskasutus- organisatsioonide vastuvõtupunktid on loodud korduskasutuse eesmärgil. Neid ei tohiks käsitada automaatselt tekstiilijäätmete kogumistaristuna. Näeme riskina, et tootjavastutusorganisatsioon võib hakata olemasolevaid kogumiskonteinereid käsitlema oma kogumisvõrgustiku osana ning kasutada neid tekstiilijäätmete kogumiseks. Selline lähenemine muudaks senise annetamise ja korduskasutuseks kogumise loogikat ning kahjustaks olemasolevaid korduskasutuskanaleid.	26. Sotsiaalmajanduse üksus on kogumisvõrgustiku osa siis, kui ta osaleb tootja ühenduse kogumisvõrgustikus kokkulepitud tingimustel ehk nende vahel on sõlmitud leping. Sotsiaalmajanduse üksuse staatus üksi ei muuda kõiki tema kogumispunkte tootjate ühenduse kogumisvõrgustiku osaks. 27. Jah. 28. Ei. 29. Tootjate ühenduse kogumisvõrk ei tohiks olemasolevaid korduskasutuskanaleid välja tõrjuda, vaid peab nendega arvestama ja neid toetama. Praktikas tähendab see eelkõige olemasolevate sotsiaalmajanduse üksuste kogumispunktide säilitamist ning nende kaasamist tootjate ühenduse kogumisvõrku.

		Palume täpsustada: 26. Kuidas tagatakse, et tootjavastutusorganisatsioon ei käsitلة olemasolevaid sotsiaalmajanduse üksuste kogumiskonteinereid ja kogumiskappe automaatselt tekstiilijäätmete kogumistaristuna? 27. Kas olemasolevate korduskasutuskonteinerite kasutamine tootjavastutusorganisatsiooni kogumisvõrgustiku osana eeldab sotsiaalmajanduse üksuse nõusolekut ja eraldi kokkulepet? 28. Kas tootjavastutusorganisatsioon võib kasutada sotsiaalmajanduse üksuste kogumiskonteinerite asukohti oma kogumisvõrgustiku katvuse tõendamiseks ilma sotsiaalmajanduse üksusega lepingut sõlmimata ja kulusid hüvitamata? 29. Kuidas välditakse seda, et tootjavastutusorganisatsiooni kogumisvõrgustik kannibaliseerib olemasolevaid korduskasutuse kanaleid?	
		Tootjavastutusorganisatsioonil ega tootjatel ei tohi olla õigust korduskasutusorganisatsioonide tuludele (§ § 25⁴ lg 5 p 2, § § 25⁶ lg 2) Korduskasutusorganisatsioonide müügitulu on nende sotsiaalse, heategevusliku ja keskkonnaalase missiooni rahastusallikas. See tulu võimaldab katta tegevuskulusid, luua töö- ja praktikavõimalusi, toetada	30. Vt vastus nr 5. 31. Vt vastus nr 5. 32. Jah. 33. § 25⁴ lg 5 p 2 sätestab millistele tingimustele peavad tootjate ühenduse rahalised tasud vastama, mida tootjad tasuvad. Põhimõte on see, et kui tootjate ühendus saab

	abivajajaid, kaasata vabatahtlikke ning hoida toimimas korduskasutuse taristut. Seetõttu vajab eelnõu rakendamisel selget kinnitust, et tootjavastutusorganisatsioonil ega tootjatel ei ole õigust sotsiaalmajanduse üksuste ja korduskasutusorganisatsioonide müügitulule. Samuti ei tohiks tootjavastutusorganisatsioon vähendada korduskasutusorganisatsioonile makstavat kuluhüvitist üksnes põhjusel, et organisatsioon saab osa kogutud kaubast korduskasutusse müüa. Palume täpsustada: 30. Kas ministeerium kinnitab, et tootjavastutusorganisatsioonil ega tootjatel ei ole õigust saada osa sotsiaalmajanduse üksuste ja korduskasutusorganisatsioonide müügitulust? 31. Kas tootjavastutusorganisatsioon võib vähendada sotsiaalmajanduse üksuse kuluhüvitist põhjusel, et sotsiaalmajanduse üksus teenib esemete müügist tulu? 32. Kas korduskasutusorganisatsioonide kogutud, sorteeritud, müüdud või annetatud kilogramme võib tootjavastutusorganisatsioon oma sihtarvude täitmisel arvesse võtta ainult juhul, kui tootjavastutusorganisatsioon hüvitab selleks tehtud põhjendatud kulud? 33. Kuidas tagatakse, et korduskasutusorganisatsioonide müügitulu jääb nende sotsiaalse ja keskkonnavalase eesmärgi täitmiseks?	mingist tegevusest kasu, siis seda võetakse arvesse tootjale teenustasu arvutamisel.
--	--	---

	Kohalike omavalitsuste roll ja hanketingimused vajavad ühtset tõlgendust (Eelnõu punkt 18, 20 ja § 25⁵ lg 4–5) Kui seadus ja rakendusaktid jätavad mitmed põhiküsimused mitmeti tõlgendavateks, võivad need hakata praktikas paika saama kohalike omavalitsuste hangete, koostöölepingute või jäätmejaamade tingimuste kaudu. See võib viia olukorrani, kus eri omavalitsustes kujuneb välja erinev praktika ning korduskasutusorganisatsioonid peavad iga omavalitsusega eraldi läbi rääkima jäätmestaatuse, kogumispunktide, kulude ja andmete üle. Palume täpsustada: 34. Kas ministeerium töötab välja kohalikele omavalitsustele juhise, kuidas tekstiili tootjavastutuse rakendamisel eristada korduskasutuseks kogumist ja tekstiilijäätmete kogumist? 35. Kas kohalike omavalitsuste hanke- ja koostöölepingute jaoks luuakse tüüptingimused, mis kaitsevad olemasolevat korduskasutustaristut? 36. Kuidas välditakse, et eri kohalikes omavalitsustes kujuneb välja erinev praktika ja korduskasutusorganisatsioonid peavad iga omavalitsusega eraldi vaidlema jäätmestaatuse, kogumispunktide, kulude ja andmete üle? 37. Kas ministeerium annab selge tõlgenduse, et korduskasutuseks mõeldud sotsiaalmajanduse üksuste kogumispunktid ei ole	34. Eelnõus on juba sätestatud, millisel juhul ei ole tekstiil jäätmena käsitatav ja millisel juhul on. Samuti on sätestatud tootjavastutuse alla kuuluva tekstiili kogumisvõrgustiku üldnõuded, mida täpsustatakse eraldi rakendusaktiga. Tootjavastutuse alla mittekuuluva tekstiili liigiti kogumise korraldamine jääb KOVi ülesandeks. Samas oleme lubanud tootjavastutuse alla kuuluvaid tekstiilijäätmeid koguda koos nende tekstiilitoodetega, mis tootjavastutuse alla ei kuulu. Sellisel juhul peavad KOV ja tootjate ühendus omavahel kokku leppima kogumise korralduse ja tingimused. Eelnõu ja seletuskirja täiendatud. Korduskasutatava tekstiili kogumise kohustust KOVil ei ole. 35. KOVide hanketingimused loovad KOVid ise. 36. Eelnõus on juba sätestatud, millisel juhul ei ole tekstiil jäätmena käsitatav ja millisel juhul on. Kui räägime tekstiiltoodete tootjavastutusest, siis tootjavastutuse alla kuuluva tekstiili kogumist korraldab tootjate ühendus, kes peab selleks sõlmima lepingu iga KOViga. Seega ei ole korduskasutusorganisatsioonil vaja iga KOViga eraldi jäätmestaatuse üle vaielda ega nendega tootjavastutuse kogumise lepingut sõlmida. Korduskasutusorganisatsioon ei ole siin see osapool, kes tootjavastutuse süsteemi korraldab. Tootjate ühenduse ja KOVi vahelise lepingu kaudu saab paika panna ka kogumise korralduse, kulude ja andmete vahetamise tingimused.
--	--	---

		samastatavad tekstiilijäätmete kogumispunktidega? 38. Milline saab olemas KOVide roll jäätmetena kogutud tekstiilide sorteerimisel ja korduskasutuskõlbliku tekstiili väljasorteerimisel ja korduskastuseks ettevalmistamisel?	37. Korduskasutuseks mõeldud märgistus üksi ei määra eseme õiguslikku staatust. Erand põhineb otsesel üleandmisel ning otsesel ja asjatundlikul hindamisel. 38. JäätS § 25 lg 2 p 11 kohaselt lisatakse probleemtoodete nimistusse tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted. JäätS § 25 lg 3 p 11 kohaselt käsitatakse tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetena Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ lisas IVc loetletud tooteid. ' Nendele tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele, mis ei ole hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ lisas IVc loetletuga, tootjavastutus ei kehti ning nende jäätmete liigiti kogumist ja käitlemist peab korraldama KOV. JäätS § 255 lg 7 võimaldab teatud juhtudel koguda tootjavastutusega hõlmatud ja tootjavastutusega hõlmamata tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted koos. Leiame, et juhul kui selline korraldus on põhjendatud, on kooskogumine mõistlik, kuna see muudab kogumissüsteemi tarbija jaoks selgemaks ja mugavamaks ning võimaldab kasutada olemasolevat kogumistaristut kulutõhusamalt nii KOVi kui ka tootjate ühenduse jaoks.
		Asjatundliku hindamise nõuded peavad olema proportsionaalsed ja rakendatavad (eelnõu punkt 15) Eelnõu näeb ette, et korduskasutuskõlblikuks hindamise teeb pädev isik, kes on läbinud asjakohase hindamiskoolituse ning kellel on teadmised toodete omadustest, ohutusnõuetest ja kasutusvõimalustest.	38. Pädev isik peab omama ülesande täitmiseks vajalikke teadmisi toodete omadustest, ohutusest ja korduskasutuskõlblikkusest jne. Pädevus ei peaks sõltuma üksnes töötaja ametinimetusest. 39. Isiku töövorm ei peaks olema otsustav. Oluline on, et hindamine toimuks pädevuse nõuetele vastavalt ja oleks organisatsioonis nõuetekohaselt korraldatud.

	Põhimõtteliselt toetame kvaliteetset hindamist ja selgeid juhiseid, kuid palume tagada, et nõuded oleksid proportsionaalsed ning ei muudaks toimivaid korduskasutuskaupluste tööprotsesse ja vabatahtlikke kaasamise süsteeme ülemäära bürokraatlikuks. Korduskasutusorganisatsioonide tegevustes osalevad lisaks töötajatele ka vabatahtlikud, praktikandid, tööharjutajad ja kogukonnaliikmed. Seetõttu peab hindamissüsteem olema realistlikult rakendatav. Palume täpsustada: 38. Kes võib olla pädev isik, kes hindab tekstiili korduskasutuskõlblikuks? 39. Kas pädev isik võib olla koolitatud töötaja, vabatahtlik, praktikant, tööharjutaja või ühiskondlikult kasuliku töö tegija? 40. Kes töötab välja hindamiskoolituse sisu ja kes koolitusi rahastab? 41. Kas hindamiskoolituse, juhendmaterjalide, kvaliteedisüsteemi ja kontrollprotsessi kulud kaetakse tootjavastutuse tasust? 42. Kui detailne peab hindamise dokumenteerimine olema — kas eseme, koti, partii, kogumispunkti või perioodi lõikes? 43. Kuidas välditakse olukorda, kus asjatundliku hindamise nõue tekitab korduskasutusorganisatsioonidele ebaproportsionaalse halduskoormuse?	40. Hindamiskoolituse sisu töötab välja korduskasutusettevõtja oma tegevuses kasutatavate hindamispõhimõtete ja -praktika alusel. Tegemist ei ole uue kohustuse või täiesti uue hindamissüsteemi loomisega – korduskasutusettevõtjad hindavad juba praegu kogutud tekstiilide ja jalatsite seisukorda ning nende sobivust korduskasutuseks. Sätte eesmärk on tagada, et korduskasutuskõlblikkuse hindamist teevad selleks piisavate teadmiste ja oskustega isikud. Koolituse korraldamise ja rahastamise eest vastutab seega vastav korduskasutusettevõtja või sotsiaalmajanduse üksus oma tavapärase tegevuse raames. 41. Kui koolitus on otseselt vajalik tootjavastutuse süsteemis osaleva teenuse osutamiseks, võib selle põhjendatud kulu kuuluda § 25³ kulude hulka. 42. Iga eset hinnatakse eraldi, lähtudes selle korduskasutuskõlblikkusest, nagu korduskasutusettevõtted seda ka praegu teevad. Selles osas nende senine tegevus ei muutu – korduskasutuskõlblikkust hinnatakse jätkuvalt eseme kaupa. 43. Vt vastus nr 42.
	Aruandlus peab olema proportsionaalne ja rahastatud (§ 25⁶lg 3, § 26¹)	44. Juhul, kui sotsiaalmajanduse üksused ei ole tootjavastutuse süsteemi osaks peavad nad probleemtooteregistrile esitama järgmised andmed:

	Eelnõu näeb ette, et sotsiaalmajanduse üksused esitavad vähemalt kord aastas probleemtooteregistrisse andmeid. Aruandlus võib olla vajalik, kuid see peab olema lihtne, ühtne, digitaalne ja kuludega kaetud. Kui korduskasutusorganisatsioonid peavad esitama andmeid, mille abil tootjavastutusorganisatsioon saab täita oma sihttarve või näidata kogumisvõrgustiku toimivust, peab nende andmete kogumise ja esitamise kulu olema samuti tootjavastutuse süsteemist kaetud. Palume täpsustada: 44. Milliseid andmeid peavad sotsiaalmajanduse üksused probleemtooteregistrile esitama? 45. Kas aruandlus peab eristama kogutud, müüdud, annetatud, parandatud, korduskasutuseks ettevalmistatud, ringlussevõttu suunatud, kõrvaldatud ja eksporditud tekstiili? 46. Kas sotsiaalmajanduse üksuste korduskasutusse suunatud mahud arvestatakse tootjavastutusorganisatsiooni eesmärkide ja näitajate täitmise hulka? 47. Kui tootjavastutusorganisatsioon saab kasutada korduskasutusorganisatsioonide andmeid oma eesmärkide täitmiseks, siis kuidas tagatakse nende organisatsioonide kulude õiglane hüvitamine? 48. Kas aruandluskohustuse täitmise kulud kaetakse tootjavastutuse tasust? 49. Kas väiksematele sotsiaalmajanduse üksustele või ainult Eesti-siseselt korduskasutust korraldavatele	a), korduskasutuskõlblikuks hinnatud kogus massina, täpsustades eraldi eksporditud koguse massina; b), korduskasutamiseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks minev kogus massina, täpsustades eraldi kiust-kiuks ringlussevõtu, täpsustades eraldi eksporditud koguse massina, ning c), muuks taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks minev kogus massina. Juhul, kui sotsiaalmajanduse üksus on tootjavastutuse süsteemi osa, siis eritatakse andmed tootjate ühendusele, kes esitab koondandmed probleemtooteregistrisse. 45. Vt vastus nr 44. 46. Jah, kui sotsiaalmajanduse üksuse ja tootjate ühenduse vahel on sõlmitud leping. 47. Kulude õiglane hüvitamine lepitakse kokku omavahelise lepinguga. 48. Kui nii on omavahelises lepingus sätestatud. 49. Hetkel lihtsustatud aruandlust ette nähtud ei ole. Tootjavastutuse süsteemi käivitamisel on oluline saada võimalikult hea ülevaade tekstiilivoogudest – kui palju tekstiili kogutakse, korduskasutusse suunatakse ja jäätmetena käideldakse. Seetõttu peame praeguses etapis vajalikuks ühtset aruandlust.
--	---	---

		organisatsioonidele nähakse ette lihtsustatud aruandlus?	
		Jäätmekäitlejate roll on reguleeritud selgemalt kui korduskasutuspartnerite roll (§ 25⁴ lg 10, § § 25⁵ lg 4) Eelnõus on jäätmekäitlejate valikumenetlus eraldi reguleeritud ning tootjate ühendus peab jäätmekäitlejatele ette nägema läbipaistva ja mittediskrimineeriva valikumenetluse. Samal ajal ei ole sama selgelt kirjeldatud, kuidas valitakse, kaasatakse ja rahastatakse sotsiaalmajanduse üksusi ja korduskasutusorganisatsioone. Kui jäätmekäitlejate teenuste ostmine on õigusaktis selgelt reguleeritud, kuid korduskasutusorganisatsioonide kaasamine jääb üldiseks, võib süsteem praktikas kalduda jäätmekäitluskeskseks. Palume täpsustada: 50. Miks on eelnõus jäätmekäitlejate valikumenetlus selgelt reguleeritud, kuid korduskasutusorganisatsioonide kaasamise ja kulude hüvitamise menetlus mitte? 51. Kas sotsiaalmajanduse üksustele ja korduskasutusettevõtjatele kavandatakse samaväärselt läbipaistev kaasamis- ja rahastamismenetlus? 52. Kuidas tagatakse, et tootjavastutusorganisatsioon ei sõlmi põhilisi süsteemilepinguid üksnes jäätmekäitlejatega ning ei jäta korduskasutusorganisatsioone kõrvalrolli?	50. Sotsiaalmajanduse üksustel on kogumisvõrgustikus erinev roll: nad toetavad korduskasutust, parandamist ning kohaliku ja kaasava majandustegevuse arengut. Seetõttu tuleb nende kaasamist käsitada kogumisvõrgustiku loomuliku ja vajaliku osana. Jäätmekäitleja puhul on olukord erinev, kuna tema ülesanne on osutada jäätmete käitlemise teenust ning selle teenuse osutaja valikul tuleb tagada läbipaistvus, mittediskrimineerimine ja konkurents. Seetõttu on põhjendatud, et sotsiaalmajanduse üksusel on õigus kogumisvõrgustikus osaleda, samal ajal kui jäätmekäitleja valitakse läbipaistva valikumenetluse kaudu. 51. Sotsiaalmajanduse üksuse kaasamine peab toimuma selgete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate tingimuste alusel, kuid tootjate ühendus ei või muuta kaasamist konkurentsipõhiseks valikumenetluseks, mille tulemusel jäetakse nõuetele vastav sotsiaalmajanduse üksus kogumisvõrgustikust kõrvale. 52. § 25⁵ lg 4 ja 25⁶ lg 1, millega on üle võetud direktiivi artikli 22c lõiked 10–11 näevad ette, et tootjate ühendus ei tohi keelduda kohaliku omavalitsuse, sotsiaalmajanduse üksuse ega muu korduskasutusettevõtja osalemisest kogumissüsteemis. Sotsiaalmajanduse üksustele antakse lisaks õigus säilitada ja käitada oma kogumispunkte ning neile tuleb kogumispunktide asukoha valikul anda võrdne või eelistatud kohtlemine. Samas näeb § 25⁴ lg 9 p 6, millega on üle võetud direktiivi artikli 22c lõige 19 ette, et jäätmekäitlejate

		53. Kas ministeerium kaalub eraldi korduskasutuspartnerite kaasamise miinimumnõudeid tootjavastutusorganisatsiooni tegevusloa või registreeringu tingimusena?	valimine peab toimuma läbipaistva ja mittediskrimineeriva valikumenetluse kaudu, lähtudes läbipaistvatest hankekriteeriumidest. See puudutab jäätmekäitlusteenuste hankimist, mitte sotsiaalmajanduse üksuse õigust kogumissüsteemis osaleda 53. Ei. Sotsiaalmajanduse üksuse kaasamine tootjate ühenduse süsteemi on reguleeritud juba 25⁵ lg 4.
		Korduskasutusorganisatsioonide sisuline kaasamine otsustusprotsessi vajab eraldi mehhanismi (§ 23 lg 3, § 25⁵ lg 5, § § 25⁶) Eelnõu järgi on tootjate ühenduse liikmeteks üksnes tootjad või tootjate ühendused. Mõistame, et tootjavastutuse kohustuse kandjad on tootjad, kuid kui korduskasutusorganisatsioonide kogumisvõrgustik, andmed ja tegevus on tootjavastutuse eesmärkide täitmiseks vajalikud, peab neil olema ka sisuline roll süsteemi kujundamisel. Palume täpsustada: 54. Millise mehhanismi kaudu kaasatakse korduskasutusorganisatsioonid tootjavastutusorganisatsiooni kogumisvõrgustiku, kulumudeli, andmemudeli ja kommunikatsiooni kujundamisse? 55. Kas luuakse tekstiili tootjavastutuse nõukoda või koostööplatvorm, kuhu kuuluvad tootjad/tootjavastutusorganisatsioon, sotsiaalmajanduse üksused/korduskasutus-	54. Tootjate ühenduse ja sotsiaalmajanduse üksuse vahelise lepingu alusel. 55. Riigil ei ole praegu plaanis eraldi tekstiili tootjavastutuse nõukoja või koostööplatvormi loomist. Samas võivad sellise koostöövormi soovi korral luua ka nimetatud osapooled ise – näiteks tootjad ja tootjate ühendus, korduskasutusorganisatsioonid, KOVid ja jäätmekäitlejad. Riik saab sellises koostöös vajadusel osaleda. Ka teiste laiendatud tootjavastutusega hõlmatud toodete puhul ei ole loodud eraldi nõukoda või koostööplatvormi, vaid asjaomaste osapoolte arutelud ja koostöö toimuvad vajaduspõhiselt, sealhulgas kohtumiste ja ümarlaudade kaudu. 56. Juhul, kui omavahelises lepingus on nii sätestatud. 57. Omavahelise lepingu alusel.

		organisatsioonid, kohalikud omavalitsused, jäätmekäitlejad ja ministeeriumid? 56. Kas korduskasutusorganisatsioonidel on õigus saada infot tootjavastutusorganisatsiooni kulumudeli, kogumisvõrgustiku, sihtarvude ja lepingupõhimõtete kohta? 57. Kuidas lahendatakse vaidlused tootjavastutusorganisatsiooni ja korduskasutus- organisatsiooni vahel kulude, andmete, kogumispunktide või kaubavoogude üle?	
		Riikidevaheliste saadetiste nõuded ei tohi kahjustada seaduslikke korduskasutus- ja annetuspõhiseid voogusid (§ § 26²²) Eelnõu sätestab nõuded korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiiltoodete riikidevahelisele veole. Mõistame vajadust vältida jäätmete varjatud eksporti ja tagada saadetiste kvaliteet, kuid palume tagada, et nõuded ei muutuks ebaproportsionaalseks seaduslikele korduskasutus- ja annetuspõhiste voogudele. Palume täpsustada: 58. Kas riikidevaheliste saadetiste nõuded kohalduvad ka Eestisse toodavatele korduskasutuskõlblikele annetustekstiilidele? 59. Milline dokumentatsioon peab kaasas olema heategevuslikel ja annetuspõhistel saadetistel? 60. Kas iga koti või ühiku kohta tuleb koostada sortimis- ja hindamisdokumentatsioon?	58. Kui tegemist on sätte kohaldamisalasse kuuluva korduskasutuskõlbliku kasutatud tekstiili riikidevahelise veoga, kohaldub § 26²². Kui tegemist on jäätmega, kohalduvad jäätmesaadetiste reeglid. 59. Dokumentatsioon on toodud § 26²². 60. Dokumentatsioon tuleb siduda iga veetava tekstiilipalliga. Iga palli kohta peab olema pakendile kinnitatud kirje, milles kirjeldatakse palli sisu vastavalt selle kõige detailsemale sorteerimistasemele. 61. Kontrollinõuded põhinevad riskipõhisel lähenemisel ning kohalduvad kõikidele saadetistele ja ettevõtjatele võrdselt, sõltumata sellest, kas tegemist on korduskasutuse, heategevusliku tegevuse või muu saadetisega. Nii tagatakse, et seaduslikule korduskasutusele ja heategevuslikele saadetistele ei teki ebaproportsionaalset kontrollikoormust. 62. Kui saadetis on nõuetele vastav, siis kulud kaetakse järelevalve poolt.

		61. Kuidas tagatakse, et kontrollinõuded ei tekita ebaproportsionaalset koormust seaduslikule korduskasutusele ja heategevuslikele saadetistele? 62. Kes kannab kontrolli, ladustamise või analüüsi kulud juhul, kui saadeti osutub nõuetele vastavaks?	
		Vajalik on mõjuanalüüs korduskasutusvaldkonnale Palume ministeeriumil hinnata eelnõu mõju olemasolevale korduskasutusvaldkonnale. Eelkõige on oluline hinnata, kas kavandatav süsteem suurendab tegelikult korduskasutusse jõudva kasutatud tekstiilide hulka või jätab eelnõu piisavalt tõlgendusruumi, et korduskasutus tegelikkuses väheneb. Palume täpsustada: 63. Kas ministeerium on hinnanud eelnõu mõju olemasolevatele korduskasutusorganisatsioonidele, sh Uuskasutuskeskusele, Humanale ja Sõbralt Sõbrale? 64. Kas on analüüsitud, kuidas eelnõu mõjutab olemasolevaid korduskasutuseks kogumise konteinereid, kogumiskappe, kogumismaju, kauplustes vastuvõttu ja muid toimivaid kogumiskanalid? 65. Kas on hinnatud, kas eelnõu suurendab korduskasutusse jõudva kvaliteetse kauba hulka või võib see hoopis suunata osa	63. Ei ole, arvestame sellega ja täiendame seletuskirja. 64. Eelnõu koostamisel ei ole eraldi analüüsitud selle võimalikku mõju olemasolevatele korduskasutuseks kogumise kanalitele, sealhulgas kogumiskonteineritele, kogumiskappidele, kogumismajadele ja kauplustes toimuvale vastuvõtule. Sellise mõju täpne hindamine on keeruline eelkõige seetõttu, et uute nõuete rakendumisega kaasnevaid käitumuslikke muutusi nii tarbijate kui ka korduskasutusega tegelevate organisatsioonide tegevuses ei ole võimalik piisava kindlusega ette prognoosida. 65. Eelnõu koostamisel ei ole eraldi hinnatud selle võimalikku mõju korduskasutusse jõudva kvaliteetse kauba kogusele ega riski, et korduskasutuseks sobivat kaupa võidakse uute nõuete rakendamisest senisest enam suunata jäätmeäitlusele. Sellise mõju kvantitatiivne hindamine on keeruline eelkõige seetõttu, et uute nõuete rakendamisega kaasnevaid käitumuslikke muutusi asjaomaste osapoolte tegevuses ei ole võimalik piisava kindlusega ette prognoosida. 66. Juhul, kui avalike kogumiskonteinerite kaudu kogutav materjal liigitatakse jäätmeteks, peab nende vedajal olema

		korduskasutuseks sobilikust kaubast jäätmekäitlusse? 66. Kas on hinnatud, milline haldus- ja loakoormus tekib sotsiaalmajanduse üksustele, kui korduskasutuseks kogutud tekstiil loetakse kogumisel jäätmeks? 67. Milliste mõõdikute alusel hinnatakse, et uus süsteem parandab korduskasutuse ja ringlussevõtu mahtusid, mitte ei suurenda pelgalt tekstiilijäätmete liigiti kogutud koguseid? 68. Millised on eelnõu eesmärkide mõõdikud ja kuidas neid hinnatakse?	jäätmete vedamiseks jäätmekäitleja registreering ning sortimistehasel keskkonnakaitseluba jäätmete käitlemiseks. Kogumiskonteiner ise ei vaja eraldi registreeringut ega luba. Jäätmete vedamisel tuleb alates 01.01.2027 esitada jäätmeveo saatekiri. Sortimistehas peab omakorda esitama jäätmearuande. 67. Uue süsteemi mõju hindamisel ei peaks vaatama üksnes liigiti kogutud tekstiilijäätmete koguse suurenemist. Oluline on eristada kogumise suurenemist sellest, kui palju tekstiili jõuab tegelikult korduskasutusse või materjalina ringlusse. Peamised mõõdikud võiksid olla: • Korduskasutusse suunatud tekstiili kogus; • Korduskasutuseks ettevalmistatud tekstiili kogus – kogus, mis läbib sortimise, puhastamise, parandamise vms ning muudetakse korduskasutatavaks; • Ringlussevõetud tekstiili kogus – kui palju liigiti kogutud tekstiilist jõuab tegelikult materjalina ringlussevõttu; • Segaolmejäätmetesse jääva tekstiili kogus – oluline tulemusnäitaja on tekstiilijäätmete vähenemine segaolmejäätmetes. See näitab, kas süsteem suudab tekstiili jäätmevoost kätte saada juba tekkekohtal, nii et seda oleks üldse võimalik korduskasutusse, korduskasutuseks ettevalmistamisse või ringlussevõttu suunata.
--	--	---	--

			• Liigiti kogutud tekstiilijäätmete kogus – seda tuleb samuti jälgida, sest praegu on liigiti kogumise tase väga madal. Koguse suurenemine on vajalik eeldus. • Kogutud tekstiili tegelik saatus – kui suur osa läheb korduskasutusse, korduskasutuseks ettevalmistamisele, ringlussevõttu, muusse käitlusse või jääb jäätmena üle. See väldib olukorda, kus kogutud koguse kasv näib positiivne, kuigi tegelik korduskasutuseks ettevalmistamise, ringlussevõtu või korduskasutuse maht ei suurene. Kõige olulisem oleks seega vaadata näitajaid ühe tervikuna: kas liigiti kogutud tekstiilijäätmete kogus suureneb, samal ajal väheneb tekstiili sisaldus segaolmejäätmetes ning kasvavad ka korduskasutuse, korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu tegelikud kogused. Nii saab hinnata, kas uus süsteem parandab päriselt tekstiili ringmajandusse jõudmist. 68. Eelnõu eesmärkide täitmist on võimalik hinnata mitme omavahel seotud mõõdiku alusel, et eristada pelgalt tekstiilijäätmete liigiti kogumise suurenemist sellest, kas tekstiil jõuab tegelikult korduskasutusse või ringlussevõttu. See on oluline, sest Eestis on tekstiilijäätmete liigiti kogumine olnud madal ning samal ajal võib kogutud tekstiil jõuda ka põletusse või prügilasse. Peamised mõõdikud on: • liigiti kogutud tekstiilijäätmete kogus;
--	--	--	---

			• segaolmejäätmtes oleva tekstiili kogus ja osakaal, mille vähenemine näitab, kas tekstiil suunatakse segaolmejäätmte voost eraldi kogumisse; • korduskasutusse suunatud tekstiili kogus; • korduskasutuseks ettevalmistatud tekstiili kogus; • ringlussevõetud tekstiili kogus; • korduskasutuse, korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu osakaal liigiti kogutud tekstiilist, et hinnata kogutud tekstiili tegelikku käitlussaavutust. Oluline on jälgida nii absoluutseid koguseid kui ka osakaale, sest näiteks liigiti kogutud tekstiili koguse kasv ei tähenda veel, et korduskasutus või ringlussevõtt oleks suurenenud. Keskne loogika: liigiti kogumine suureneb, tekstiili osakaal segaolmejäätmtes väheneb ning samal ajal suurenevad tegelikud korduskasutuse, korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu kogused. Selline lähenemine näitab, kas süsteem loob tekstiilile reaalselt kõrgemat väärtust, mitte üksnes ei tõsta liigiti kogutud jäätmte hulka.
		Eelnõu § 25³ sätestab tootja kohustuse kanda tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetega seotud kulud, sealhulgas kogumise, veo, sortimise, korduskasutamiseks ettevalmistamise, ringlussevõtu ning sotsiaalmajanduse üksuste tegevuse tulemusena tekkinud jääkvoo kogumise, veo ja töötlemise kulud. Selleks, et § 25³ toimiks praktikas ega jääks üksnes üldiseks kulukandmise põhimõtteks, palume kaaluda järgmisi täiendusi.	Mittearvestatud. Eelnõu § 25³ on juba sätestatud milliseid kulusid peavad tootjad kandma. Sättes on nimetatud juba kogumise, veo, sortimise, korduskasutamiseks ettevalmistamise, ringlussevõtu ning sotsiaalmajanduse üksuste tegevuse tulemusena tekkinud jääkvoo kogumise, veo ja töötlemise kulud. Eraldi üldist hüvitamisnormi koos kordava kululoeteluga ei ole selleks vaja.

		1. Täiendada § 25³ sättega, mille kohaselt tootja või tootjate ühendus hüvitab sotsiaalmajanduse üksusele, korduskasutusettevõtjale või korduskasutamiseks ettevalmistamisega tegelevale ettevõtjale nende poolt kogumisvõrgustiku süsteemi osana tehtud toimingutega seotud põhjendatud ja vajalikud kulud. Hüvitatavad kulud peaksid hõlmama muu hulgas vastuvõtmist, kogumist, vedu, laadimist, ladustamist, esmast hindamist, korduskasutuskõlblikuks hindamist, sortimist, korduskasutamiseks ettevalmistamist, puhastamist, parandamist, andmete kogumist, aruandlust, tarbijate teavitamist ning korduskasutuseks, korduskasutamiseks ettevalmistamiseks või ringlussevõtuks mittesobiva jääkvoo kogumist, vedu ja töötlemist.	
		2. Lisada § § 25³ juurde volitusnorm, mille alusel kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega kulude hüvitamise täpsemad tingimused ja kord. Määruses tuleks sätestada vähemalt hüvitatavate kulude arvestamise alused, kulude tõendamise nõuded, standardkulude kasutamise võimalus, andmete esitamise kord, hüvitise maksmise tähtajad, jääkvoo üleandmise ja käitlemise kord ning vaidluste lahendamise kord.	Mittearvestatud. Laiendatud tootjavastutus on juba teatud probleemtoodete puhul rakendatav süsteem, mille raames määratakse kulud kindlaks asjaomaste osalejate vahel, lähtudes kulutõhususe ja läbipaistvuse põhimõttest. Eelnõu § 25³ lõige 2 järgib sama lähenemist. Hüvitatavate kulude arvestamise alused, kulude tõendamise nõuded, standardkulude kasutamise võimalus, andmete esitamise kord, hüvitise maksmise tähtajad, jääkvoo üleandmise ja käitlemise kord ning vaidluste lahendamise kord tuleb sätestada tootjate ühenduse ja korduskasutusettevõtte omavahelises lepingus. Seejuures ei ole põhjendatud riigi sekkumine ega detailne reguleerimine kahe juriidilise isiku vaheliste lepinguliste suhete korraldamisse. Pooltel peab olema

			võimalik kokku leppida kulude arvestuse, hüvitamise ja tasumise tingimustes vastavalt oma vajadustele ja kokkuleppele. Lepingust tulenevad vaidlused lahendatakse eraõiguslike vaidluste lahendamise üldises korras. Riigi roll piirdub siinkohal üldiste nõuete ja põhimõtete kehtestamisega, mitte aga pooltevahelise lepingu sisu üksikasjaliku reguleerimisega.
		Täiendada § 25⁶ kaitsenormiga, mille kohaselt sotsiaalmajanduse üksuse osalemist kogumisvõrgustikus ega § 25³ alusel kulude hüvitamist ei või seada sõltuvusse nõudest anda korduskasutuskõlblikuks hinnatud tooted, nende müügist või annetuste vahendamisest saadud tulu või muu sotsiaalsete või keskkonnaalaste eesmärkide saavutamiseks kasutatav majanduslik väärtus tootjale või tootjate ühendusele üle.	Mittearvestatud. Eelnõu § 25⁶ lõige 2 sätestab, et kogumisvõrgustikus osalev sotsiaalmajanduse üksus ei pea kogutud, kasutatud ega jäätmeteks muutunud tooteid tootjate ühendusele üle andma. Eelnõu § 25⁵ lõige 5 keelab takistada sotsiaalmajanduse üksuste ja teiste korduskasutusettevõtjate osalemist kogumisvõrgustikus. Nimetatud sätteid koostoimes §-s 25³ sätestatud kulude katmise kohustusega tuleb tõlgendada nii, et toodete üleandmist ei või seada kogumisvõrgustikus osalemise ega seadusega hõlmatud kulude katmise eeltingimuseks. Vastasel juhul kaotaks § 25⁶ lõikes 2 sätestatud õigus oma sisulise tähenduse. Samuti muutub § 25⁶ kohane toodete säilitamise õigus sisutühjaks, kui nende asemel müügitulu üleandmist nõutakse. Ehk sotsiaalmajanduse üksuse osalemine kogumisvõrgustikus ja laiendatud tootjavastutuse süsteemi raames tehtavate tegevustega seotud kulude hüvitamine ei tähenda, et sotsiaalmajanduse üksus peaks oma senise tegevuse tulemusel tekkiva majandusliku väärtuse tootjate ühendusele üle andma. Sellise kohustuse kehtestamine ei ole laiendatud tootjavastutuse süsteemi eesmärk ega tulene osalemise või

			kulude hüvitamise eeltingimusena jäätmete raamdirektiivist. Sotsiaalmajanduse üksus ja tootjate ühendus on süsteemis koostööpartnerid ning nendevahelised õigused ja kohustused, sealhulgas võimaliku tulu või muu majandusliku väärtuse käsitlemine, saavad vajaduse korral olla reguleeritud poolte vahelise kokkuleppega. Eraldi kaitsenormi sätestamine ei ole seetõttu vajalik.
		Samuti tuleks sätestada, et tootja või tootjate ühendus ei või kehtestada tingimusi, mis kahjustavad sotsiaalmajanduse üksuse senist korduskasutus-, annetamis-, sotsiaalabi- või heategevuslikku tegevusmudelit.	Mittearvestatud. Sotsiaalmajanduse üksus osaleb laiendatud tootjavastutuse süsteemis partnerina ning tootjate ühenduse ja sotsiaalmajanduse üksuse vaheline koostöö lähtub vastastikusest rollijaotusest, mitte võimalusest sekkuda sotsiaalmajanduse üksuse senisesse korduskasutus-, annetamis-, sotsiaalabi- või heategevuslikku tegevusmudelisse. Jäätmete raamdirektiivi 2025/1892 põhjenduses 37 on see põhimõte juba selgelt sõnastatud: sotsiaalmajanduse üksuste tegevust tuleb tootja laiendatud vastutuse süsteemide kehtestamisel säilitada ja toetada ning neid tuleb käsitada eraldi kogumise süsteemides partneritena.
Eesti Linnad ja Valdad e Liit		Liigiti kogumise taristu piisavuse hindamine KOV jäätmekavas Eelnõuga täiendatakse JäätS § 42 lõike 3 punkti 6 selliselt, et kohaliku omavalitsuse jäätmekavas peab olema hinnang sellele, kas jäätmete liigiti kogumise taristu on omavalitsuse territooriumil piisav. ➤ Ettepanek: Palume täpsustada, kas riik kavandab KOV-idele ühtse meetodika või suuniste koostamist, mille	Arvestatud. Seletuskiri täiendatud. Kohustust käsitletakse ka kohaliku omavalitsuse jäätmekava juhendis.

		alusel hinnata liigiti kogumise taristu "piisavust". Praegusel kujul jätab eelnõu selle mõiste suuresti KOV jäätmekava tasandil sisustataavaks, mis võib viia omavalitsuste lõikes väga erineva tõlgendus- ja rakenduspraktikani.	
		Toidujäätmete tekke vähendamise meetmed jäätmekavas Eelnõu järgi tuleb KOV jäätmekavasse hiljemalt 31. detsembriks 2030 lisada toidujäätmete tekke vähendamise meetmed. ➤ Ettepanek: Meetmete valik peab jääma kohaliku omavalitsuse otsustada. Võrreldava ja selge rakenduspraktika kujundamiseks palume siiski koostada KOV-idele soovituslik juhend või näidisloetelu meetmetest, mida võiks jäätmekavas käsitleda toidujäätmete tekke vähendamise meetmetena. Samuti palume täpsustada, kas KOV-ilt eeldatakse nende meetmete mõju seiret või piisab meetmete kavandamisest ja elluviimise kirjeldamisest.	Arvestatud. Seletuskiri täiendatud. Samuti selgitatakse kohustuse täitmist ka kohaliku omavalitsuse jäätmekava juhendis.
		Mõiste "muu tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetest tekkinud jäätmed" vajab täpsustamist JäätS§ 255 lõige 7 sätestab, et tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetest tekkinud jäätmed võib koguda koos muu tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetest tekkinud jäätmetega. ➤ Ettepanek: Ilma seletuskirjata ei ole üheselt arusaadav, mida mõeldakse väljendi "muu tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetest tekkinud jäätmed" all. Kas sellega peetakse silmas tootjavastutuse alla kuuluvaid erinevaid fraktsioone, tootjavastutusest välja jäävat tekstiili, või kasutatud tekstiili ja jäätteks muutunud tekstiili kooskogumist? Palume eelnõus	Osaliselt arvestatud. § 25 lõige 3 punktis 11 on sätestatud tekstiil- tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete termin. Muu tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete all peetakse silmas tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted, mis ei kuulu § 25 lõike 3 punktis 11 sätestatud määratluse alla (§ 25⁵ lg 8). Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud, mille kohaselt võib toimuda tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetest tekkinud jäätmete kooskogumine muu tekstiilist tekkinud jäätmetega.

		täpsustada nimetatud mõiste tähendust ning kooskogumise ulatust. Samuti palume täpsustada, kes ja millise meetodika alusel hindab, kas eraldi kogumine annab võrreldes kooskogumisega olulise eelise korduskasutuse või ringlussevõtu seisukohalt.	
		Kasutatud tekstiili, korduskasutuskõlbliku tekstiili ja jäätmeteks muutunud tekstiili eristamine ➤ Ettepanek: Palume täpsustada eelnõus kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiili eristust ning nendega seotud toiminguid. Vajab täpsustamist, millisel hetkel ja milliste tingimuste täitmisel lõpeb jäätmestaatus ning kuidas suhestub korduskasutuskõlblikuks hindamine JäätS § 2¹ jäätmestaatuse lakkamise kriteeriumidega.	Mittearvestatud. Kommentaaris tõstatatud küsimused on eelnõus juba reguleeritud. Jäätmestaatuse lakkamise üldised kriteeriumid on sätestatud JäätS §-s 2¹ ning neid ei ole vajalik eelnõus uuesti esitada.
		KOV-i vastutusalasse jäävad tekstiilijäätmed pärast tootjavastutuse rakendumist Eelnõu järgi ei hõlma KOV-i korraldatav liigiti kogumine edaspidi neid tekstiilijäätmeid, millele kohaldub tootjavastutus, kuid KOV-ile jääb kohustus korraldada nende tekstiilijäätmete kogumine, mis tootjavastutuse alla ei kuulu. ➤ Ettepanek: Palume täpsustada, millised tekstiilijäätmed jäävad pärast tootjavastutuse rakendumist jätkuvalt kohaliku omavalitsuse korraldatava liigiti kogumise kohustuse alla. Kuidas on kavandatud tootjavastutuse alt välja jäävate tekstiilijäätmete kogumise korraldamine praktikas ning kas kohalikel omavalitsustel tuleb nende jäätmete jaoks jätkuvalt tagada eraldi kogumistaristu? Palume selgitada, kas KOV-idele koostatakse praktiline juhend koos näidetega, millised esemed kuuluvad tootjavastutuse alla ja millised mitte.	Mittearvestatud. JäätS § 25 lg 2 p 11 kohaselt lisatakse probleemtoodete nimistusse tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted. JäätS § 25 lg 3 p 11 kohaselt käsitatakse tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetena Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ lisas IVc loetletud tooteid. Nendele tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele, mis ei ole hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ lisas IVc loetletuga, tootjavastutus ei kehti ning nende jäätmete liigiti kogumist ja käitlemist peab korraldama KOV. JäätS § 25⁵ lg 7 võimaldab teatud juhtudel koguda tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetest tekkinud jäätmeid koos muu tekstiiliga. Leiame, et juhul kui selline korraldus on põhjendatud, on kooskogumine mõistlik,

			kuna see muudab kogumissüsteemi tarbija jaoks selgemaks ja mugavamaks ning võimaldab kasutada olemasolevat kogumistaristut kulutõhusamalt nii KOVi kui ka tootjate ühenduse jaoks. Keskkonnaagentuuril on valminud 2026 aasta augustis “Tekstiilijäätmete osakaalude uuring”. Analüüsi eesmärgiks on hinnata 2028-2032 a. tekstiilitoodetest tekkivate tekstiilijäätmete osakaalusid järgmiste kategooriate lõikes: 1) ajaloolised tekstiilijäätmed – tekstiilitooted, mis on lastud turule enne kuupäeva, millest alates tootjavastutus kehtima hakkab (enne 17.04.2028). 2) pärast tootjavastutuse rakendumist tekkivad tekstiilijäätmed – tekstiilitooted, mis on lastud turule pärast kuupäeva, millest alates tootjavastutus hakkab kehtima (pärast 17.04.2028). 3) tekstiilijäätmed, millele tootjavastutus ei kohaldu. Lisas 1 on ära toodud ka põhilised tekstiilitooted, millele tootjavastutus kehtima ei hakka.
		Kogumisvõrgustiku rajamine ja rahastamine (JäätS § 31 lg 1 ja § 25⁵) Rakendusakti kavandi järgi peab tootja rajama tekstiilijäätmete kogumispunkti igasse Eesti jäätmejaama. ➤ Ettepanek: Palume lisada täpsustuse, et JäätS § 31 lõikes 1 sätestatav KOV-i kohustus tagada liigiti kogumiseks vajaliku taristu olemasolu ei laiene tootjavastutusega hõlmatud tekstiilitoodete kogumisvõrgustiku rajamisele ega rahastamisele. Palume täpsustada JäätS § 31 lg 1 ja § 25⁵ vahelist seost,	Mittearvestatud. JäätS § 25⁵ kohaselt peavad tootjavastutusega hõlmatud tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootjad tagama nende toodetest tekkinud jäätmete kogumisvõrgustiku. JäätS § 25 lg 3 p 11 kohaselt käsitatakse tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetena Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ lisas IVc loetletud tooteid. JäätS § 25⁵ kohaselt peab kogumisvõrgustik

		et kogumisvõrgustiku rajamise ja toimimise eest vastutaja oleks õiguslikult üheselt mõistetav. Lisaks palume täpsustada: kes katab jäätmejaama pinna kasutamisega seotud kulud; kes vastutab kogumispunkti teenindamise, koristamise ja valve eest; ning kes katab jäätmejaama operaatori lisatööga seotud kulud? Need küsimused vajavad selgitust, et vältida olukorda, kus tootjavastutuse süsteemi rakendamisega kaasnevad tegelikud kulud jäävad KOV-i kanda. Samuti peame vajalikuks, et tekstiili kogumisvõrgustik ei piirduks vaid jäätmejaamadega, vaid hõlmaks ka tihedamat ja elanikele mugavamat võrgustikku (nt müügikohtade juures).	hõlmama muu hulgas kogumispunktidele tasuta kogumismahutite ja veokonteinerite pakkumist. JäätS § 31 lg 1 sätestab kohaliku omavalitsuse üksuse kohustuse tagada oma territooriumil jäätmete liigiti kogumiseks vajalik taristu. See kohustus ei tähenda, et KOV peab rajama või rahastama tootjavastutusega hõlmatud tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumisvõrgustikku. Tootjavastutusega hõlmatud toodete kogumisvõrgustiku loomise ja selle toimimise eest vastutab JäätS § 25⁵ alusel tootja. Kui JäätS § 31 lg 1 tähenduses „taristu” all peetakse silmas muud kui kogumisvahendeid, leiame, et tootjavastutusega hõlmatud kasutatud ja jäätmeiks muutunud tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted on põhjendatud koguda üleriigiliselt olemasoleva jäätmejaamade võrgustiku kaudu. Jäätmejaamade võrgustik on Eestis juba välja kujunenud ning täieneb pidevalt ja selline kogumisviis võimaldab teenindada nii tihe- kui ka hajaasustusega piirkondi. Samuti toimub tekstiilijäätmete kogumine praegu valdavalt jäätmejaamade kaudu. Seda kinnitas ka Keskkonnaagentuuri 2026. aasta mais valminud uuring. Tootjavastutusega hõlmatud jäätmeid kogutakse ka praegu valdavalt olemasoleva jäätmejaamade võrgustiku kaudu, näiteks elektroonikaromusid, rehve, pakendeid ning patareisid ja akusid. Üldjuhul ei ole KOVid nende jäätmete kogumise eest tootjate ühendustelt
--	--	--	---

			jäätmejaamades täiendavat tasu küsinud. Samas võib jäätmejaamas tootjavastutusega hõlmatud tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumise korraldamisega kaasneda KOVile põhjendatud täiendavaid kulusid. Selliste kulude kandmine ja hüvitamise tingimused tuleb lahendada tootjate ühenduse ja asjaomase KOVi koostöös. Muud tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted, mis ei ole tootjavastutusega hõlmatud, ei kuulu tootjavastutuse süsteemi ning nende liigiti kogumise ja käitlemise korraldamise eest vastutab KOV. JäätS § 25⁵ lg 7 võimaldab teatud juhtudel koguda tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetest tekkinud jäätmeid koos muu tekstiiliga. Leiame, et juhul kui selline korraldus on põhjendatud, on kooskogumine mõistlik, kuna see muudab kogumissüsteemi tarbija jaoks selgemaks ja mugavamaks ning võimaldab kasutada olemasolevat kogumistaristut kulutõhusamalt nii KOVi kui ka tootjate ühenduse jaoks. Rakendusakti kavandiga nähakse ette tootjavastutusega hõlmatud toodete kogumispunktide rajamine hetkel vaid jäätmejaamadesse, mis tagab üleriigilise ja piirkondlikult ühtlaselt kättesaadava kogumisvõrgustiku.
		Saastunud või ringlussevõtuks sobimatu tekstiili kuluvastutus Rakendusakti kavandi järgi peab tootja tagama saastunud (nt hallitanud, märgunud) tekstiili	Mittearvestatud.

		eraldi kogumise, et see ei kahjustaks muid tooteid. ➤ Ettepanek: Palume täpsustada, kes kannab kulud, kui jäätmejaamas või avalikus kogumispunktis kogutud tekstiil sisaldab suures ulatuses märgunud, määratud või muul viisil sobimatut materjali. Kas ka sellise fraktsiooni kogumine, vedu ja käitlemine kuulub tootjavastutuse kulude hulka või võib see jääda KOV-i või jäätmejaama operaatori kanda?	JäätS § 25³ sätestab kulud, mida tootjad peavad kandma. Kui tootjate kogumissüsteemi tuuakse tootjavastutusega hõlmatud tekstiili-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mis on märjad, määratud vms, tuleb tootjatel kanda ka nende toodete käitlemisega seotud kulud. KOV peab kandma kulud, mis on seotud selliste tekstiili-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetega, millele tootjavastutus ei kohaldu, sealhulgas juhul, kui need tooted on märjad, määratud vms.
Kaubandus- Tööstus koda		Tegevuskohapõhine toidujäätmete ja annetatud toidu koguste arvestamine Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 3 kohaselt on teatud toidukäitlejad kohustatud pidama tegevuskoha põhjal arvestust kalendriaasta jooksul oma tegevuses tekkinud toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis. Direktiiv (EL) 2025/1892 ei nõua, et arvestust peab pidama iga tegevuskoha kohta eraldi. Eelnõus kavandatud tegevuskohapõhine arvestuskohustus läheb seega direktiivi miinimumnõudest kaugemale ja tekitab mitme tegevuskohaga toidukäitlejatele ebaproportsionaalse halduskoormuse. Kaupluste või toitlustusüksuste arvu kasvades tähendab tegevuskohapõhine arvestus arvestuse pidamist igas tegevuskohas eraldi, mis suurendab oluliselt personali töökoormust ja nõuab IT-süsteemide kohandamist. Juriidilise isiku tasandil koondatud arvestus annab tegevuskohapõhisest arvestusest küll väiksema	Osaliselt arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Tegevuskohapõhine arvestuse pidamine on siiski asjakohane, kuna muul viisil ei olegi võimalik ettevõtjal saada tervikuna ülevaadet, kui palju tema tegevuses toidujäätmeid tekib. Kui näiteks ettevõtjal on mitu toidukauplust, ei anna vaid ühes tegevuskohas ehk ühes kaupluses arvestuse pidamine ülevaadet ettevõtja tegevuses tekkivatest toidujäätmetest.

		detailsusastmega ülevaate, kuid leiame, et see oleks proportsionaalsem lahendus ettevõtjate jaoks. Lisaks ei ole seletuskirjas piisavalt selgelt täpsustatud, mida mõeldakse „toidukäitlemise etappide“ all. Toidukäitlemise etappide mõiste sisu on osaliselt seletuskirjas (lk 9) selgitatud toitlustusettevõtte näitel, mis eristab kolme etappi: toidu valmistamine köögis, toidu serveerimine ja klientide taldrikutele alles jäänud toit. Analooget selgitust muude toidukäitlejate kohta seletuskiri ei sisalda, mistõttu jääb nende ettevõtjate puhul ebaselgeks, milliseid tegevusi, näiteks kauba ladustamine, riknenud kauba mahakanne, tootmisprotsessi vahesaadused, käsitatakse eraldi toidukäitlemise etapina, mille kohta arvestust tuleb pidada. Ettevõtjatel on oluline, et kohustused oleksid sõnastatud piisavalt täpselt, vältimaks segadust selle üle, milliste tegevuste puhul tuleb arvestust pidada, ja hilisemaid tõlgenduserinevusi järelevalve käigus. Samuti selgitab seletuskiri (lk 9), et mõõtmise ja arvestuse pidamise viisi ja metoodika valib ettevõtte ise ning tegemist võib olla otsese mõõtmisega, aga ka muude hinnanguliste meetoditega. Seevastu eelnõus ei ole sätestatud, et ettevõtjatel selline valikuvabadus eksisteeriks. Ettevõtjate jaoks on oluline, et neil on paindlikkus otsustada arvestuse pidamise metoodika üle ning et see oleks tagatud ka seaduse tasandil, mitte üksnes seletuskirjas. Kaubanduskoja hinnangul vajab täpsustamist ka § 22⁷ lõike 3 punktides 2-4 kasutatud käibekünnise, milleks on „eelmise kalendriaasta käive“, arvutamine olukorras, kus ettevõtjate majandusaasta ei lange kokku kalendriaastaga. Kuna kohustuse rakendumine sõltub	
--	--	--	--

	otseselt sellest, kas ettevõtjate käive ületab kehtestatud künnist, tähendab ebaselgus selle arvutamisel künnise piiril olevale ettevõtjatele ebakindlust selles, kas kohustus talle rakendub. Samuti võib järelevalveasutustel olla sellistes olukordades keerulisem järelevalvet teha. <u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u> • Palume eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõikes 3 sätestada, et toidukäitleja peab toidujäätmete arvestust pidama juriidilise isiku, mitte iga tegevuskoha kohta eraldi. • Lisaks palume seletuskirjas täpsustada, millistes konkreetsetes toidukäitlemise etappides on erinevatel toidukäitlejatel kohustus pidada arvestust toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle. • Palume eelnõus sätestada, et toidukäitleja saab ise valida mõõtmise ja arvestuse pidamise viisi ja metoodika ning, et arvestust võib pidada ka hinnanguliste meetoditega. • Palume seletuskirjas selgitada, kuidas arvutatakse lõike 3 punktides 2-4 nimetatud käibekünnis ettevõtjate puhul, kelle majandusaasta ei lange kokku kalendriaastaga.	
	Toidujäätmete ja kõrvalsaaduste liigitamise juhend Toidujäätmed on jäätmeseaduse § 5² kohaselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002 artiklis 2 määratletud toit, mis on muutunud jäätmeteks. Oleme saanud ettevõtjatel tagasisidet, et toidujäätmete piiritlemine on praktikas keeruline. Toidu tootmisel tekib vahe- ja kõrvalsaadusi ning tehnoloogilist kadu, mille liigitamine toidujäätmeteks, biojäätmeteks, kõrvalsaaduseks või söödaks suunatavaks materjaliks	Võtame ettepanekut eelnõuga seotud juhendmaterjalide ettevalmistamisel võimalikult suures ulatuses arvesse.

		nõuab eksperditeadmisi. Eelnõu ega seletuskiri ei sisalda juhendeid toidujäätmete, kõrvalsaaduste, söödaks suunatava materjali ja tehnoloogilise kao eristamiseks. Ilma ühtse riikliku juhendita võib kujuneda liigitamise praktika ettevõtjate vahel erinevaks. Kuna arvestuskohustus rakendub eelnõu § 1 punktiga 34 lisatava jäätmeseaduse § 136³¹ kohaselt 2028. aasta 1. jaanuarist, leiame, et juhend liigitamise eristamiseks peaks koostöös ettevõtjatega valmima vähemalt kuus kuud enne rakendumise tähtaega, et ettevõtjatel oleks aega oma arvestussüsteeme kohandada. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume koostöös erasektoriga koostada ja avaldada riiklik metoodika- ja liigitusjuhend, sealhulgas toidujäätmete, kõrvalsaaduste, söödaks suunatava materjali ja tehnoloogilise kao eristamiseks, hiljemalt kuus kuud enne arvestuskohustuse rakendamist 2028. aasta 1. jaanuaril.	
		Toidukäitleja mõiste erandi ulatus alkoholiettevõtjate puhul Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 4 kohaselt ei loeta toidukäitlejaks ettevõtjat, kelle tegevusala on üksnes alkoholiseaduse § 2 lõike 1 tähenduses alkoholi tootmine, alkoholi jae- või hulgimüük või jookide serveerimine. Praktikas ei piirdu suur osa alkoholi jae- ja hulgimüüjatest ning jookide serveerijatest üksnes alkoholiga, vaid pakuvad ka toitu ja alkoholivabasid jooke. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas selline ettevõtja loetakse erandi kohaldamisel toidukäitlejaks ja peab pidama arvestust toidujäätmete üle, või vabastab	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Erandi alla kuuluvad ettevõtjad, kelle põhitegevusala on soetud alkoholiga, olenemata teistest tegevusaladest.

		erand ta sellest kohustusest ka toidu ja alkoholivabade jookide osas. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume vähemalt seletuskirjas täpsustada, kas ja millistel tingimustel kohaldub eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõikes 4 sätestatud erand ettevõtjale, kelle tegevus ei piirdu üksnes alkoholiga, vaid kes pakub lisaks toitu või alkoholivabasid jooke, kuid põhiline on ikkagi alkoholi tootmine, müük või serveerimine.	
		Järelevalveasutusele esitatavad andmed Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 5 kohaselt peab toidukäitleja kohustusliku tegevuskohapõhisel arvestuse pidamisel saadud andmeid säilitama vähemalt kolm aastat alates toidukäitlemise toimumise aasta lõpust ning peab tegema neis arvepidamistes sisalduva asjaomase teabe kättesaadavaks järelevalveasutusele tema taotluse korral. Säte ei sisalda viidet, et järelevalveasutusele esitatavaid andmeid käsitletakse ärisaladusena. Küll aga lisatakse eelnõu § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25³ lõikega 8 analoogne kohustus tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusele, kes peab tagama oma valduses olevate andmete konfidentsiaalsuse ärisaladusena käsitatava teabe või sellise teabe korral, mis on otseselt seostatav tootja või tema volitatud esindajaga kogu andmetöötluse, säilitamise ja aruandluse protsessi jooksul. Tekib küsimus, miks ei ole ärisaladuse kaitse kohustust lisatud järelevalveasutusele, kellele tehakse kättesaadavaks toidukäitleja arvestuse pidamisel saadud andmed.	Mittearvestatud. Järelevalveasutusele esitatud ärisaladuse kaitsmise kohustus tuleneb juba kehtivast õigusest. Järelevalveasutus on avaliku teabe seaduse mõttes teabevaldaja. Kui ettevõtja annab talle järelevalve käigus andmeid, kohaldub nende andmete suhtes AvTS-i juurdepääsupiirangute süsteem. AvTS § 35 lõike 1 punkti 17 kohaselt on teabevaldaja kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks teabe, mille avalikustamine võib kahjustada ärisaladust. Seetõttu ei ole vaja sama kohustust jäätmeseaduses eraldi korrata. Ettepanekus viidatud JäätS § 25³ lõikes 7 sätestatud tootjate ühenduse konfidentsiaalsuskohustus on eraldi sätestatud seetõttu, et tootjate ühenduse suhtes ei kohaldu eespool kirjeldatud AvTS-i regulatsioon. Ärisaladuse kaitsele kohaldub küll EKTÄKS, kuid EKTÄKS § 5 lõike 3 punktid 2 ja 3 ei kehtesta iseseisvalt üldist kohustust hoida isiku valdusse seaduslikult saadud ärisaladust konfidentsiaalsena. Nimetatud sätted reguleerivad olukorda, kus isik rikub talle juba pandud kohustust

		Ärisaladuse kaitse vajadus on seda olulisem, kui arvestuse pidamine saab olema eelnõu kohaselt tegevuskohapõhine. See tähendab, et järelevalveasutusele kättesaadavaks tehtavad andmed sisaldavad detailset, poepõhist teavet ettevõtja tegevuse kohta, mille avalikuks saamine võib kahjustada ettevõtja konkurentsipositsiooni oluliselt rohkem kui juriidilise isiku tasandil koondatud arvestus. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume täiendada eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jätmeseaduse § 22⁷ lõiget 5 selliselt, et järelevalveasutusele esitatud toidukäitleja arvestuse pidamisel saadud andmeid käsitletakse ärisaladusena.	ärisaladust mitte avaldada või selle kasutamist piirata. Seega peab sellisel juhul mitteavaldamise või kasutamise piiramise kohustus tulenema muust õiguslikust alusest. Jäätmete raamdirektiivi artikli 22c lõige 17 nõuabki liikmesriigilt, et tootjavastutusorganisatsioonile kehtestataks konkreetne kohustus tagada tema valduses olevate andmete konfidentsiaalsus. Kohustus hõlmab nii ärisaladusena käsitatavat teavet kui ka üksiktootja või tema volitatud esindajaga otseselt seostatavat teavet. JäätS § 25³ lõikega 7 kehtestatakse tootjate ühendusele see direktiivist tulenev konfidentsiaalsuskohustus. Selle eesmärk ja adressaadid erinevad toidujäätmete ja annetatud toidu üle arvestuse pidamise kohustusest. Seetõttu ei ole need sätted omavahel võrreldavad.
		Annetatud toidu koguste osakaalu avalikustamine veebilehel Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jätmeseaduse § 22⁷ lõike 6 kohaselt peavad jaemüügiga tegelev ettevõtte, kelle põhitegevusala on toidukaupade jaemüük ning kellel on vähemalt üks füüsiline toidukauplus müügiplinnaga vähemalt 400 m², ja toidutööstusettevõtte, kelle põhitegevusala on toiduainete tootmine ning eelmise kalendriaasta käive ületas 2 miljonit eurot, tagama oma veebilehel hiljemalt 31. jaanuariks andmete avalikustamise eelneval kalendriaastal annetatud toidu koguste osakaalu kohta maha kantud toidu massist, välja arvatud alkoholist. Annetatud toidu osakaalu avalikustamise kohustust direktiiv (EL) 2025/1892 ei sea. Kaubanduskoda peab oluliseks, et direktiiv võetaks üle miinimummahus ehk	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Maha kantud toit on eelnõus määratletud, samuti täpsustatud avalikustamise kohustuse täitmine. Avalikustamise kohustus piiratud jaekaubandusele.

		jäätmeseadus ei sisaldaks võrreldes direktiiviga karmimaid või täiendavaid kohustusi. Kui ettevõtjal on annetatud toidu osakaal madal ja ta soovib seda esile tuua, saab ta seda teha vabatahtlikult. Samuti on tarbijal võimalik huvi korral ettevõtjalt näitaja kohta otse küsida. Meie hinnangul ei peaks annetatud toidu osakaalu näitaja avalikustamine olema seadusega reguleeritud kohustus. Kohustuse põhjendatust vähendab ka see, et kui Eesti ettevõtja või tema emaettevõtja koostab kestlikkusaruande kas kohustuslikus korras või vabatahtlikult, jõuab annetatud toidu ja toidujäätmete info juba niigi kestlikkusaruandesse. Seetõttu leiame, et sama info esitamine ettevõtja enda veebilehel ei ole põhjendatud, kui see avalikustatakse juba ettevõtja või tema emaettevõtja kestlikkusaruandes. Samuti jääb ebaselgeks, mida konkreetselt mõeldakse maha kantud toidu all – kas tegemist on kitsama, laiema või samatähendusliku mõistega kui kehtiva jäätmeseaduses § 5² sätestatud toidujäätmete mõiste. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas mõiste hõlmab kogu toidukaupade mahakannet või ainult toidujäätmeteks liigituvat kogust, mistõttu võib juhtuda, et ettevõtjad ja järelevalve arvutavad lõikes 6 nõutavat osakaalu erinevatel alusel. Juhime tähelepanu ka sellele, et praktikas kajastavad ettevõtjad oma annetatud toidu ja maha kantud toidu arvestusi raamatupidamislikul alusel ehk rahalises väärtuses. Kuna lõikes 6 nõutava osakaalu arvutamiseks on vajalik massipõhine lähenemine, toob see ettevõtjatele kaasa täiendava koormuse luua eraldiseisev massipõhine arvestussüsteem, sest tavapäraselt on see info ettevõtte IT-süsteemis rahalises väärtuses.	
--	--	---	--

		<u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u> • Palume eelnõust välja jätta § 1 punktiga 4 lisatav jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 6, kuivõrd see läheb direktiivis (EL) 2025/1892 sätestatust kaugemale. Sellega seoses palume eelnõust välja jätta eelnõu § 1 punktiga 34 lisatava jäätmeseaduse § 136³¹ lõike 2, millega sätestatakse selle kohustuse rakendamise tähtaeg. • Kui lõige 6 eelnõus säilib, palume eelnõus või seletuskirjas selgelt määratleda mõiste „maha kantud toit“. Samuti palume lugeda annetatud toidu koguste osakaalu veebilehel avalikustamise kohustuse täidetuks, kui andmed avalikustatakse ettevõtja või tema emaettevõtja kestlikkusaruandes.	
		Toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava valdkonnad Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 7 kohaselt on teatud toidukäitlejad kohustatud pidama ja rakendama toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava. Lõike 8 kohaselt peab tegevuskava sisaldama vähemalt ülevaadet toidujäätmete tekkekogustest ning peamistest tekkekohtadest ja -põhjustest, eesmärgi ja põhimõtteid toidujäätmete tekke vähendamiseks ja vältimiseks, kavandatavaid tegevusi nende eesmärkide ja põhimõtete saavutamiseks, tegevuste rakendamise eest vastutavat isikut või isikuid ning tegevuskava ajakohastamise korda. Säte jätab mulje, et loetletud viis punkti on tegevuskavas kohustuslikud miinimumelemendid, mis peavad sisalduma igal juhtumil. Samas seletuskiri (lk 11-12) selgitab, et täpsed valdkonnad ja teemad valib iga	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud.

		ettevõtja ise ning kui mõni teema pole asjakohane, ei pea seda kajastama. Seega on eelnõuga sätestatud kindel loetelu, mida tegevuskava peab vähemalt sisaldama, kuid seletuskiri jätab ettevõtjatele kaalutlusõiguse otsustada, mis on asjakohane. Ettevõtjatele ei ole seetõttu selge, kas tegevuskavas on kõik viis punkti tegelikult kohustuslikud, või võib mõne välja jätta, ja kui saab, siis mille alusel seda otsustada. Õigusselguse tagamiseks peavad eelnõu ja seletuskiri olema omavahel kooskõlas ja nägema ette samade teemade kajastamise tegevuskavas, et vältida hilisemaid tõlgenduserinevusi ja vaidlusi järelevalve käigus. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume viia eelnõu ja seletuskirja kooskõlasse, määratledes selgelt, millised loetletud valdkonnad on ettevõtjatele toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamisel kohustuslikud ja millistel tingimustel võib mõne valdkonna tegevuskavast välja jätta.	
		Nõutud kvalifikatsiooniga isik tootjate ühenduses Eelnõu § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25⁴ lõike 3 kohaselt peab pädevuse tõendamiseks olema tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusel vähemalt üks pädev isik, kellel on keskkonna-, jäätmekäitus- või materjalitehnoloogia, tootearenduse või muu tekstiilijäätmete käitlemisega seotud erialane teise astme kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon ja vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas. Säte seob hariduse ja töökogemuse nõuded sidesõnaga "ja", mis tähendab, et need on kumulatiivsed.	Arvestatud. 25⁴ lg 3 muudetud: (3) Pädevuse tõendamiseks peab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusel olema vähemalt üks pädev isik, kellel on: 1) keskkonna-, jäätmekäitus- või materjalitehnoloogia, tootearenduse või muu tekstiilijäätmete käitlemisega seotud erialane teise astme kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon või 2) vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas.

		Seletuskiri (lk 18) kirjeldab samu nõudeid seevastu alternatiivselt ehk isikul peab olema kas vastav erialane haridus või vähemalt kolmeaastane praktiline töökogemust. Seega on eelnõu ja seletuskirja vahel ebakõla, mis jätab tootjate ühendustele ebaselgeks, kumba nõuet pädeva isiku valikul reaalselt täita tuleb. Kaubanduskoja hinnangul on pädeva isiku kvalifikatsioonikriteeriumide sisuline hindamine mõistlik jätta tootjavastutusorganisatsiooni enda otsustada. Kui ministeerium peab pädevusnõude sätestamist seaduse tasandil siiski vajalikuks, tuleb eelnõu ja seletuskirja vaheline ebakõla eemaldada. Valdkonnas tegutseb inimesi, kellel on aastakümnete pikkune praktiline töökogemus, kuid kellel võib puududa nõutav erialane teise astme kõrgharidus. Seega oleks kumulatiivne nõue selliste isikute puhul pädeva isiku valimisel põhjendamatult piirav, mistõttu on alternatiivne nõue meie hinnangul mõistlikum lahendus. <u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u> • Palume eelnõust välja jätta § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25⁴ lõige 3. • Kui ministeerium soovib siiski pädevused määratleda, palume sätestada hariduse ja töökogemuse nõuded alternatiivsena, mille kohaselt on pädeva isiku kvalifikatsiooniks piisav kas vastav erialane haridus või vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas.	
		Tekstiilitoodete kasutusaja arvesse võtmine Eelnõu § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25⁴ lõike 6 kohaselt peab tekstiil-, tekstiiliga seotud või	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja muudetud.

		jalatsitoodete tootjate ühendus tootjale teenustasu arvutamisel arvesse võtma ka tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoote kasutusaega. Direktiiv (EL) 2025/1892 annab liikmesriikidele õiguse nõuda, et tootjavastutusorganisatsioonid kohandaksid tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul rahalisi tasusid lähtuvalt tootjate tavadest, võttes arvesse sellistest tavadest tulenevat toote kasutusiga, kuid ei sea seda kohustusena. Kuivõrd Kaubanduskoda leiab, et direktiiv tuleks üle võtta miinimummahus, ei toeta me kohustuse lisamist eelnõusse. Nõustume, et näiteks kiirmoodi tuleks kõrgemalt maksustada, kuid praegu puudub toote kasutusea usaldusväärseks mõõtmiseks laialdaselt tunnustatud liiduülene meetodika. Peame otstarbekamaks selle nõude juurde tagasi tulla pärast toimiva süsteemi käivitumist ja tekstiilitoodete tootepasside kasutuselevõtmist. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume eelnõust välja jätta § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25⁴ lõike 6, kuivõrd direktiiv ei kohusta seda liikmesriigil siseriiklikusse õigusesse üle võtta.	
		Sortimisuuringu rahastamiskohustuse katmine Eelnõu § 1 punktiga 23 lisatava jäätmeseaduse § 59³ lõike 1 kohaselt kaetakse sortimisuuringu kulud riigieelarvest või muudest vahenditest, sealhulgas osaliselt probleemtoote tootja või tootjate ühenduse poolt, kellel on sortimisuuringu rahastamise kohustus. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, mille alusel otsustatakse, kas rahastamiskohustus lasub	Arvestatud osaliselt. Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud. Paragrahvi 59³ lõiget 1 on täpsustatud, sätestades, et sortimisuuringu kulude katmises osaleb probleemtoote tootja või tootjate ühendus, kellel on asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist tulenev

	probleemtoote tootjal või tootjate ühendusel. See tekitab ebaselgust, kuna tootja ja tootjate ühendus on erinevad juriidilised isikud ning peab olema ette teada, kas maksekohustus on ettevõtjal ehk tootjate ühenduse kliendil või tootjate ühendusel. Täpsustamist vajab ka „osaliselt“ rahastamise sisu. Eelnõu ega seletuskiri ei täpsusta, milline osa sortimisuuringu kuludest kaetakse riigieelarvest ja millise osa kannab tootja või tootjate ühendus. Ettevõtjatel on oluline seda proportsiooni teada, kuna sellest sõltub otseselt nende rahaline kohustus. Lisaks peab olema läbipaistev ja kontrollitav, mis konkreetsed kulud tootjate kanda pannakse. Tootjate kanda võib panna üksnes asjaomase probleemtoote kohta tehtava uuringu põhjendatud ja otseselt seostatava kulu, mitte sortimisuuringu kulusid tervikuna. Leiame, et enne uuringu tellimist või tasu määramist peavad ettevõtjatele olema teada uuringu eesmärk, ulatus, meetodika, eelarve ja kulude jaotamise põhimõtted, et tasu kujunemine oleks nende jaoks jälgitav ja kontrollitav. Seletuskiri (lk 32) selgitab, et § 59³ lõikes 1 sätestatud rahastamiskohustus ei teki iseseisvalt sellest sättest, vaid tuleneb tootekategooria erisättest, ning tekstiili puhul on selleks eelnõu § 1 punktiga 14 lisatav jäätmeseaduse § 25³ lõike 1 punkt 5, mis viitab otse § 59³ lõike 3 hinnavalemile. Seletuskirjas on selle kohustuse puhul ekslikult viidatud § 25³ lõike 1 punktile 3, mis käsitleb jäätmete sortimist, korduskasutamiseks ettevalmistamist ja ringlussevõttu käitlustoiminguna, mitte riiklikku sortimisuuringut. Seega vajab seletuskiri parandamist. Seletuskiri (lk 45) toob teise näitena patarei- ja akutootjad, kellele Euroopa Parlamendi ja nõukogu	sortimisuuringu rahastamise kohustus. Seega kohaldatakse §-s 59³ sätestatud tasu arvutamise ja tasumise regulatsiooni üksnes nende probleemtoodete tootjate või tootjate ühenduste suhtes, kellel selline rahastamiskohustus asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatava õigusnormi alusel on. Sortimisuuringu rahastamise kohustuse õiguslik alus ei pea seejuures kõikide probleemtoodete puhul sisalduma jäätmeseaduses. Tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul tuleneb rahastamiskohustus jäätmeseaduse § 25³ lõike 1 punktist 5, patareide ja akude puhul aga vahetult kohaldatavast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2023/1542. Seega võib sisult sama sortimisuuringu rahastamise kohustus tuleneda ühe probleemtoote puhul jäätmeseadusest ja teise probleemtoote puhul vahetult kohaldatavast Euroopa Liidu määrusest. Paragrahv 59³ ei loo neid rahastamiskohustusi, vaid sätestab nende olemasolu korral tasu arvutamise ja tasumise korra. Paragrahvi 59³ lõikes 2 on täpsustatud, kas sortimisuuringu tasu maksjaks on probleemtoote tootja või tootjate ühendus. Kui tootja on seaduse kohaselt kohustatud täitma laiendatud tootjavastutuse kohustusi tootjate ühenduse kaudu, on sortimisuuringu tasu maksja tootjate ühendus. Sellisel juhul ei määrata sortimisuuringu tasu eraldi igale tootjate ühenduse kaudu kohustusi täitvale tootjale. See vähendab nii tootjate kui ka riigi halduskoormust, kuna tasu määramiseks ei ole vaja läbi viia eraldi menetlust ega anda eraldi korraldust igale
--	--	---

	määrusest (EL) 2023/1542 tulenevalt kohaldub analoogne kohustus hinnata kanda nende probleemtooterühmadega seotud sortimisuuringu kulud. Seletuskirjast ei selgu, kas rahastamiskohustus on ette nähtud üksnes nendele kahele probleemtoote kategooriale, kellele on olemas eraldi õiguslik alus, või kohaldub see ka teistele probleemtoote kategooriatele. Kuna § 59³ ei loo konkreetsetele probleemtoodete tootjatele kohustust, tekib küsimus, kas teistel probleemtoodete tootjatel puudub sortimisuuringu rahastamiskohustus üldse, või on selle kohta eraldi alus mujal, mida seletuskiri ei ole selgitanud. Seega praegu ei selgu seletuskirjast piisavalt selgelt, millistel probleemtoodete tootjatel hakkab olema sortimisuuringu hüvitamise kohustus. <u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u> • Palume seletuskirjas selgitada, mille alusel määratakse, kas sortimisuuringu rahastamiskohustus lasub probleemtoote tootjal või tootjate ühendusel. • Samuti palume vähemalt seletuskirjas täpsustada, millises proportsioonis jaotub sortimisuuringu kulu riigieelarve ja tootja või tootjate ühenduse vahel, ning tagada rahastamise läbipaistvus. • Palume parandada seletuskirjas ekslik viide eelnõu § 1 punktiga 23 lisatavale § 25³ lõike 1 punktile 3, mis peaks olema viide punktile 5. • Palume seletuskirjas esitada ammendav loetelu probleemtoote kategooriatest, kellele eelnõu § 1 punktiga 23 lisatava jäätmeseaduse § 59³ kohane sortimisuuringu rahastamiskohustus kohaldub, koos viitega igaühe õigusliku aluse erisätele.	tootjale. Tootja on tasu maksjaks juhul, kui talle tuleneb asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist sortimisuuringu rahastamise kohustus, kuid tal ei ole kohustust täita laiendatud tootjavastutuse kohustusi tootjate ühenduse kaudu. Paragrahvi 59³ lõiget 1 on täiendatud, sätestades, et probleemtoote tootja või tootjate ühendus kannab üksnes selle osa sortimisuuringu kuludest, mis on seotud asjaomase probleemtoote jäätmete osakaalu kindlaksmääramisega segaolmejäätmetes. Sellega on täpsustatud tootja või tootjate ühenduse kanda jäävate kulude ulatust. Seega ei kanta tootjale või tootjate ühendusele üle kogu riikliku sortimisuuringu maksumust ega teiste probleemtoodete või muude jäätmeliikide uurimisega seotud kulusid. Asjaolu, et eri probleemtoodete puhul võib sortimisuuringu rahastamise kohustus tuleneda erinevatest õigusaktidest, ei takista §-s 59³ sätestatud ühtse tasu arvutamise ja tasumise korra kohaldamist. Regulatsioon hõlmab üksnes neid probleemtoote tootjaid või tootjate ühendusi, kellel on asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist tulenev kohustus katta sellise sortimisuuringu kulusid, millega tehakse kindlaks asjaomase probleemtoote jäätmete osakaal segaolmejäätmetes, ning üksnes selle osakaalu kindlaksmääramisega seotud kulude ulatuses. Seetõttu ei ole tasu arvutamise seisukohalt määrav, kas rahastamiskohustus tuleneb vahetult kohaldatavast Euroopa Liidu määrusest või riigisisest õigusnormist.
--	--	---

			Paragrahvis 59³ sätestatud kord lähtub mõlemal juhul samast põhimõttest: asjaomase probleemtoote tootjate või tootjate ühenduste vahel jaotatakse üksnes selle probleemtoote jätmete osakaalu kindlaksmääramisega seotud uuringukulud. Riigieelarve ja tootjate vahel ei ole võimalik seaduses ette määrata üht kindlat protsentuaalset jaotust. Tootjate kanda jääv osa ei kujune kindla protsendina kogu sortimisuuringu maksumusest, vaid sõltub sellest, millised uuringukulud on konkreetselt seotud asjaomase probleemtoote jätmete osakaalu kindlaksmääramisega ning millises ulatuses tuleneb nende kulude kandmise kohustus asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavast õigusnormist. Ülejäänud sortimisuuringu kulud kaetakse riigieelarvest või muudest vahenditest. Paragrahvi 59³ lõiget 3 on täpsustatud selliselt, et see kohaldub lõikes 2 nimetatud probleemtoote tootja või tootjate ühenduse makstava sortimisuuringu tasu arvutamisele. Samuti on täpsustatud lõikes 3 sätestatud hinnavalemit. Valemis tähistab K asjaomase probleemtoote jätmete osakaalu kindlaksmääramisega seotud sortimisuuringu kogumaksumust, mitte kogu riikliku sortimisuuringu maksumust. Kui sortimisuuring hõlmab mitut probleemtoodet või muid jäätmeliike, piiritletakse seega asjaomase probleemtoote tootjate või tootjate ühenduste kanda jääv kulu juba K kaudu. See kulu jaotatakse tasu maksjate vahel proportsionaalselt nende turuosaga, mida väljendab valemis T ja ΣT suhe.
--	--	--	---

			Tasu kujunemise läbipaistvust toetab ka § 59² lõige 5, milles on sätestatud sortimisuuringu hankedokumentides kindlaksmääratavad miinimumnõuded, sealhulgas uuringu piirkond, hõlmataavad jäätmeliigid, proovivõtu sagedus ja periood, kasutatav meetodika ning tulemuste ja kvaliteedikontrolli nõuded. Koos §-s 59³ sätestatud kulude piiritlemise ja hinnavalemiga võimaldab see kontrollida, millised uuringukulud võetakse tasu arvutamisel arvesse ja kuidas tasu kujuneb. Seletuskirjas parandatakse märkuses osutatud ekslik viide § 25³ lõike 1 punktile 3 ning asendatakse see viitega § 25³ lõike 1 punktile 5. Seletuskirja täpsustatakse ka selles osas, milliste probleemtoodete puhul sortimisuuringu rahastamise kohustus praegu kohaldub ja millisest õigusnormist see tuleneb. Eelnõu jõustumise ajal puudutab see tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootjaid ning patarei- ja akutootjaid. Teiste probleemtoodete tootjatele § 59³ iseenesest sortimisuuringu rahastamise kohustust ei tekita. Kui edaspidi nähakse asjaomase probleemtoote suhtes kohaldatavas õigusnormis ette samasisuline sortimisuuringu rahastamise kohustus, kohaldatakse selle täitmisel §-s 59³ sätestatud tasu arvutamise ja tasumise korda.
		Vastutus toidujäätmete tekke vältimise nõuete rikkumise eest Eelnõu § 1 punktiga 23 muudetakse jäätmeseaduse § 120, millega muutub karistatavaks ka toidujäätmete tekke	Mittearvestatud. Mitmed Eesti Kaubandus-Tööstuskoja arvamuses toodud mured seoses ebaselgustega on lahendatud (vt eelnevad punktid) ning kohustused ja nende sisu on täpsustatud.

	vältimise nõuete ehk §-de 22⁷ ja 22⁸ rikkumine. Rikkumise eest võib füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 200 trahviühikut ning juriidilist isikut rahatrahviga kuni 100 000 eurot. Seletuskiri (lk 36) selgitab, et tegemist ei ole sisulise muudatusega, kuna jäätmete tekke vältimise nõuete rikkumine sisaldus vastutussättes ka varem ning karistusmäärad ei muutu. Samas kohalduvad karistused eelnõu kohaselt oluliselt detailsematele kohustustele kui varasem üldkohustus, sealhulgas tegevuskohapõhisele arvestuse pidamisele, tegevuskava koostamisele ja rakendamisele ning andmete avalikustamisele. Nagu käesolevas arvamuses eespool (punktid 1 ja 6) toodud, on osa neist kohustustest eelnõus ebaselgelt sõnastatud. Näiteks ei ole selge, milliseid tegevusi käsitatakse toidukäitlemise eraldi etapina, ega see, millised tegevuskava viiest loetletud elemendist on ettevõtjale tegelikult kohustuslikud. Arvestades, et rikkumise eest võib juriidilisele isikule määrata kuni 100 000 euro suuruse rahatrahvi, on oluline, et selliste ebaselgete kohustuste sisu oleks üheselt mõistetav enne, kui nende rikkumine saab kaasa tuua karistuse. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume enne muudetava jäätmeseaduse § 120 jõustumist täpsustada, millised konkreetsed tegevused kujutavad endast sätte rikkumist.	Järelevalve keskendub eelkõige seaduses sätestatud konkreetsete kohustuste täitmise kontrollimisele, sh arvestuse pidamisele, andmete säilitamisele, tegevuskava olemasolule ja muude seadusest tulenevate kohustuste täitmisele. Eelnõuga ei kehtestata kohustust saavutada konkreetset tulemust üksiku ettevõtja tasandil. Samuti tuleb arvestada, et väärtteovastutus eeldab rikkumise tuvastamist vastavalt väärtteomenetluse üldpõhimõtetele ning järelevalveasutus hindab iga juhtumi asjaolusid eraldi. Vastutussätte eesmärk ei ole ettevõtjate sanktsioneerimine, vaid seadusest tulenevate kohustuste täitmise tagamine. Praktikas on peamine eesmärk toetada ettevõtjate teadlikkust ja nõuete täitmist ning kasutada sunnivahendeid üksnes juhul, kui selleks on alus.
	Muudatustega kaasneva halduskoormuse kasv ja mõjuanalüüs Eelnõu toob ettevõtjatele kaasa terve rea uusi kohustusi, näiteks toidujäätmetega seotud andmete kogumise ja säilitamise, tegevuskavade koostamise, avalikustamisega	Mittearvestatud. Tekstiil: Seletuskiri sisaldab mõjude kvantitatiivseks hindamiseks olemasolevat teavet ulatuses, mis on käesoleval hetkel võimalik. Mõjude kirjeldamisel on

	seotud koormus ja kulud ning tekstiilijäätmete laiendatud tootjavastutusega seotud kohustused ja kulud. Seletuskiri tunnistab, et halduskoormus kasvab, kuid jätab lahtiseks, kui suur see kasv tegelikult on ja kuidas eri kohustused kokku ettevõtjate igapäevatööd mõjutavad. Puudub selge ülevaade, kas väiksemale kauplusele või tootjale tähendab see paari täiendavat tundi kuus või hoopis vajadust palgata uus töötaja ja soetada uus tarkvara. Ilma sellise koondhinnanguta on ettevõtjatel raske aru saada, kas nõuded on nende tegeliku suuruse ja mõjuga tasakaalus. Mõjuanalüüs peaks sisaldama toidujäätmetega seotud kohustuste puhul eeldatavat ajakulu ja rahalist mahtu puudutatud ettevõtjatele, eristades ühekordset kohanemiskulu, näiteks uue arvestussüsteemi juurutamine, korduvast iga-aastasest halduskoormusest. Samuti tuleks mõjuanalüüsis arvestada kuluartiklit, mis tuleneb ettevõtjatele vajadusest luua toidu mahakannete kohta eraldi massipõhine arvestussüsteem, kuivõrd praegune arvestus toimub üldjuhul raamatupidamislikult rahalises väärtuses, mitte massis. Kuna kõik kohustused rakenduvad samadele ettevõtjatele korraga, peaks mõjuanalüüs hindama ka nende koosmõju ehk kui palju tuleb muuta olemasolevaid tööprotsesse ja IT-süsteeme ning milline on sellega kaasnev otsene ja kaudne kulu. Tekstiili laiendatud tootjavastutuse osas peaks mõjuanalüüs kajastama tootjatele kaasnevat halduskoormust ja selgitama, millistest kuluartiklitest tootja rahaline kohustus eeldatavalt koosneb, näiteks registreerimine probleemtooteregistris, aruandluskohustused, tasu tootjate ühendusele ja sortimisuuringu rahastamiskohustus, ning hindama, kui	tuginetud Euroopa Komisjoni mõjuhinnangule ning seal esitatud andmetele tekstiilitoodete tootjavastutuse süsteemi rakendamise kulude, tulude ja majanduslike mõjude kohta. Täiendava kvantitatiivse mõjuanalüüsi koostamine Eesti ettevõtjate, sektorite ja ettevõtte suurusklasside lõikes ei ole käesoleval ajal võimalik, kuna tootjavastutuse süsteemi rakendamise seisukohalt olulised lähteandmed puuduvad. Eestis ei ole veel loodud tekstiilitoodete tootjate ühendust ega kujunenud välja süsteemi tegelikke kulusid, kogumismahte, logistikakorraldust, kogumisvõrgustikku, sortimisvõimekust ega tasumudelit. Samuti ei ole võimalik usaldusväärselt prognoosida, millises ulatuses kanduvad tootjatele tekkivad kulud edasi toodete lõpphinda, kuna see sõltub ettevõtjate ärimudelitest, hinnakujundusest ja konkurentsiolukorrast. Seletuskirjas on siiski välja toodud Euroopa Komisjoni mõjuhinnangus esitatud kvantitatiivsed hinnangud, sealhulgas tootjavastutuse süsteemist tulenevad keskmised kulud toodetele ning hinnangulised majanduslikud ja keskkonnavalased mõjud. Tekstiilitoodete tootjavastutuse süsteemi kehtestamine tuleneb direktiivist (EL) 2025/1892 ning liikmesriikidel
--	--	---

	suured võivad need kulud olla. Seletuskiri kirjeldab põhjalikult tootjate ühenduse asutamise ja käivitamisega seotud tegevusi, sealhulgas IT-süsteemi loomist, personali värbamist, tariifisüsteemi ja ökomodulatsiooni meetodika väljatöötamist ning logistika korraldamist, kuid ei anna nende kohta ühtegi rahalist hinnangut. Palume täpsustada tootjate ühenduse asutamise ja tegevuse esimeste aastatega kaasnevaid hinnangulisi kulusid, sealhulgas eeldatavat tasu suurusjärku, mida tootja peaks ühendusega liitumisel arvestama. Sortimisuuringu rahastamiskohustuse puhul, mille suurus arvutatakse eelnõu § 1 punktiga 23 lisatava jäätmeseaduse § 59³ lõikes 3 sätestatud hinnavalemi alusel turule lastud toodete koguselt, peaks mõjuanalüüs esitama eeldatava kulu tonni kohta, et tootjatel oleks võimalik oma tulevast rahalist kohustust juba varakult hinnata. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume täiendada mõjuanalüüsi nii, et see näitaks uute kohustuste tegelikku ajalist ja rahalist mõju ettevõtjatele.	lasub kohustus tagada süsteemi rakendamine direktiivis sätestatud tähtjaks. Lisaks ei ole laiendatud tootjavastutuse süsteem Eesti õiguses uus regulatiivne lahendus. Probleemtoodete tootjavastutuse süsteem on Eestis kehtinud juba alates 2004. aastal jõustunud jäätmeseadusest ning seda on järjepidevalt täiendatud ja laiendatud erinevatele probleemtoodetele. Käesoleva eelnõuga ei looda uut tootjavastutuse mudelit, vaid laiendatakse olemasoleva tootjavastutuse süsteemi kohaldamist tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetele. Seletuskiri sisaldab ülevaadet tootjate ühenduse loomise, kogumissüsteemi väljaarendamise, logistika, käitlusvõimekuse, järelevalve ning muude rakendamisega seotud tegevuste kohta. Nimetatud tegevused kujutavad endast sisuliselt rakenduskava kirjeldust ulatuses, mis on eelnõu koostamise ajal võimalik. Tootjavastutuse süsteemi täpsem korraldus, sealhulgas kogumisvõrgustiku ülesehitus, teenusepakkujate kaasamine ning turu kohanemine, kujuneb välja tootjate ühenduse tegevuse käigus pärast regulatsiooni jõustumist. Ühtlasi tuleb arvestada, et tootjavastutuse süsteemi eesmärk ongi luua vajalikud majanduslikud stiimulid kogumis-, sortimis- ja ringlussevõtutaristu arendamiseks.
--	--	---

			Taristu ja turuvõimekuse areng on tootjavastutuse süsteemi rakendamise tulemus, mitte selle eeltingimus. Seletuskirjas on välja toodud tootjatele kaasnev kulu jäätmekoostise uuringu tegemiseks. Toidujäätmed: Seletuskiri on täiendatud mõjude osas. Toidujäätmetega seotud kohustuste puhul sõltub ettevõtjale kaasnev halduskoormus suurel määral tegevusalast, suurusest, olemasolevatest tööprotsessidest, infosüsteemidest ning sellest, millises ulatuses peetakse juba praegu arvestust toidujäätmete, mahakannete ja annetatud toidu üle ning kas on tegevuskava koostatud toidujäätmete tekke vältimiseks, samuti kas on olemas annetamiseks koostööleping(ud). Seetõttu ei ole võimalik anda üldistatavat hinnangut ettevõtja tasandil tekkivale ajakulule või rahalisele kulule. Eelnõu ei kohusta ettevõtjaid looma uusi infosüsteeme ega kasutama kindlat arvestusmetoodikat. Arvestuse pidamisel võib kasutada olemasolevaid andmeid ning nii mõõtmisel kui ka põhjendatud hinnangutel põhinevaid meetodeid. Samuti võib toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava olla osa olemasolevast kvaliteedi-, keskkonna-, arengu- või muust juhtimisdokumendist. Seetõttu sõltub võimalik kohanemiskulu eelkõige ettevõtja senisest praktikast.
--	--	--	---

	Jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise ning jäätmete tekke vähendamise sihtarvud Eelnõu § 1 punktiga 32 lisatava jäätmeseaduse § 136³ lõike 7 kohaselt tuleb hiljemalt 31. detsembriks 2030 vähendada toidujäätmete teket vähemalt 10% toidu töötlemisel ja valmistamisel võrreldes aastatel 2021-2023 tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega; vähemalt 30% elaniku kohta toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes kokku võrreldes aastatel 2021-2023 tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega. Mõistame, et sihtarvud tulenevad direktiivist (EL) 2025/1892 ning Eestil on kohustus need siseriiklikusse õigusesse üle võtta. Seletuskiri (lk 39) selgitab, et sihtarvude täitmist ei delegerita üksikute ettevõtete tasandile ja nende täitmise eest vastutab riik tervikuna, kujundades ja rakendades asjakohaseid poliitikameetmeid ning toetades toidukäitlejate ja teiste osaliste panust toidujäätmete tekke vähendamisse. Samas on säte sõnastatud eelnõus selliselt, et seda lugedes ei ole selge, kellele sihtarvud seatud on. Ettevõtja, kes loeb üksnes eelnõu teksti, võib jõuda järelduseni, et kohustus on suunatud otse temale, mitte riigile. Seega leiame, et ka eelnõu tasandil tuleks sätestada, et sihtarvud on riigi tasandi mõõdikud ega kohaldu otse ettevõtjatele. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume täpsustada eelnõu § 1 punktiga 32 lisatava jäätmeseaduse § 136³ lõiget 7 selliselt, et sellest nähtuks selgelt riigi vastutus sihtarvude saavutamise eest.	Mittearvestatud. Eraldi kinnitamine, et tegemist on riigi vastutusega sihtarvude saavutamise eest, ei ole vajalik, kuna regulatsiooni õiguslik konstruktsioon seda küsimust üldse ei tekita. Jäätmeseaduse § 136³ reguleerib jäätmehoolduse riiklikke sihtarve. Eelnõuga lisatavad toidujäätmete tekke vähendamise sihtmäärad tulenevad jäätmedirektiivi artikli 9a lõikest 4 ning kujutavad endast liikmesriigi tasandil saavutatavaid eesmärgi. Seetõttu ei ole tegemist isikutele vahetult pandud kohustusega. Sihtarvude täitmist hinnatakse riigi kui terviku tasandil ning nende saavutamine eeldab, et riik rakendab selleks vajalikke õiguslikke, majanduslikke ja korralduslikke meetmeid. Sama lähenemine sisaldub juba kehtivas regulatsioonis - § 136³ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud riiklikud taaskasutamise ja ringlussevõtu sihtarvud ilma konkreetset kohustatud isikut määratlemata. Seevastu juhul, kui seadusandja soovib panna kohustuse kindlale adressaadile, tehakse seda sõnaselgelt, nagu nähtub sama paragrahvi lõikest 5 („Kohaliku omavalitsuse üksus tagab ...“). Ka lõikes 7 ei määratleta adressaati põhjusel, et tegemist on riikliku sihtarvuga. Sihtarvu saavutamiseks vajalikud kohustused on eelnõus sätestatud eraldi normides ja suunatud nendele isikutele, kelle tegevus mõjutab eesmärgi
--	---	---

			saavutamist. Seega tulenevad ettevõtjate kohustused neid otseselt reguleerivatest sätetest, mitte § 136 ³ lõikes 7 sätestatud riiklikust sihtarvust.
		Asjaomaste ettevõtjate teavitustöö Eelnõuga kehtestatakse ettevõtjatele mitmeid uusi ja mahukaid kohustusi, sealhulgas tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootjatele laiendatud tootjavastutus ja liitumiskohustus tootjate ühendusega, ning toidukäitlejatele toidujäätmete ja annetatud toidu koguste arvestuse pidamine, tegevuskava koostamine ja andmete avalikustamine. Tekstiilivaldkonnas on tootja mõiste (eelnõu § 1 punktiga 5 lisatav jäätmeseaduse § 23 lõige 1¹⁵) lai ja hõlmab nii valmistajaid, edasimüüjaid oma kaubamärgi all, importijaid kui ka kauglepingute alusel müüjaid, mistõttu ei pruugi ettevõtjatele muudatuste jõustumisel selge olla, kas nad kvalifitseeruvad uue regulatsiooni tähenduses tootjaks. Leiame, et uute ja mahukate kohustuste rakendamise eelduseks on, et ettevõtjad mõistaksid, kas ja millised kohustused neile laienevad. Selguse puudumine, näiteks tootja mõiste kohaldamisel, võib kaasa tuua kohustuste hilinevad avastamise või ebaühtlase rakendamise. Seega on oluline juba ennetavalt tegeleda asjaomaste ettevõtjate teavitamisega, et muudatustega kohanemine oleks nende jaoks sujuv ja selge. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume Kliimaministeeriumil koostöös ettevõtjate esindusorganisatsioonidega enne kohustuste rakendamist teha teavitustööd ja korraldada infopäevi, mille käigus selgitatakse ettevõtjatele arusaadavalt eelnõust tulenevaid uusi kohustusi,	Arvestame esitatud ettepanekuga jäätmeseaduse muudatustest teavitamisel ja infopäevade korraldamisel.

		sealhulgas seda, keda loetakse tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjaks. Kaubanduskoda on valmis sellele protsessile kaasa aitama.	
Eesti Kaupmeeste Liit		Jätta reguleerimata tootjate ühenduse töötaja pädevusnõuded täpse hariduse ja töökogemuse ette kirjutamisega. Viide artiklile: „§ 25⁴. Tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühenduse erinõuded. (3) Pädevuse tõendamiseks peab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusel olema vähemalt üks pädev isik, kellel on: 1) keskkonna-, jäätmekäitlus- või materjalitehnoloogia, tootearenduse või muu tekstiilijäätmete käitlemisega seotud erialane teise astme kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon ja 2) vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas.“ Põhjendus: Teadvustame, et direktiiv näeb ette pädevate isikute kaasamise kohustuse tootjavastutusorganisatsiooni opereerimiseks. Täpsemad nõuded on jäetud riikide otsustada. Kaupmeeste liidu hinnangul on Kliimaministeeriumi valitud kriteeriumid eelnõus liiga piiravad. Kuna Eesti turg on väike, siis igal hetkel antud kriteeriumitele vastava isiku kaasatus tootjavastutusorganisatsioonis (TVO) ei pruugi olla realistlik. Näiteks töökohavahetuse korral. Samuti võib olla organisatsiooni käivitamisel suurem väärtus majandusalasel kõrgharidusel või pikal töökogemusel sektoris, ilma spetsiaalse valdkondliku kõrghariduseta-	Mittearvestatud. Jäätmete raamdirektiivi artikkel 22c (3) sätestab: Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid kvalifikatsioonide kohta, mis tootjate ühendusel olema peab, et neile saaks teha ülesandeks täita tootjate nimel laiendatud tootjavastutuse kohustusi. Eelkõige nõuavad liikmesriigid, et tootjatete ühendused tõendaksid vajalikke eksperditeadmisi jäätmekäitluse ja kestlikkuse valdkonnas. Kuna jäätmete raamdirektiivis on selgelt välja toodud, millistes valdkondades peab tootjate ühendusel olema eksperditeadmisi, sätestame pädevusnõuded alternatiivsete, mitte kumulatiivsetena. Märkuses toodud seisukohta, et pädevuse tõendamise nõuded ei peaks olema põhjendamatult piiravad, on siiski arvestatud sätte täpsustamisel. Eelnõus on pädeva isiku hariduse ja töökogemuse nõuded sätestatud alternatiivsetena. Selleks on nõuete vahel olnud sõna „ja“ asendatud sõnaga „või“. Seega ei pea pädev isik vastama korraga nii eelnõus sätestatud haridusnõudele kui ka töökogemuse nõudele. Pädevust on võimalik tõendada kas asjakohase hariduse või nõutava valdkondliku töökogemusega. Selline lahendus võimaldab arvestada ka pikaajalise valdkondliku töökogemusega isikute pädevust sõltumata

	seda eriti vanemaealisi inimesi palgates, kelle töökogemus kompenseerib magistrikraadi puudumise valdkonnas. Nõuded näivad kallutatud nooremate inimeste kasuks kogemuse arvelt. Teeme ettepaneku, et pädevus jäetaks TVO enda otsustada kuna on TVO huvides, et selles toimetaksid pädevad isikud. Soovitame seaduse tasandil pädevusi mitte reguleerida kuna nende ajakohastamine ja muutmine oleks tulevikus väga keeruline ja vajaks Riigikogu sekkumist kitsasse tehnilisse küsimusse. Mõistlik on selliseid nõudeid riigi poolt mitte reguleerida, aga kui see on hädavajalik, siis teha seda pigem ministri määruse tasandil ning nõudeid leevendada, et need sobiksid rohkem ka vanemaealistele ning rõhutaksid vähem erialahariduse tähtsust.	sellest, kas neil on sättes nimetatud erialane kõrgharidus, säilitades samal ajal jäätmete raamdirektiivist tuleneva nõude tagada tootjate ühenduses vajalikud eksperditeadmised.
	Jätta praeguses faasis eelnõust välja § 25⁴ lõige 6. Viide artiklile: „§ 25⁴. Tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühenduse erinõuded (6) Lisaks käesoleva seaduse § 23 lõikes 41 sätestatud nõuetele peab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendus tootjale teenustasu arvutamisel arvesse võtma ka tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoote kasutusaega.“ Tegemist on siseriikliku täiendusega, mis ei sisaldu direktiivi nõuetes. Kuigi maailmavaateliselt nõustume, et kiirmoodi tuleks kõrgemalt maksustada selle suurema keskkonnakoormuse tõttu, on seda praeguses turu arengu faasis liiga keeruline teha. Toote kasutusaja mõõtmiseks peaks olema ülemaailmne või vähemalt üle EL kehtiv	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud.

		ametlik metoodika, mis on laialt levinud ja ennast tõestanud. Täna sellist metoodikat ei ole ja Eestis loodaval TVO-l puudub kompetents seda ise välja töötada. Seetõttu teeme ettepaneku praeguses turu arengu faasis antud nõue ära jätta ning tulla selle juurde tagasi kui süsteem on toimima saadud ning üle EL on jalad alla saanud tekstiilitoodete tootepassid. Juhime tähelepanu ka sellele, et kiirmoe kontekstis on osakaaluna toote hinda TVO kehtestatav käitlustasu juba niigi suhteliselt kõrgem. Kestvad tooted on üldjuhul kallimad ning käitlustasu on protsentuaalselt nende toodete lõpphinnale väiksema mõjuga. Lisaks kehtivad muud ökomodulatsiooni nõuded. Leiame, et Kliimaministeeriumi eesmärgi muuta kiirmood seega suhteliselt kallimaks, täidavad praktikas teised eelnõu punktid.	
Eesti Ringmajanduse tegevõtte Liit		JäätS §-i 23 täiendatakse lõikega 1¹⁶, millega nähakse ette, et tekstiili-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjana ei käsitata muu hulgas (i) isikuid, kes varustavad turgu kasutatud ja korduskasutuskõlblikuks hinnatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetega, s.t ei too turule uusi tooteid, vaid pikendavad olemasolevate toodete eluiga; ja (ii) personaliseeritud tooteid tootvaid iseenda tööandjana tegutsevaid rätsepaid. ERMELi seisukoht: Viidatud normi aluseks on direktiivi 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid (edaspidi jäätmete raamdirektiiv), artikli 3 punkti 4b teine lõik, arvestades direktiiviga (EL)	Mittearvestatud. JäätS eelnõu § 23 lõike 1¹⁶ sõnastus lähtub jäätmete raamdirektiivi 2025/1892 artikli 3 punkti 4b teisest lõigust ning võtab selles sätestatud erandi sisuliselt üle. Nimetatud sätte kohaselt ei hõlma tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja termin muu hulgas tootjaid, importijaid ja turustajaid ega muid füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes tarnivad turul korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted või sellistest kasutatud või jäätmeteks muutunud toodetest või nende osadest saadud vastavaid tooteid. Seega on direktiivis erandi kohaldamisalasse sõnaselgelt hõlmatud ka importijad ja turustajad.

	2025/1892 (edaspidi direktiiv 2025/1892) jäätmete raamdirektiivi tehtud muudatusi. Seega tuleb JäätS § 23 lõike 1¹⁶ eesmärgi mõistmisel lähtuda direktiivi 2025/1892 põhjendusest nr 22, mille kohaselt liidus tuleks tootja laiendatud vastutuse kohaldamisalasse kuuluvate tootjate hulgast välja jätta personaliseeritud tooteid tootvad iseenda tööandjana tegutsevad rätsepad, arvestades nende vähetähtsat rolli tekstiiliturul, ning need tootjad, kes teevad esimest korda turul kättesaadavaks korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid või sellistest kasutatud või jäätmeteks muutunud toodetest või nende osadest saadud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, et toetada nende toodete korduskasutamist ja pikendatud kasutusega, mis hõlmab parandamist, taastamist, täiustamist, ümbertöötlemist ja väärimist algtoote teatavate funktsioonide muutmise kaudu. Teisisõnu – rätsepad ning tootjad, kes teevad esmakordselt turul kättesaadavaks korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted, jäetakse tootja laiendatud vastutusest välja põhjusel, et nende roll tekstiiliturul on vähetähtis. Eestis on tavapärane, et korduskasutuskõlblikud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted tuuakse Eestisse Euroopa Liidu teistest riikidest, st Eestis olemasolev tekstiil ei muutu korduskasutuskõlblikuks, vaid suurendatakse Eesti turul olevate toodete mahtu, sest need tuuakse näiteks Rootsist ja Saksamaalt. Seega ei ole tegemist tekstiiliturul vähetähtsat rolli olevate rätsepate ja	Jäätmete raamdirektiiv ei sea kõnealuse erandi kohaldamise tingimuseks seda, et korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud toode peab olema pärit samast liikmesriigist, kus see turule tarnitakse. Samuti ei näe jäätmete raamdirektiiv ette erandit kaubanduslikul eesmärgil teisest liikmesriigist imporditud korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud toodetele. Vastupidi, jäätmete raamdirektiiv reguleerib eraldi selliste kasutatud toodete piiriülest liikumist ning näeb ette nõuded, mille abil tõendada, et tegemist on korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud toodetega, mitte jäätmetega. Samuti ei saa jäätmete raamdirektiivi põhjendusest 22 järeldada, et kasutatud toodete turule tarnijate erand põhineks nende vähetähtsal rollil tekstiiliturul. Põhjenduses 22 on vähetähtis roll toodud põhjendusena personaliseeritud tooteid tootvate iseenda tööandjana tegutsevate rätsepate väljajätmisele. Korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud toodete puhul on erandi eesmärgiks toetada nende toodete korduskasutamist ja pikendatud kasutusega, sealhulgas parandamist, taastamist, täiustamist ja ümbertöötlemist. Seetõttu ei ole põhjendatud muuta JäätS § 23 lõiget 1¹⁶ selliselt, et selles sätestatud erand ei kohalduks isikutele, kes toovad kaubanduslikul eesmärgil teisest liikmesriigist Eestisse korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid. Selline muudatus piiraks jäätmete raamdirektiivi artikli 3 punkti 4b teises lõigus sätestatud erandit ning jätaks selle
--	--	--

	isikutega, kes teevad esmakordselt turul kättesaadavaks korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted, vaid riidekauplejatega. Sellised isikud tuleb sundkorras liita tootja laiendatud vastutusega ning need isikud peavad kandma tootja laiendatud vastuse kulud. Vastupidisel juhul peab tootjate ühendus või täpsemalt tootjad kandma riidekauplejate turule lastud tekstiilitoodete laiendatud tootjavastutuse kulud. JäätS eelnõu § 23 lõige 1¹⁶ moodustab erandi sama paragrahvi lõikest 1¹⁵, mis sätestab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja mõiste. JäätS § 23 lõike 1¹⁶ praeguse sõnastuse kohaselt ei loeta tootjaks isikut, kes tarnib turule jäätmete raamdirektiivi lisas IVc loetletud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted, mis on korduskasutuskõlblikuks hinnatud, või jäätmete raamdirektiivi lisas IVc loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted, mis on sellistest kasutatud või jäätmeteks muutunud toodetest või nende osadest saadud, on automaatselt tootja laiendatud vastutusest vabastatud, sõltumata sellest, kas isiku poolt turule tarnitud tooted moodustavad turul olevatest toodetest vähetähtsa osa või kas neid tuuakse Eestisse kaubanduslikul eesmärgil. Selline sõnastus ei vasta direktiivi 2025/1892 põhjendusele nr 22. Teeme ettepaneku täpsustada JäätS eelnõu § 23 lõiku 1¹⁶ nii, et selles lõikes nimetatud erand ei laiene isikutele, kes toovad Eestisse kaubanduslikult eesmärgil teisest liikmesriigist korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted.	kohaldamisalast välja isikud, keda jäätmete raamdirektiiv sõnaselgelt erandiga hõlmab. Küll aga tuleb erandi kohaldamisel tagada, et tegemist oleks jäätmete raamdirektiivis nimetatud tingimustele vastavate toodetega, s.o kasutatud toodetega, mis on korduskasutuskõlblikuks hinnatud. Jäätmete raamdirektiivi põhjenduse 23 kohaselt on kasutatud tekstiil korduskasutuskõlblikuks hinnatud juhul, kui see on pärast kogumist, sortimist, korduskasutamiseks ettevalmistamist või kogumispunktis toimunud otsest asjatundlikku hindamist hinnatud korduskasutuskõlblikuks. Selliste toodete piiriülesel saatmisel tuleb järgida jäätmete raamdirektiivi artiklis 22d sätestatud nõudeid, sealhulgas nõudeid sortimise või professionaalse hindamise tõendamisele. Eeltoodust tulenevalt on eelnõu § 23 lõige 1¹⁶ jäätmete raamdirektiiviga kooskõlas.
--	---	--

	JäätS § 23 lõiku 3 muudetakse ja selles nähakse ette, et tootjate ühenduse liikmeteks on üksnes tootjad või tootjate ühendused. ERMELi seisukoht: Eesti Elektroonikaromu OÜ edastas 18.05.2026 Kliimaministeeriumile märgukirja, milles: (i) näitas, et jäätmekäitleja tootjate ühendusest välja jätmine on vastuolus Euroopa Liidu õiguse esimesega; ja (ii) tekstiilijäätmete ringlussevõtuks tuleb jäätmekäitlejad kaasata tootjate ühendusse. JäätS eelnõu seletuskirjas puudub põhjendus, miks jäätmekäitlejaid ei ole võimalik tootjate ühenduse liikmetena kaasata, ehkki Euroopa Liidu õigus seda ei välista. Samal ajal arvestab JäätS eelnõu märgukirja mõtet, et jäätmekäitleja kompetents on vajalik. Tekstiilijäätmete ringlussevõtuks on vajalikud konkreetset meetmed, sh pikaajalised jäätmekäitluslepingus, jäätmekäitlejate kaasamine tootjate ühendustesse ning nendele tootjate ühendustes liikmelisuse või osaluse võimaldamine. Sel põhjusel on ebaõige JäätS eelnõu seletuskirja lk 14 põhjendused, et muudatus tagab parema vastavuse ELi jäätme- ja tootjavastutuse reeglitega ning et muudatus ei muuda tootjate ühenduste õiguslikku olemust, vaid täpsustab nende ülesandeid. Teeme ettepaneku viida JäätS eelnõu § 23 lõik 3 jäätmete raamdirektiivi artikli 22a lõike 7 punktiga c).	Mittearvestatud. Liikmeskonna piirang sisaldub juba kehtivas sättes, mistõttu on eksitav esitada seda muudatusena. Eesti Elektroonikaromu OÜ 18.05.2026 märgukirjale on Kliimaministeerium andnud põhjendatud vastuse. Kordame, et jäätmekäitlejate tootjate ühendusse kuulumise piirangu eesmärk on vältida tootjate ühenduse ja jäätmekäitlejate vahelist huvide konflikti ning tagada, et tootjate ühenduse otsuseid teevad tootjad, kelle nimel ühendus laiendatud tootjavastutuse kohustusi täidab. Direktiivi (EL) 2018/851 põhjenduspunktis 22 on sõnaselgelt nimetatud vajadust vähendada huvide konflikti tekkimise võimalust tootjate nimel laiendatud tootjavastutust kohaldavate organisatsioonide ja nendega lepingulistes suhetes olevate jäätmekäitlejate vahel. Sama eesmärki on käsitlenud Euroopa Kohus kohtuasjas C-254/23. Kohtuotsuse punktis 181 leidis kohus, et nõue, mille kohaselt peavad tootjate ühenduses osalust omavad isikud olema tootjad, on otseselt kooskõlas keskkonna- ja rahvatervise kaitse eesmärgiga ning selle eesmärgi saavutamiseks sobiv. Kohus rõhutas seejuures, et selline korraldus võimaldab panna tootjad vastutama toote olemusringi jäätmeetapi haldamise eest mitte üksnes rahaliselt, vaid ka korralduslikult. Sama lahendi punktides 182–183 käsitles kohus tootjate ühenduste, nendes osaluste omajate ja juhtorganite ning jäätmekäitlusteenuste osutajate vaheliste vertikaalsete sidemete piiramist. Kohus seostas selle direktiivi (EL) 2018/851 põhjenduspunktis 22 nimetatud eesmärgiga piirata huvide konflikti ohtu tootjate ühenduste ja nende
--	---	--

			poolt antud ülesandeid täitvate jäätmekäitlejate vahel. Kohus selgitas, et sellised piirangud võimaldavad vähendada riski, et tootjate ühendus sõlmib jäätmekäitlusteenuste osutamiseks lepinguid ebaoluliste kaalutluste alusel pakkujatega, kes ei vasta ette nähtud majanduslikele või keskkonnaalastele nõuetele, ning pidas sellist piirangut sobivaks keskkonna- ja rahvatervise kaitse eesmärkide saavutamiseks. Lisaks märkis kohus punktis 188, et liikmesriigi seadusandja võib arvestada ohuga, et kui tootjate ühenduse juhtimist saavad mõjutada ettevõtjad, kes ei ole asjaomasel turul tegutsevad tootjad, võivad nad teha juhtimisotsuseid, mis kahjustavad ühenduse eesmärke. Seega toetavad kohtuotsuses toodud põhjendused § 23 lõikes 3 valitud lahendust: tootjate ühenduse kaudu täidavad tootjad oma laiendatud tootjavastutust mitte üksnes rahaliselt, vaid ka korralduslikult, samal ajal kui jäätmekäitlejate ja tootjate ühenduse vaheliste vertikaalsete sidemete piiramine vähendab huvide konflikti ning jäätmekäitlusteenuse osutaja valiku mõjutamise riski. Ka ERMELi viidatud jäätmete raamdirektiivi artikli 22a lõike 7 punkt c ei anna alust teistsuguseks järelduseks. Artikli 22a lõikes 7 on tootjate nimel laiendatud tootjavastutuse kohustusi täitvad organisatsioonid ja jäätmekäitlejad nimetatud tootja laiendatud vastutuse süsteemi rakendamisse kaasatud eri osalejatena. Jäätmekäitlejate süsteemi kaasamise kohustus ei tähenda nende liikmelisust või osalust tootjate ühenduses.
--	--	--	---

			Tootjate ühenduse liikmeskonna piirang sisaldub juba kehtivas seaduses ega muutu eelnõuga. Kuid eelnõu seletuskirja on selguse huvides täiendatud põhjendustega, miks selline piirang on lubatav, selgitades tootjate ühenduse liikmeskonna piiramise eesmärki ning lisades asjakohased Euroopa Kohtu otsuses C-254/23 esitatud seisukohad.
		JäätS-i täiendatakse §-ga 25³, mille kohta näeb JäätS eelnõu seletuskiri ette, et selleks, et tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitootjate laiendatud tootjavastutuse kohustusi ei kohaldataks tagasiulatuvalt ja et need vastaksid õiguskindluse põhimõttele, peaksid kõnealused tootjad rahastama kulusid, mis on seotud liikmesriikide territooriumil pärast muutmisdirektiivi jõustumist tarnitud, kogutud, kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumise, korduskasutamiseks sortimise, korduskasutamiseks ja ringlussevõtuks ettevalmistamise ning ringlussevõtu ja muu töötlemisega, hõlmates ka tarbijatele müümata tooteid. <u>ERMELi seisukoht:</u> Esiteks, JäätS eelnõu seletuskirja põhjendused ei ole kooskõlas eelnõukohase JäätS §-ga 25³. Viidatud normis ei räägita midagi sellest, et tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitootjate laiendatud tootjavastutuse kohustused hakkavad kehtima edasiulatuvalt ega hõlma ajaloolisi jäätmeid. JäätS eelnõu ei sisalda rakendussätteid, mistõttu JäätS eelnõu jõustub üldises korras, mõjutades JäätS eelnõu jõustumise hetkel olemasolevaid	Tootjate rahastamiskohustus seotakse eelkõige liigiti kogutud tekstiilijäätmetega ning segaolmejäätmete hulka jõudnud tekstiilijäätmete käitlemise kulude katmist tootjatelt ei nõuta. Selle lähenemise põhjendus on, et segaolmejäätmete hulka jõudnud ajaloolise tekstiili eraldamine ja sorteerimine ei pruugi olla majanduslikult otstarbekas. Seega, kuigi direktiiv 2025/1892 annab Eestile võimaluse laiendada tootjavastutust ka segaolmejäätmes sisalduvale tekstiilile, on Eestis valitud lahendus, mille kohaselt hõlmab tootjavastutus liigiti kogutud tekstiilijäätmeid, kuid mitte segaolmejäätmete hulka jõudnud ajaloolist tekstiili. Sarnast lähenemist on kasutatud ka Leedus.

	õigussuhteid (vt Riigikohtu 17.10.2005 otsus asjas nr 3-1-1-86-05, p 5). Järelikult, sõltumata eelnõu seletuskirjas näidatust ning rakendussätete puudumisel, peavad tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitootjad tagama JäätS eelnõu jõustumisel laiendatud tootjavastutuse raames ka ajalooliste jäätmete käitlemise ja sellega seotud kulude kandmise. Teiseks, JäätS eelnõu seletuskirja põhjendustest ei selgu, kuidas tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsite jäätmete kogumisel hakatakse eristama ja koguma enne ja pärast direktiivi 2025/1892 jäätmeteks muutunud tooteid, st millised jäätmed on hõlmatud laiendatud tootjavastutusega ja millised mitte (nt kas jäätmete kogumiseks pannakse välja kaks kogumismahutit)? Kolmandaks puudub mõistlik põhjus ning seda ei nähtu ka JäätS eelnõu seletuskirjast, miks peaksid tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitootjate laiendatud tootjavastutuse kohustuse hakkama kehtima edasiulatuvalt. Eestis on seni probleemtoodete laiendatud tootjavastutust rakendatud nii, et olemasolevad tootjad ja tootjate ühendused täidavad ka probleemtoodetest tekkinud ajalooliste jäätmete käitlemise kulud (vt nt JäätS § 26 lg 1⁴ ja § 26²).	
	JäätS § 25⁴ lõigetega 2 ja 3 nähakse ette, et tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendus võib täita tootja nimel tootja laiendatud vastutuse kohustust üksnes juhul, kui ta tõendab ülesannete täitmiseks vajalikku pädevust jäätmekäitluse ja kestlikkuse valdkonnas. Sealjuures peab pädevuse tõendamiseks tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate	Osaliselt arvestatud. Vastuolu ei ole selles, et jäätmekäitleja ei või kuuluda tootjate ühendusse, kuid tootjate ühendusel peab olema jäätmekäitlusala pädevus. Tootjate ühendus täidab tootjate nimel laiendatud tootjavastutuse kohustusi ning

	ühendusel olema vähemalt üks pädev isik, kellel on keskkonna-, jäätmekäitlus- või materjalitehnoloogia, tootearenduse või muu tekstiilijäätmete käitlemisega seotud erialane teise astme kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon ja vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas. <u>ERMELi seisukoht:</u> Esiteks näeb ERMEL olemuslikku vastuolu selles, et jäätmekäitlejaid ei lubata tootjate ühenduse liikmeks, aga samal ajal nõutakse tootjate ühenduselt jäätmekäitluse valdkonna kompetentsi. Teiseks on vastuolu viidatud lõigetes eelnõus ja seletuskirjas: eelnõu näeb § 25⁴ lg 3 p-d 1 ja 2 ette kumulatiivsetena, ent seletuskiri alternatiivsetena. ERMEL peab problemaatiliseks, kui isikul on näiteks keskkonnavalane haridus, ent puudub praktiline töökogemus puudub. Olulisemaks tuleb pidada valdkondlikku praktikat.	peab nende kohustuste nõuetekohaseks täitmiseks omama ka jäätmekäitlusalasid eksperditeadmisi. Jäätmekäitleja on seevastu tootja laiendatud vastutuse süsteemis eraldiseisev osaleja, kes võib osutada tootjate ühendusele jäätmekäitlusteenuseid. Direktiivi (EL) 2018/851 põhjenduspunktides 21 ja 22 eristatakse tootjate nimel laiendatud tootjavastutuse kohustusi täitvaid organisatsioone ja jäätmekäitlejaid ning tuuakse eraldi eesmärgina välja vajadus vähendada nende vahel huvide konflikti tekkimise võimalust. Euroopa Kohus on kohtuasjas C-254/23 samuti käsitlenud tootjate ühenduste ja jäätmekäitlusteenuse osutajate rollide eristamist. Kohus on muu hulgas selgitanud, et nendevaheliste vertikaalsete sidemete piiramine aitab vähendada riski, et tootjate ühenduse otsuseid, sealhulgas jäätmekäitlusteenuse osutaja valikut, mõjutavad ebaolulised kaalutlused. Seega teenivad jäätmekäitleja tootjate ühendusse kuulumise piirang ja tootjate ühenduse jäätmekäitlusalasid pädevuse nõue erinevaid eesmärke. Jäätmekäitlusalasid eksperditeadmiste olemasolu tootjate ühenduses ei eelda, et jäätmekäitlusteenuse osutaja oleks tootjate ühenduse liige või osaleks selle juhtimises. Pädevuse nõue tagab, et tootjate ühendusel endal on tootjate nimel talle pandud kohustuste täitmiseks vajalikud teadmised, liikmeskonna piirang aga aitab vältida tootjate ühenduse ja jäätmekäitlusteenuse osutaja vahelist huvide konflikti.
--	---	---

			Eelnõu ja seletuskirja vastuolu § 25⁴ lõike 3 punktides 1 ja 2 sätestatud hariduse ja töökogemuse nõuete osas on kõrvaldatud. Nõuded on muudetud alternatiivseteks, asendades nende vahel sõna „ja“ sõnaga „või“. Seega saab pädevust tõendada kas asjakohase erialase hariduse või vähemalt kolmeaastase töökogemusega jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas. Ei ole põhjendatud nõuda praktilist töökogemust igal juhul ega seada seda erialasest haridusest olulisemaks. Jäätmete raamdirektiivi artikli 22c lõige 3 nõuab, et tootjate ühendus tõendaks vajalike eksperditeadmiste olemasolu jäätmekäitluse ja kestlikkuse valdkonnas, kuid ei näe ette, et need eksperditeadmised peavad olema omandatud just praktilise töökogemuse kaudu. Eelnõus võimaldatakse seetõttu nõutavat pädevust tõendada nii erialase hariduse kui ka valdkondliku töökogemusega. Kuna jäätmete raamdirektiivis on selgelt välja toodud, millistes valdkondades peab tootjate ühendusel olema eksperditeadmisi, sätestame pädevusnõuded alternatiivsete, mitte kumulatiivsetena.
		JäätS § 25⁴ lg 5 p 2 näeb ette, et tootjate ühendus peab tagama, et rahalised tasud, mida tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjad neile maksavad, peavad arvestama tootjate ühenduse tulusid jäätmeteks muutnud asjaomase probleemtoote korduskasutusest, korduskasutamiseks ettevalmistamisest või selle ringlusse võtmisest saadud teise toorme väärtusest.	Mõeldud on tootjate ühenduse võimalikke kulusid nagu normis ka kirjas on.

		ERMELi seisukoht: JäätS § 25⁴ lg 5 p 2 puhul on ebaselge, kas tootjate ühendus hakkab ise selliseid tulusid saama või saavad neid käitluspartnerid. Juhul, kui tootjate ühendus neid tulusid ei saa, siis on küsimus, kuidas tootjate ühendus neid tulusid kontrollib ja arvestab.	
		JäätS § 25⁴ lg 5 p 3 näeb ette, et tootjate ühendus peab tagama, et tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjaid koheldakse võrdselt, olenemata nende päritolust või suurusest, ning ei tekitata ebaproportsionaalselt suurt koormust tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjatele, sealhulgas väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, kes toodavad asjaomaseid probleemtooteid väikses koguses. Sellega haakub JäätS § 25⁴ lg 6, mille järgi peab tootjate ühendus teenustasu arvutamisel arvestama tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete kasutusaega. ERMELi seisukoht: JäätS § 25⁴ lg 5 p 3 puhul tekib vastuolu sama sätte punktiga 1: nimelt tuleb kõiki võrdselt kohelda, aga arvesse tuleb võtta probleemtoote väikest kogust. Sellega haakub JäätS § 25⁴ lg 6, mille järgi peab tootjate ühendus teenustasu arvutamisel arvestama tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete kasutusaega. Kasutusiga ei vähenda tootjate ühenduse kulusid, vaid lükkab need edasi. Kasutusiga tähendab, et riided kestavad kauem, kuid ümbertöötlemise kulud on ikka samasugused. Diferentseerimisalus saaks olla kriteerium, kas ja kuidas on võimalik toodet ümber töödelda.	JäätS § 25⁴ lg 6 eesmärk ei ole eeldada, et pikema kasutuseaga toote jäätmekäitluse tegelik kulu oleks väiksem. Kasutusiga on tootjavastutuse tasu moduleerimise kriteerium, mille eesmärk on anda tootjale majanduslik stiimul pikema kasutuseaga toodete valmistamiseks ja seeläbi vähendada jäätmeteket.
		JäätS § 25⁴ lg 7 näeb ette, et tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjalt, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja bilanss ei ületa kaht	Selgitame, et tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitootjad, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja aastabilanss ei ületa kahte miljonit eurot, ei ole

	miljonit eurot, nõuab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendus, et need tootjad esitaksid igal aastal ainult esimest korda turul kättesaadavaks tehtud toodete koguse, sealhulgas massina. <u>ERMELi seisukoht:</u> Esiteks tuleb arvestada, et ilmselt ei ületa enamiku Eesti e-poodide käive kaht miljonit eurot ning nendel on vähem kui kümme töötajat. Seetõttu vabaneb suur osa Eesti e-poodidest tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootjatest info esitamise kohustusest. Jääb arusaamatuks, miks Eesti riik nõustus direktiivi 2025/1892 artikli 22c lõike 20 teise lõike väljatöötamisel piirmääradega (2 miljonit ja vähem kui 10 töötajat), millele ei vasta suur osa Eesti ettevõtjaid? Teiseks, JäätS eelnõu ja seletuskiri ei selgita, kuidas hakkab tootjate ühendus olukorras, kus erinevad tootjad esitavad tootjate ühendusele erineva mahuga andmeid, esitama PROTO-le andmeid tootjate poolt turule lastud toodete kohta?	vabastatud tootjavastutuse kohustustest ega andmete esitamisest. Eelnimetatud ettevõtetel on lihtsam aruandluskohustus. Tootjate ühendus esitab andmeid samasuguse loogika alusel nagu praegu esitab tootjate ühendus andmeid probleemtooteregistrisse. Iga tootja eest esitatakse turule lastud andmed ning edasise käitluse eest esitatakse koondandmed.
	JäätS § 25⁵ lg 4 näeb ette võimaluse vabatahtlikult käitatavateks kogumispunktideks. ERMELi seisukoht: Jääb ebaselgeks, kes ja mis tingimustel saab vabatahtlikult kogumispunkti käitada. On märkimisväärne, et eelnõu kehtestab tekstiilitootjate ühenduse suhtes pädevusnõuded, kuid vabatahtliku kogumispunkti osas jäetakse avamata isegi see, milline isik seda võib käitada. Vabatahtliku kogumispunkti käitamise kulud peavad olema kontrollitavad, et vältida olukorda, kus majanduslikult nutikad isikud loovad vabatahtlikult käitatavad kogumispunktid ainult selleks, et nõuda tootjate ühenduselt kulude hüvitamist. Teeme	JäätS § 25⁵ sätestab millistele nõuetele peab vastama tekstiilitoodete kogumisvõrgustik, mille tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja või tootjate ühendus peab looma. Tegemist ei ole vabatahtlikult loodavate kogumispunktidega. § 25⁴ lõige 4 sätestab kellega koostöös võib tootjate ühendus kogumisvõrgustiku luua.

		ettepaneku täiendada eelnõud nii, et sätestatakse nõuded vabatahtlikku kogumispunkti pidava isiku suhtes ning kehtestatakse vabatahtliku kogumispunkti kulude põhjendatuse ja kontrollitavuse nõuded.	
		JäätS § 25⁶ lg 3 näeb ette, et sotsiaalmajanduse üksused esitavad vähemalt kord aastas probleemtooteregistrisse andmeid käesoleva seaduse § 26¹ lõike 2 alusel kehtestatud nõuete ja korra kohaselt. <u>ERMELi seisukoht:</u> Jääb ebaselgeks, kes ja kuidas raporteerimiskohustust täidavad, näiteks, kas Humana peab PROTO-sse andmeid esitama.	Juhul, kui sotsiaalmajanduse üksused ei ole tootjavastutuse süsteemi osaks peavad nad probleemtooteregistrile esitama ise andmed. Kui sotsiaalmajanduse üksus on tootjavastutuse süsteemi osaks esitab tootjate ühendus koondandmed. Probleemtooteregistrisse andmete esitamine on reguleeritud probleemtooteregistri põhimäärusega ning see tuleb kooskõlastusringile ja arvamuse avaldamiseks aasta lõpus või uue aasta esimesel poolel.
		JäätS § 26 lg 1⁸ näeb ette, et kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mis kogutakse liigiti, käsitatakse kogumisel jäätmetena, välja arvatud juhul, kui neid tooteid annavad lõppkasutajad otse üle ja mille korduskasutusettevõtja või sotsiaalmajanduse üksus on kogumispunktis otseselt asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks hinnanud. <u>ERMELi seisukoht:</u> Jääb ebaselgeks, kes saab asjatundlikku hindamist läbi viia, ja kas asjatundlik hindamine mingil kujul fikseeritakse. Praegu on eelnõus ümber kirjutatud jäätmete raamdirektiivi artikli 22d lõige 3, kuid selle praktiline rakendamine on ebaselge.	Me ei pea põhjendatuks kehtestada regulatsioonis konkreetse koolituse, sertifikaadi või kutsetunnistuse nõuet. Sättes on juba määratletud pädeva isiku sisulised nõuded ning hindamise sisu ja kriteeriumid. Vajaduse korral saab hindaja pädevust tõendada läbitud koolituse, juhendite ja varasema töökogemusega.
		JäätS § 136 ³⁰ lg 2 järgi käesoleva seaduse § 23 lõikes 1 ¹⁵ nimetatud tootjatel, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja aastabilanss ei ületa kaht miljonit eurot, rakendatakse laiendatud tootjavastutuse kohustusi alates 2029. a 17. aprillist.	Sättega võetakse üle jäätmete raamdirektiivi artikkel 41 (c). Väiksematele ettevõtjatele, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja bilansimaht ei ületa kahte miljonit eurot, nähakse ette lisaüleminekuaeg ning nende

		<u>ERMELi seisukoht</u>: JäätS § 136³⁰ lg 2 järgi käesoleva seaduse § 23 lõikes 1¹⁵ nimetatud tootjatel, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja aastabilanss ei ületa kaht miljonit eurot, rakendatakse laiendatud tootjavastutuse kohustusi alates 2029. a 17. aprillist. ERMELi hinnangul puudub selliseks vaheteoks alus. Ehkki JäätS eelnõu loeb kuni kaks miljonit eurot müügitulu teeniva ettevõtte väikeettevõtteks, siis jäetakse tähelepanuta, et kaks miljonit eurot müügitulu tähendab samal ajal suurt kogust tekstiili.	puhul hakkavad laiendatud tootjavastutuse nõuded kehtima alates 17. aprillist 2029. Sellega tagatakse proportsionaalsus, arvestades väiksemate tootjate piiratud haldussuutlikkust ja majanduslikku koormust. Eelnõu ei räägi mitte müügitulust vaid aastakäibest ja aastabilansist.
Alkoholi tootjad ja Maaletootjate Liit		Kõigepealt on igati positiivne, et eelnõus on alkoholi eripära juba arvesse võetud ning üksnes alkoholiseaduse § 2 lõike 1 tähenduses alkoholi tootmise, alkoholi jae- või hulgimüügi või jookide serveerimisega tegelevad ettevõtjad on kavandatud kohustuste kohaldamisalast välja jätta. Alkoholi eraldi käsitlemine võimaldab vältida alkoholi spetsiifikast tulenevat tarbetut halduskoormust nii riigile kui ka ettevõtjatele, ilma et sellega kaasneks eelnõu eesmärgi seisukohalt võrreldav kasu. Alkoholil, eriti kangel alkoholil, ei ole reeglina kiiret riikemisehtu, mis tingiks annetamise vajaduse toidujäätmete vältimise eesmärgil. Vajadusel on jäätmetekke vältimiseks võimalik rakendada muid asjakohaseid meetmeid. Alkoholitootjate ja Maaletootjate Liit on vajadusel valmis kaasa mõtlema ja arutama, kuidas alkoholi erandit eelnõus võimalikult selgelt ja eesmärgipäraselt sõnastada. Siinkohal ka paar esmast tähelepanekut.	Osaliselt arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Erand on tehtud ettevõtjatele, kelle põhitegevusala on seotud alkoholiga, olenemata teistest tegevusaladest.

		Alkoholi käibe ja tegevusmahu arvestamine kohustuste kohaldumise lävendites Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on oma seisukohas juhtinud tähelepanu vajadusele täpsustada, kuidas kohaldub eelnõu suurematele alkoholimüüjatele, kelle tegevus ei piirdu üksnes alkoholiga, arvestades, et praktikas võivad alkoholi jaemüüjad, hulgimüüjad või jookide serveerijad pakkuda ka toitu või alkoholivabasid jooke. Üheks võimalikuks lahenduseks võiks olla täpsustus, et eelnõus sätestatud kohustuste kohaldumise lävendites — näiteks 2 miljonit eurot käivet tootmisel ja 5 miljonit eurot käivet hulgimüügil — ei võeta arvesse alkoholiseaduse § 2 lõike 1 tähenduses alkoholi tootmise, jae- ega hulgimüügi ning jookide serveerimisega seotud käivet ega muud tegevusmahtu. Selline lahendus ei välistaks eelnõu kohaldumist ettevõtja mittealkohoolsele tegevusele, kui see tegevus iseseisvalt vastab eelnõus sätestatud kriteeriumidele. Küll aga aitaks see vältida olukorda, kus ettevõtja satub toidujäätmete arvestuse, tegevuskava või annetamisega seotud kohustuste alla üksnes alkoholi tootmise või müügi mahu tõttu. Teisisõnu võiks kohaldumise hindamisel küsida esmalt seda, kas ettevõtja mittealkohoolne tegevus ületab eelnõus sätestatud lävendid ka ilma alkoholi käivet ja tegevusmahtu arvestamata. Kui mittealkohoolne tegevus iseseisvalt lävendeid ei ületa, ei peaks kohustused rakenduma üksnes alkoholi mahu tõttu. Aga loomulikult on siin variante veel, mis võib-olla administratiivselt lihtsamad. Näiteks kaaluda baaride puhul kasutatud loogikale sarnast täpsustust, et alkoholi	
--	--	--	--

		kõrval vähesel määral muude jookide pakkumine või müük ei välista iseenesest alkoholi erandi kohaldumist, kui selline tegevus ei ole iseseisvalt märkimisväärne.	
		Käibe mõiste täpsustamine Lisaks võib täiendavalt kaaluda kas õigusselguse huvides vajaks täpsustamist, mida eelnõus käibe all silmas peetakse. Muu hulgas võiks olla selge, kas lävendite hindamisel lähtutakse asjaomase tegevuse müügitulust või ettevõtja või kontserni kogu käibest, kuidas käsitletakse aktsiisi ja käibemaksu ning kas hulgimüügi puhul arvestatakse üksnes Eesti turule suunatud müüki. Eeldus oleks, et silmas peetakse konkreetse kohustatud ettevõtja asjaomase tegevuse müügitulu ilma käibemaksu, aktsiisita ja hulgimüügi puhul Eesti turule suunatud müük.	Selgitame: Lävendite hindamisel lähtutakse ettevõtja põhitegevusalast ning eelmise majandusaasta majandusaasta aruandes kajastatavast müügitulust. Eelnõus ei kasutata eraldi tegevusala-, kontserni- ega riigipõhist käibenäitajat.
Eesti Toiduainetööstuse Liit		Toidujäätmete tekke vähendamise 10% eesmärk. Eelnõu punkt 32) kohustab toidutööstusi hiljemalt 31. detsembriks 2030 vähendama toidu töötlemisel ja valmistamisel tekkivaid toidujäätmeid vähemalt 10% võrreldes aastatel 2021–2023 tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega. Juhime Teie tähelepanu sellele, et nii direktiivis 2025/1892, kui ka eelnõu seletuskirjas on sõnaselgelt märgitud, et tegemist on riikliku eesmärgiga. Direktiiv sätestab, et riigil tuleb eesmärgi täitmiseks välja töötada vastavad programmid, kujundada hoiakuid, teavitada, muuta käitumist, võidelda toidujäätmeid põhjustavate turutavadega, soodustada annetamist, toetada koolitusi, edendada innovatsiooni ning tehnoloogilisi lahendusi. Kõik need ülesanded on ainult riigi poolt täidetavad.	Mittearvestatud. Eelnõus ei ole ettevõtjatele rakenduvat 10% toidujäätmete vähendamise eesmärki ning iga toidutööstuse ettevõtja ei pea individuaalselt saavutama 10% toidujäätmete vähenemise eesmärki. Tegemist on riikliku sihtarvuga ning selle sätestamine on vajalik direktiivi ülevõtmiseks Eesti õigusesse.

	Toiduettevõtete põhitegevus on konkurentsivõimeline toidutootmine. Ettevõtteid ei saa oma ressursse kulutada riiklikele ülesannetele ega võtta üle riigi kohustusi. Toiduliidu liikmete tagasisides toodi välja, et Eestis on mitmeid tootmisettevõtteid, kus toidukadu ei tekigi ja selle vähendamine pole tehniliselt võimalik. Kokkuvõttes pole võimalik riiklikku kohustust tõlgendada nii, nagu peaks iga toidutööstuse ettevõtte individuaalselt saavutama 10% toidukao vähendamise. Eriti olukorras, kus mõisted on ebaselged, lähteandmeid ebausaldatavad ja arvestusmetoodika puudub. Eelneva põhjal ei ole riikliku toidukao vähendamise 10% eesmärgi delegerimine ettevõtetele põhjendatud. <u>Ettepanek:</u> palume eelnõust eemaldada ettevõtetele rakenduv toidukadude 10% vähendamise eesmärk.	
	Toidujäätmete tekke vähendamise tegevuskava koostamine. Eelnõu punkti 4) kohaselt ettevõtetel koostada toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava, mis peab sisaldama järgmisi tegevusi: töötajate ja tarbijate teadlikkuse suurendamine, töötajate koolitamine, tehnoloogia arendamine ning võimaluse korral annetamine. Lisaks tuleb toidutootja veebilehel avalikustada andmed eelneval kalendriaastal annetatud toidu koguste osakaalu kohta maha kantud toidu massist. Ettevõtete tagasisides toodi korduvalt välja, et toiduettevõtted tegelevad igapäevaselt kadude, sealhulgas ka tooraine ning valmistoodangu kao	Mittearvestatud. Nõustume, et paljud toidukäitlejad rakendavad juba täna toidujäätmete vähendamise meetmeid ning see on nende majandushuvides. Eelnõu eesmärk ei ole kehtestada uusi meetmeid, vaid tagada juba kasutusel olevate lahenduste süsteemne kavandamine, rakendamine ja tulemuste hindamine. Tegevuskava koos arvestuse pidamise kohustusega loob aluse eesmärkide seadmiseks, meetmete rakendamiseks ning tulemuste hindamiseks. Samuti võib tegevuskava olla osa olemasolevast kvaliteedi-, keskkonna-, arengu-

	vähendamise. Kadude järjepidev vähendamine on konkurentsitihedal toiduturul püsimise oluline eeltingimus. Eelnõus loetletud toidujäätmete vähendamise meetmed ei ole ettevõtetele uued ja kordavad üle ammu käivitatud tegevusi. SEI ja EMÜ hiljuti koostatud toidukadude uuringu lõpparuandes on välja toodud, et kõik küsitletud toidutööstused juba tegelesid nii töötajate koolituse, informeerimise kui tehnoloogia arendamisega. Uuringu lk 31 on kirjas, et toidujäätmete tekke, eelkõige toidukao osa vältimine, on otseselt seotud kulude vähendamisega ja seetõttu olid kõik uuringus osalenud ettevõtted võtnud kasutusele meetmeid toidujäätmete tekkimise vältimiseks ja vähendamiseks. Uuringus rõhutati, et „<i>kõik tootmisettevõtted peavad oluliseks tekkivate jäätmete vältimist ja vähendamist. Toidujäätmete tekke, eelkõige toidukao osa vältimine, on otseselt seotud kulude vähendamisega ja seetõttu olid kõik uuringus osalenud ettevõtted võtnud kasutusele meetmeid toidujäätmete tekkimise vältimiseks ja vähendamiseks.</i>“ Paljud ettevõtted teevad toidujagamise organisatsioonidega juba vabatahtlikku koostööd. Ettevõtetele, kelle toidujäätmete kogus jääb kehtestatud vähese tähtsusega piirmäärast allapoole, põhjustab tegevuskava nõue ebavajalikku halduskoormust ja bürokraatia kasvu. Neile ettevõtetele tuleks luua oluliselt lihtsustatud arvestuse võimalus või võimaldada tegevuskava erandit.	või muust juhtimisdokumendist, mistõttu ei pea ettevõtja koostama eraldi uut dokumenti. Selgitame seletuskirjas täiendavalt, et tegevuskava eesmärk on eelkõige olemasolevate tegevuste koondamine ja süstemaatiline juhtimine. Samuti täpsustame eelnõu sõnastust, et oleks selgem, millised tegevuskavas käsitletavat meetmed on rakendatavad vastavalt ettevõtte tegevuse eripärale (st kõik ei ole kohustuslikud osad).
--	---	---

		Kokkuvõttes ei lisandu toidujäätmete vähendamise tegevuskava koostamisega juba rakendunud kadude vähendamise tegevustele praktiliselt midagi. Tegevuskava koostamine ja ajakohastamine paisutab vaid halduskoormust ja -kulusid. <u>Ettepanek:</u> palume eelnõust jätta välja nõude toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamiseks.	
		Toidujäätmete tekke arvestus. JätS muutmise eelnõu punkt 4) kohustab toidutööstusettevõtteid, kelle põhitegevusala on toiduainete tootmine ning eelmise kalendriaasta käive ületas 2 miljonit eurot, pidama tegevuskoha põhjal arvestust kalendriaasta jooksul oma tegevuses tekkinud toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis. Juhime veelkord Teie tähelepanu sellele, et JätS eelnõus, ega ka üheski muus valdkondlikus õigusaktis pole defineeritud „toidujäätmete“ ega „maha kantud toidu“ mõisteid. Samuti pole toidujäätmete arvestuseks välja töötatud ühtset metoodikat. Eelnõus viidatud direktiivi 2008/98/EÜ toidujäätmete koguse ühtse mõõtmise ühise metoodika ja kvaliteedi miinimumnõuded (ELT L 248, 27.9.2019, lk 77) ning Euroopa Komisjoni otsus 2019/1597 on äärmiselt üldsõnalised. Need õigusaktid pole toidujäätmete tekke arvestuseks kasutatavad. Ebaselge metoodikaga toidukadude arvestuse kohustus ei täida oma eesmärki ja tingib asjatut halduskoormuse ning kulude suurenemist.	Mittearvestatud. Toidujäätmete mõiste on olemas kehtivas jäätmeseaduses ning tuleneb Euroopa Liidu õigusest, seega puudub vajadus seda käesolevas eelnõus uuesti defineerida. Samuti toimub riiklik eesmärkide seire Euroopa Komisjoni kehtestatud metoodika alusel. Eelnõusse lisatakse maha kantud toidu mõiste. Eelnõu ei näe ette ettevõtjatele kohustust kasutada üht konkreetset ettevõttesisest mõõtmismeetodit. Arvestuse pidamise eesmärk on eelkõige võimaldada ettevõtjal tuvastada toidujäätmete tekkekohad ja -põhjused ning hinnata aja jooksul toimunud muutusi. Üksnes müügitulu suurus ei pruugi küll olla piisav toidujäätmete tekkepotentsiaali hindamiseks, kuid tegemist on halduskoormuse vähendamiseks valitud proportsionaalse lävendiga, mitte hinnanguga üksiku ettevõtja toidujäätmete tekkekogusele. Käibelävendi eesmärk on suunata kohustused suurematele ettevõtjatele, kelle tegevusel on suurim potentsiaalne mõju

		Toidu tootmise käigus tekib palju vahe- ja kõrvalsaadusi, mille liigitamine on keeruline ja mitmeti tõlgendatav. Toidukao vähendamisel tuleks arvestada ainult vältimatavat toidukadu, ning eraldada sellest vältimatud tootmisjäägid, toiduohutusnõuetele mittevastav toodang, kõrvalsaadused, mida saab kasutada inimtoiduks või loomasöödaks, mida kasutatakse biogaasi tootmiseks või väärindatakse mõnel muul viisil. Käibepiir 2 miljonit eurot ei anna asjakohast hinnangut toidukao koguse kohta. Kõrge käibega, kuid väga väikese jäätmetekkega ettevõttele võivad täismahus nõuded olla ebaproportsionaalsed. Üksnes müügitulu suurus ei ole piisav näitaja ettevõtte toidujäätmete tekkepotentsiaali hindamiseks. Ettepanek: palume puuduva metoodika ja ebaselgete toidukao definitsioonide ning sellest tingitud halduskoormuse suurenemise vältimiseks jätta eelnõust välja ettevõtete toidujäätmete arvestuse nõude.	toidujäätmete tekkekogustele, ning vältida ebaproportsionaalset koormust väiksematele ettevõtjatele. Eelnõust jäetakse välja toidutööstusettevõtjate kohustus avalikustada annetatud toidu osakaal maha kantud toidust.
MTÜ Eesti Toidupank (Eesti-Hollandi Heategevusfond SA)		Eesti Toidupank toetab eelnõu eesmärki vähendada toidujäätmete teket ning suurendada söömiskõlbliku toidu suunamist inimtoiduks. Peame positiivseks, et eelnõu loob suurematele toidutarneahela osapooltele kohustuse pidada arvestust, koostada tegevuskava ning osaliselt ka avalikustada annetamisega seotud andmeid. Selleks, et jäätmeseadusega saavutada soovitud mõju teeme järgmised ettepanekud. 1. Laiendada koostöö- ja annetamiskohustuse põhimõtet ka teatud toitlustustegevustele Eelnõu kohaselt peavad teatud suurusega jaemüüjad ja toidutööstusettevõtted tegema lepingu sõlmimise ettepaneku toidu ümberjagamise organisatsioonile. Toidupanga hinnangul	Mittearvestatud. Eelnõu ei takista toitlustusega tegelevaid ettevõtjaid, sealhulgas cateringi teenuse pakkujaid, tegemast koostööd toidu ümberjaotamise organisatsioonidega ega annetamast tarbimiseks kõlblikku toitu kehtivate nõuete kohaselt. Samuti on toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamise kohustus ja arvestuse pidamise kohustus juba kavandatud suurematele toitlustusettevõtjatele ning need tegevused suunavad eeldatavalt ka senisest enam annetama. Cateringi teenuse pakkumisel ja suurürituste toitlustamise puhul sõltub toidu ülejäägi tekkimine

	tuleks kaaluda sarnase põhimõtte laiendamist ka suurematele toitlustusettevõtetele või vähemalt nendele toitlustustegevustele, mille puhul tekib märkimisväärne toidu päästmise potentsiaal. Mõistame, et kogu toitlustussektor ei ole homogeenne ning paljudes ettevõtetes moodustavad jäätmetest olulise osa taldrikujäägid ja muud inimtoiduks mittesobivad jäägid. Samas tekib märkimisväärne kogus päästmiseks sobivat toitu just cateringi teenuste puhul, kus valmistatud, kuid välja andmata toit võib jääda realiseerimata. Toidupanga praktiline kogemus näitab, et sadade või tuhandete osalejatega üritustel puudub sageli eelnevalt kokkulepitud lahendus söömiskõlbliku ülejääva toidu päästmiseks. Sellistel juhtudel võib märkimisväärne kogus kvaliteetset toitu jääda kasutamata üksnes seetõttu, et annetamise korraldus ei ole läbi mõeldud ega vajalikud koostöösuhted eelnevalt loodud. Koostöölepingu olemasolu või vähemalt lepingu sõlmimise kohustus aitaks selliseid olukordi ennetada. Lisaks on Toidupangale teadaolevalt Põllumajandus- ja Toiduamet üle vaatamas juhendit „Toiduohutus annetamisel“. Arutlusel on võimalus lubada teatud tingimustel, eelkõige toiduohutusnõuete täitmise ja temperatuurirežiimi järgimise korral, annetada ka serveeritud, näiteks buffet-laudadelt üle jäänud toitu. Selline lähenemine on kasutusel näiteks Soomes. Juhul kui vastav muudatus rakendub, suureneb cateringi- ja üritustoitlustuse sektoris toidu päästmise potentsiaal veelgi. Seetõttu teeme ettepaneku kaaluda järgmist meetet: Toitlustusettevõtjal, kes valmistab toitu väljaspool oma püsivat teeninduskohta toimuvatele üritustele või teenindab ühekordseid suurüritusi, peab olema sõlmitud	olulisel määral konkreetse ürituse iseloomust, mahust, logistilistest võimalustest ning toiduohutuse nõuetest.
--	---	---

		koostööleping toidu päästmiseks sobiva organisatsiooniga. Kuna toitlustusettevõtted peavad eelnõu kohaselt niigi pidama arvestust ja koostama tegevuskava toidujäätmete vähendamiseks, oleks selline meede proportsionaalne.	
		2. Avaliku sektori toitlustushangete täiendavad nõuded Teeme ettepaneku sätestada, et avaliku sektori toitlustusteenuste hangetes peab hankepartneril olema koostatud tegevuskava toiduraiskamise vähendamiseks ja söömiskõlbliku ülejääva toidu kasutamiseks. Tegevuskavas kirjeldatakse vähemalt: • meetmeid toiduraiskamise ennetamiseks; • söömiskõlbliku ülejääva toidu käitlemise ja annetamise korda; • koostööpartnerit või koostööpartnereid (registreeritud toiduabi organisatsioonid); • vastutavaid isikuid ja tegevusi, mis tagavad toidu ohutu ning sujuva üleandmise. Kui söömiskõlbliku ülejääva toidu kogused on väikesed ning annetamine ei ole otstarbekas, tuleks võimaluse korral eelistada toidu kaasaandmist üritusel osalejatele või teisi lahendusi, mis võimaldavad toidu kasutamist inimtoiduna. Lisaks teeme ettepaneku sätestada, et hankepartneril peab olema kehtiv koostööleping või muu eelnevalt sõlmitud koostöökokkulepe registreeritud toiduabi organisatsiooniga. Selle nõude eesmärk ei ole kohustada annetama igal juhul, vaid tagada, et võimaliku ülejäägi tekkimisel on toidu päästmise korraldus eelnevalt läbi mõeldud ja kokku lepitud. Toidu annetamine toimub üksnes juhul, kui: • tekib söömiskõlblik ülejääk; • annetamine on praktiliselt võimalik; • täidetud on kõik toiduohutuse nõuded. Samuti teeme ettepaneku, et hankepartner esitaks pärast lepingu täitmist või ürituse lõppu tellijale aruande, milles tuuakse	Mittearvestatud. Kliimaministeeriumil on kavas eraldiseisvalt teha muudatused keskkonnaministri 29.06.2021 määruses nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ kehtestades toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumid. Määruse eelnõu koostamist alustatakse 2026. aasta sügisel. Toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihanke kriteeriumite välja töötamise eesmärgiks on aidata kaasa: - o toidusüsteemiga seotud negatiivse kliima- ja keskkonnamõju vähenemisele; - o puu- ja köögiviljade ning kaunviljade tarbimise suurendamisele; - o regionaalsete toodete tootmise ja tarbimise kasvule; - o väiksema kliima ja- keskkonnajalajäljega toidu tootmise edendamisele; - o toidu raiskamise vähendamisele. Seetõttu käsitletakse ka antud ettepanekut määruse eelnõu koostamise raames. Määruse eelnõu koostamine toetab ka jäätmete raamdirektiivi kohustuste ülevõtmist.

		välja: • maha kantud söömiskõlbliku toidu kogus; • päästetud toidu kogus; • päästetud toidu osakaal maha kantud söömiskõlblikust toidust. Selline aruandlus suurendab läbipaistvust, võimaldab hinnata meetmete tulemuslikkust ning aitab tulevikus täpsemalt planeerida vajalikke toidukoguseid.	
		3. Hulgikaubanduse andmete avalikustamine Palume kaaluda, kas annetatud toidu osakaalu avalikustamise kohustus võiks laieneda ka suurematele hulgikaubandusettevõtetele. Seletuskirjas on põhjendatud, et hulgimüüjate nähtavus avalikkusele on väiksem ning mõju seetõttu kaudsem. Samas on hulgikaubanduse sektoris sageli märkimisväärne annetamispotentsiaal, eelkõige olukordades, kus toodete säilivusaeg ei vasta enam jaekaubanduse nõuetele, kuid tooted on jätkuvalt inimtoiduks kõlblikud. Toidupanga kogemus näitab, et märkimisväärne osa päästetud toidust pärineb just sellistest olukordadest. Seetõttu võiks kaaluda vähemalt suuremate hulgiettevõtete kaasamist avalikustamise kohustuse alla.	Mittearvestatud. Eelnõus on annetatud toidu osakaalu avalikustamise kohustus pärast kooskõlastusringi piiratud jaekaubandusele, kus annetamine on üks olulisemaid ja paremini mõõdetavaid toidujäätmete vältimise meetmeid. Hulgikaubanduse tegevusmudelid ja roll tarneahelas on oluliselt mitmekesisemad, mistõttu ei pruugi avalikustatud näitaja olla ettevõtjate vahel võrreldav ega anda sama informatiivset ülevaadet. Hulgikaubandusele kehtestatakse kohustus pidada arvestust toidujäätmete ja annetatud toidu üle ning teha toidu ümberjaotamise organisatsioonile koostöölepingu sõlmimise ettepanek. Selle põhjal on võimalik hinnata tulevikus, kas avalikustamiskohustuse laiendamine oleks põhjendatud ja proportsionaalne.
		4. Annetatud toidu ja toidujäätmete osakaalu avalikustamine Toetame meedet, mis kohustab ettevõtteid avalikustama annetatud toidu osakaalu kogu mahakantud toidust. Toidupanga hinnangul on see jätkuvalt kõige informatiivsem näitaja, kuna peegeldab otseselt, kui suur osa tarbimiskõlblikust toiduülejäägist jõuab inimesteni. Praegu ei ole see teave avalik, mistõttu tekivad sageli olukorrad, kus ettevõtte kujundab endast kuvandit kui suurest annetajast, kuid tegelikkuses	Arvestatud. Jäätmetekke osakaal ja annetatud toidu osakaal toidu mahakandest on kaks eraldiseisvat näitajat ning annetatud toidu osakaalu avalikustamise säte säilib eelnõus.

		jõuavad Toidupanka vaid väga väikesed kogused toitu või annetused piirduvad ainult ühe toidugrupiga, näiteks leiva- ja saiatoodetega. Avalik aruandlus aitaks suurendada läbipaistvust ning võimaldaks hinnata ettevõtete tegelikku panust toiduraiskamise vähendamisse ja toiduannetustesse. Mõistame ettepanekut avalikustada lisaks annetamise osakaalule ka toidujäätmete osakaal mahakantud toidust. Leiame siiski, et see näitaja üksi ei võimalda hinnata, kui palju söömiskõlblikku toitu tegelikult raisku läks. Toidujäätmete hulka võivad kuuluda nii inimtoiduks sobinud tooted kui ka mittesöödavad osad, näiteks koored, luud, varred või muud tootmisjäägid. Seetõttu võib sama näitaja taga olla väga erinev tegelik olukord. Kui kaaluda täiendavate näitajate avalikustamist, võiks toidujäätmete osakaalu käsitleda annetamise näitaja täienduse, mitte alternatiivina. Kokkuvõte Toidupank toetab eelnõu üldist eesmärki vähendada toidujäätmete teket ja suurendada söömiskõlbliku toidu annetamist. Leiame, et eelnõu mõju võiks veelgi suurendada: 1. laiendades annetamisalase koostöö kohustuse põhimõtet suure annetamispotentsiaaliga toitlustustegevustele; 2. kehtestades avaliku sektori toitlustushangetes nõuded toidukao ennetamise tegevuskavale, koostööle toiduabi organisatsioonidega ja tulemuste aruandlusele; 3. analüüsides täiendavalt hulgikaubanduse kaasamist annetamise andmete avalikustamisse; 4. käsitledes toidujäätmete osakaalu näitajat võimaliku lisainfona, mitte peamise tulemusnäitajana.	
Greensession		Greensession OÜ ja Ökopere OÜ toetavad jäätmeseaduse muutmise eelnõu eesmärki vähendada toidujäätmete	Selgitame: 400 m ² müügipinna lävendi valikul on arvestatud nii teiste riikide praktikaid kui ka Eesti turu

OÜ ja Ökoper e OÜ	teket ning suurendada söömiskõlbliku toidu kasutamist inimtoiduna. Peame oluliseks, et eelnõu keskendub toidujäätmete tekke vältimisele, ettevõtjate teadlikkuse ja vastutuse suurendamisele ning toidu annetamise soodustamisele. Eelnõu täiendamiseks ja selle rakendamise selguse suurendamiseks teeme järgmised ettepanekud ning palume täpsustada alljärgnevat küsimusi. 1. Jaekaubandusettevõtetele seatud 400 m² müügi pinna piir. Palume selgitada, millistel andmetel, analüüsil või meetodikal põhineb jaekaubandusettevõtetele seatud 400 m² müügi pinna piir. Seletuskirjas on märgitud, et toidujäätmete kogus kasvab üldjuhul koos müügi pinna, sortimendi ja käibega, kuid ei selgu, miks on kohustuse rakendamise piiriks valitud just 400 m². EL-i jäätmete raamdirektiivi muudatus konkreetset müügi pinna piiri ette ei näe, vaid jätab liikmesriikidele võimaluse määratleda ettevõtjad, kellel on toidujäätmete vältimisel ja tekkimisel oluline roll. Teistes riikides on kasutusel nii 400 m²-st väiksemaid kui ka suuremaid piirmäärasid ning nende määramisel lähtutakse üldjuhul riigi enda analüüsist ja turu eripäradest. Seetõttu palume täpsustada, millest lähtudes on Eesti puhul valitud just 400 m² piir ning kas selle sobivust Eesti jaekaubanduse struktuuri ja tegelike toidujäätmete koguste suhtes on eraldi analüüsitud.	eripära. Tegemist on lävendiga, mida kasutatakse ka muudes jäätmevaldkonna kohustustes Eestis. Eesmärk on suunata kohustused eelkõige nendele ettevõtjatele, kelle tegevusmaht ja mõju toidujäätmete tekkele on suurem, vältides samal ajal ebaproportsionaalse halduskoormuse tekitamist väiksematele jaekettidele ja kauplustele. Eelnõu ettevalmistamise käigus toimunud aruteludel kaupade jaekaubanduse sektori esindajatega toodi samuti välja, et alla 400 m² müügi pinnaga kauplused on valdavalt väiksemad kauplused ning suurem osa toidukaupade jaemüügist toimub suuremates kauplustes. Seetõttu võimaldab 400 m² lävend hõlmata suure osa sektori tegevusest ja võimalikust toidujäätmete tekkest, jättes samas väiksemad ettevõtjad, kellel suuremaid poode üldse pole, täiendavast halduskoormusest välja. Täiendame seletuskirja selgitustega, miks on valitud just 400 m² lävend ning millistest kaalutlustest selle määramisel lähtuti.
	2. Koostöölepingu sõlmimise ettepaneku tegemise kohustuse ulatus jaekaubanduses. Palume täpsustada, kuidas tuleb § 22⁸ lõike 1 punktis 1 sätestatud kohustust rakendada juhul, kui jaekaubandusettevõttele on üks vähemalt 400 m² müügi pinnaga toidukauplus, kuid lisaks ka väiksema müügi pinnaga kauplusi. Kas koostöölepingu sõlmimise ettepaneku tegemise kohustus puudutab	Selgitame: säte kohaldub ettevõtjale tervikuna, mitte üksikule kauplusele. Kui ettevõtjal on vähemalt üks füüsiline toidukauplus müügi pinnaga vähemalt 400 m², lasub koostöölepingu sõlmimise ettepaneku tegemise kohustus ettevõtjal kui juriidilisel isikul. Praktikas sõlmitakse toidu ümberjaotamise organisatsioonidega koostöölepingud üldjuhul ettevõtja,

		sellisel juhul üksnes vähemalt 400 m² müügipinnaga kauplust või kõiki sama ettevõtte toidukauplusi sõltumata nende müügipinna suurusest? Seletuskirjas on arvestuse pidamise kohustuse puhul märgitud, et see hõlmab kõiki sellise ettevõtte kauplusi, kuid annetamisega seotud koostöökohustuse ulatus ei ole sama selgelt välja toodud.	mitte iga üksiku kaupluse kohta eraldi. Lepingus lepitakse kokku, millistest kauplustest annetamine toimub, arvestades muu hulgas logistilisi võimalusi, toidu koguseid ja kohalike ümberjaotamise organisatsioonide võimekust. Seetõttu võib annetamine toimuda ka väiksematest kui 400 m² müügipinnaga kauplustest, kui see on praktiliselt võimalik ja poolte vahel kokku lepitud. Täpsustame seletuskirja.
		3. Vastutava isiku määramine ja vastutuse ulatus Palume täpsustada § 22⁷ lõike 8 punktis 4 sätestatud vastutava isiku rolli. Kas vastutav isik vastutab üksnes tegevuskavas kavandatud meetmete rakendamise eest või ka toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle arvestuse pidamise eest?	Selgitame: Eelnõu ei reguleeri eraldi toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle arvestuse pidamise eest vastutava isiku määramist ega vastutuse jaotust ettevõttes. Arvestuse pidamise korraldus ja vastavate ülesannete jaotus jääb ettevõtja otsustada. Vajaduse korral võib sama isik täita nii tegevuskava rakendamise koordineerimise kui ka arvestuse pidamisega seotud ülesandeid, kuid eelnõu sellest kohustust ei tulene.
		4. Cateringi- ja suurürituste ülejääva toidu annetamise korraldus Teeme ettepaneku laiendada toidu annetamise koostöökohustust cateringi- ja suurürituste toitlustusele, kus võib korraga tekkida märkimisväärne kogus söömiskõlblikku ülejäävat toitu. Eelkõige peame silmas valmistatud, kuid serveerimata jäänud toitu, mida on võimalik juba kehtivate nõuete kohaselt annetada. Cateringi puhul valmistatakse toit konkreetse tellija tellimusel. Seetõttu võiks juba teenuse tellimisel kokku leppida, kuidas toimitakse ülejääva söömiskõlbliku toiduga ja millistel tingimustel see annetatakse. Toitlustusettevõtjal võiks olla eelnevalt loodud koostöövõimalus toidu ümberjaotamise organisatsiooniga ning konkreetse ürituse ülejääva toidu	Mittearvestatud. Eelnõu ei takista toitlustusega tegelevaid ettevõtjaid, sealhulgas cateringi teenuse pakkujaid, tegemast koostööd toidu ümberjaotamise organisatsioonidega ega annetamast tarbimiseks kõlblikku toitu kehtivate nõuete kohaselt. Samuti on toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamise kohustus ja arvestuse pidamise kohustus juba kavandatud suurematele toitlustusettevõtjatele ning need tegevused suunavad eeldatavalt ka senisest enam annetama. Cateringi teenuse pakkumisel ja suurürituste toitlustamise puhul sõltub toidu ülejäägi tekkimine olulisel määral konkreetse ürituse iseloomust, mahust, logistilistest võimalustest ning toiduohutuse nõuetest.

		annetamine toimuks koostöös tellijaga. Annetamise korraldamise kohustus ei peaks rakenduma väga väikestele kogustele. Teeme ettepaneku kaaluda mõistlikku koguselist piiri või muid selgeid kriteeriume, millest alates tuleb ülejääva söömiskõlbliku toidu annetamise võimalus ette näha. Lisaks tuleks kaaluda ka juba serveeritud, kuid tarbimata jäänud toidu annetamise võimaluste reguleerimist. Põllumajandus- ja Toiduamet vaatab praegu serveeritud toidu annetamise võimalusi üle ning teatud tingimustel on sellise toidu annetamine lubatud ka teistes riikides, näiteks Soomes. Kui ka serveeritud toidu annetamine oleks nõuetekohastel tingimustel lubatud, suureneks cateringi- ja suurürituste puhul annetamiseks sobiva toidu kogus märkimisväärselt. Seetõttu võiks regulatsiooni kujundamisel selle võimalusega juba arvestada.	
		5. Toidujäätmete vältimine avaliku sektori hangetes Teeme ettepaneku sätestada, et kõigis avaliku sektori toitlustusteenuste hangetes oleksid hanketingimustes kohustuslikult käsitletud toidujäätmete tekke vältimine ning söömiskõlbliku ülejääva toidu edasine kasutamine. Avalik sektor peab olema toidujäätmete vähendamisel eeskujuks ja eestvedajaks, nagu seda on tehtud ka teistes riikides (nt osaliselt Soomes, Ühendkuningriigis ja Prantsusmaal). Hanketingimustes peaks olema kirjeldatud, milliseid meetmeid rakendatakse toidu ülejäägi ennetamiseks ning kuidas toimitakse söömiskõlbliku toiduga, mis siiski üle jääb. Eelnevalt peaks olema läbi mõeldud ja kokku lepitud ülejääva toidu jagamise või annetamise korraldus, osapoolte vastutus ning vastutav kontaktisik. Eesmärk on, et toidujäätmete vältimine ja ülejääva söömiskõlbliku toidu kasutamine	Mittearvestatud. Kliimaministeeriumil on kavas eraldiseisvalt teha muudatused keskkonnaministri 29.06.2021 määruses nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ kehtestades toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumid. Määruse eelnõu koostamist alustatakse 2026. aasta sügisel. Toidu ja toitlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihanke kriteeriumite välja töötamise eesmärgiks on aidata kaasa: - o toidusüsteemiga seotud negatiivse kliima- ja keskkonnamõju vähenemisele; - o puu- ja köögiviljade ning kaunviljade tarbimise suurendamisele;

		oleks avaliku sektori tootlustushangete tavapärane osa, mitte lahendus, mida hakatakse otsima alles pärast ülejäägi tekkimist.	- o regionaalsete toodete tootmise ja tarbimise kasvule; - o väiksema kliima ja- keskkonnajalajäljega toidu tootmise edendamisele; - o toidu raiskamise vähendamisele. Seetõttu käsitletakse ka antud ettepanekut määruse eelnõu koostamise raames. Määruse eelnõu koostamine toetab ka jäätmete raamdirektiivi kohustuste ülevõtmist.
		6. Haridus-, tervishoiu- ja teiste avaliku sektori asutuste tootlustushanked Teeme ettepaneku, et haridusasutuste, haiglate, hoolekandetasutuste ning teiste avaliku sektori asutuste tootlustushangetes oleks selgelt käsitletud toidujäätmete tekke vältimine ning söömiskõlbliku ülejääva toidu edasine kasutamine. Avalik sektor peab oma tootlustushangetega olema selles valdkonnas eeskujuks ja eestvedajaks. Kui erasektorile seatakse ootusi toiduraiskamise vähendamiseks, peab avalik sektor samu põhimõtteid järjepidevalt rakendama ka oma hangetes ning näitama praktikas, kuidas toidujäätmete teket ennetada ja ülejäävat söömiskõlblikku toitu väärtustada. Hanketingimustes võiks olla kirjeldatud, kuidas ülejääva söömiskõlbliku toiduga toimitakse ja kes selle eest vastutab. Lahenduseks võib olla annetamine, toidu suunamine toidujagamiskappidesse või võimaluse korral jagamine töötajatele, õpilastele või teistele koostööpartneritele, järgides toiduohutuse nõudeid.	Mittearvestatud. Kliimaministeeriumil on kavas eraldiseisvalt teha muudatused keskkonnaministri 29.06.2021 määruses nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ kehtestades toidu ja tootlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumid. Määruse eelnõu koostamist alustatakse 2026. aasta sügisel. Toidu ja tootlustusteenuse keskkonnahoidlike riigihanke kriteeriumite välja töötamise eesmärgiks on aidata kaasa: - o toidusüsteemiga seotud negatiivse kliima- ja keskkonnamõju vähenemisele; - o puu- ja köögiviljade ning kaunviljade tarbimise suurendamisele; - o regionaalsete toodete tootmise ja tarbimise kasvule; - o väiksema kliima ja- keskkonnajalajäljega toidu tootmise edendamisele; - o toidu raiskamise vähendamisele.

			Seetõttu käsitletakse ka antud ettepanekut määruse eelnõu koostamise raames. Määruse eelnõu koostamine toetab ka jäätmete raamdirektiivi kohustuste ülevõtmist.
--	--	--	---